

99-8

7-26

N° 6.

to the lady

Let it be to the lady

1875/85.

12004

2
19
2

P

✓

58-2-27 1221
1-1-27

491.99-8

556-647 114

7-26 ԻՆՏԵՆՍԻՎ

48

4073

Հատուկիւր գրուածոց Հայ Մատենադրաց

ի պէտս ընթերցանութեան և թարգմանութեան
Հայոց լեզուէ ի Ռուս

Ի Էր Ճարտար ճեմագործ-
յանաչն բանէ սոյն հան

Տ Փ Խ Ի Ս

1858 — ՌՄ 214

ԸՆԴՈՒՆԱԾ Ե Լ Ի ՄԱՐԶԱՆԵԱՆԵՐ

31619-4.2

Տ Պ Լ Գ Ի Ե Ց Լ Ի

Հրամանաւ Բարձրաստիճան Վաթռ-ղիկոսի
Հայոց Տեառն Յովհաննու Վարդեգ-ոյ:

14525-58

Յ Լ Ռ Ե Ջ Ե Բ Ե Ն

1/9 94-ամս,
Երբ Բայ Զրույաչեալ
1875/88

Ուսումնական գործածոցն նպատակն 'ի սկզբանէ
անտի և այսրէ հեշտընկալ առնել զուսումնս զինչ և իցէ
դիտութեան. որպէս առաջակայ գործոյս զնայ ընթեր-
ցանութիւն և զթարգմանութիւնս 'ի նայոց լեզուէ
'ի Ռուս:

Սանկունք ազգի մերոյ վարէին ցայսօր 'ի դասա-
տունս պէսպէս գերամբք. ոմանք սաղմոսարանօք, այլք
Ժամագրքօք և բազումք այլովք, յորոց եթէ ո՞րչափ
նուազ լինէր յառաջադիմութիւնս նոցա՝ անսուտ
վկայ է պակասութիւնս հայկաբան աշակերտաց 'ի դպրոցս
մինչև այն թէ բազումք 'ի նոցանէ քաջակիրթ երեւն
յօտար լեզուս քան 'ի մերս բարբառ:

Վառավարութիւնն յայս կոյտ Վովկասու եղեալ
դպրոցաց զգործածութիւնս միատեսակ գրոցն կարևոր պի-
տանութիւնս համարեալ՝ յորդոր եղև մեզ 'ի ձեռնարկ
դիւրատար մատենի այնպիսւոյ՝ որովհնար լինէր աշա-
կերտաց վարիլ յամենայն դասատունս միանգամայն, զոր
և մեք անձամբ աշխատասիրեալ և արդեամբք մերովք
'ի լոյս ածեալ՝ ընծայեմք ուսումնասէր մանկանց աղ-
դիս:

Գլուխ Լ:

Հոսանքի բան: բարոյախանութ

Որչիք են սկիզբն երջանկութեան աս-
մուսնացելոց: զի են վաղճան ամուսնակաւ սիրոյ:

Անավստակ գտանի իսպառ այն, որոյ կա-
մեցեալ յուղղութիւն ածել վարուց զայլա՝
չառէ սկիզբն յանձնէ իւրմէ:

Արեւագոյն է խաղաղութեան քաղցրու-
թիւն, քան թէ զինուորակոն փառք:

Չիք ինչ մտերմագոյն՝ որպէս խիղճ մտաց:

Որ հասուցանէ յունկն տեառն զայլոց մո-
լութիւնս, հասուցէ յունկն այլոց և զմոլու-
թիւնս իւրոյ տեառն:

Ահա հաստատութիւն և փոփոխականութիւն
ընդաբոյս չար է մարդկութեան, այլ սեպհա-
կան առաւել մանկութեան:

Վիւրաւ սխալէ, որ յոյժ աճապարէ:

Ահա փարթաւն է աղքատ. որովհետեւ
ոչ նա ոսկւոյն, այլ ոսկին տիրէ նմին:

Ոչ որ առանց պակասութեանց ծնանի բա-
րի նա է: որ ունի պաշտօնութիւնս անկաւար կամ
փոքունս:

Քանի գլուխք են, նոյնչափ և կարծիք:

Եւ որ է տուն իմ, ուր եմ ետ

Եւ որն արհու թիւն զբարեկամս և ճշմարտութիւն զատելութիւն ծնանիս

Եւ ի տասարդք, որ ձեռներէց են ի մեծ ամեծ մոլութիւնս, ընդունակ են և առաքինութեանց մեծաց:

Եւ յայէս կեամք, որպէս թէ ոչ երբեք մեռանելոց իցեմք:

Եւ և առաքինութիւն նաև յանհաւատս է յարդեւի և գողեւի:

Չիք այնպիսի մատեան, զորմէ ոչ ոք խօսեացի չար:

Ճամառ օտ և աննորոգեւի է ժամանակ կերուաց ամենեցուն:

Որպէս որդն կրծէ զառաւել հասունացեալս ի պտղոց, սոյնպէս չարութիւնն յոլովակի զառաւելեալս ի լաւութեան:

Եւ ևս է տալ զխոստացեալն, քան խոստանալ տալ:

Սարդն բազում չարեաց իւրոց ինքն է պատճառ. զի ոչ ոք մնասի եթէ ոչ յիւրմէ:

Սի տար ազատութիւն լեզուի:

Տուր աղքատին, զի տացես քեզ. տուր քանզի զոր դուդ տաս, ինքնդ ստանալոց ես. զոր ինչ ոչ տաս, շնորհի այլում:

Եւ լաքանչիւր ոք կտրէ խաբել և խաբիլ, այլ ոչ ոք խաբէ զաւելնեսեան և ոչ ամենեքին զոք խաբեցին երբեք:

Օրը ինչ ոչ գիտես՝ մի՛ հաստատեր և մի՛
հերքեր:

Ո՛չ այ՛չափ մնասէ թշնամի յայտնի, որչափ
բարեկամ կեղծաւորեալ զի յառաջնոյն դիւրին
է զգուշանալ չափաւոր արթնութեամբ, իսկ
յերկրորդէն և ոչ իւրիք օրինակաւ:

Աւորդ գուրչափ ինչ և իցես՝ Աստուծոյ
ես և յԱստուծոյ:

Ո՛չ որ այնքան ստէպ խաբէ որպէս այն, որ
դիւրաւ հաւատայ բանի:

Ո՛չ ամենեքին նոքա բարեկամք են, որք
գունդագունդ գան մաշեն զսեամս մեր՝ ոչ ըզ-
մեզ խնդրեն, այլ զանձինս և զանձանցն:

Ի՛ մեջ չարաց չ'լինել չար՝ արհեստ է
դժուարին և բազում քրտանց արժանաւոր:

Կամի՞ս մեծ լինել, ջանա՞ փոքրիկ լինել յա-
ռաջացեալքն՝ ի մեծամեծս՝ նախ փոքրկացան:

Ան է մեզ պատշաճ, ընդ որ բարեկամք
մեր խնդան և թշնամիք մեր տրամին:

Ո՛չ որ կարէ երկուց տերանց ծառայել
կամ զմինն ատիցէ և զմիւսն սիրիցէ, կամ զմին
մեծարիցէ և զմիւսն արհամարհիցէ:

Տգեղ է մասն, որ ոչ համաձայնի բոլորին:

Սարդոյ չ'է ըմբոն կեալ միայնակ, որում
միճակեցաւ անդուստ կենակցիլ ի հասարա-
կութեան:

Անդ (է) ոսկեղէն դար, ուր ամենայն ինչ
թեթեւագին (է) քան յամենայն տեղիս և կեանք
առողջ և հանգիստ:

Ոսկեղէն է դարա՛զի ոսկւոյն մատուցան ին՝
 փառք և ոսկւով ստացանի սէր:

Գնա՛ յուշիկ, ուր դժուարին են անցոյ:

Օր ինչ կարող է առնել բնութիւնն, հնար
 է առնել զայն և մարդկային ճարտարամտու-
 թեան:

Ողբալի է զլե՛ռակ հիւանդին, որ չ'զգայ
 իւրում մահաբեր ախտին, մանաւանդ կարծ է
 լաւ լինել՝ երբ մեծաքայլ ի մահ ընթանայ:

Որ՞պէս թող տայ՝ կրկին սայ:

Սե՛ծ արուեստ է գիտել ուրախ լինել:

Երկին հայրենի է գաւառ. երկիր վառ-
 րանդութիւն. այն երանութեան սա թշուա-
 ռութեան պողպատի:

Ի՛նչ ճարտար քիմիագործ. յամենայն բանէ
 ոսկի հան:

Ո՛չ է պիտոյ բժիշկ կարողացայլ հիւան-
 դաց:

Սարդ է ժահտ, որ թոյն քաղէ՝ ի ծաղկանց՝
 ուտի մեղուն մեղք հաւաքէ:

Ի՛նչ մեք մի րայս է մահ ընդ երկար լուսա-
 է միանգամ քաջութեամբ մահանիլ՝ քան միշտ:

Իւրաքանչիւր ոք յիւրոց գործոց գովի
 կամ պարսաւի:

Օ՛րհնչ օգուտ է լիութիւն տանն՝ յորմամ
 ընտանիք զիրեարս կռտորեն:

Իսրի իսկ դժուարին է անկեւոյն յառնել
 և ի նոյն պատիւ ելանել:

Հանդերձիւք գառանց կերպարանին և
 գործ զգայլոց գործեն:

Արոյ խոստանայք բռնիւ զբարիս, զնոյն և
 դժոճով կատարեցէք. զի այն է հաճոյ առաջի
 Աստուծոյ և մարդկան և գովութեան պատ-
 ճառ ձեզ յամենայն բերանոց:

Ծեծեալ զերկաթ մինչ ջերմ է:

Սեծ մեքէ՛ այ է տնտեսութիւն քաղաքի
 ե. ՚ի շարժել զնա՝ չիք անիւ յարմարագոյն քան
 զբարի օրինակ:

Պակասի մեծատան այն ամենայն՝ որում
 ցանկայ այսինքն՝ զոր ինչ ոչ ունի. իսկ աղքա-
 տին (պաղատի) այն ինչ միայն՝ որում հարկաւ
 պէտք ունի:

() Երն՝ որոյ զօրավարն է իմաստուն և քա-
 ջա՛մունք ՚ի զինուորական իրողութիւնս՝ ըստ
 ամենայն մասանց պատշաճագոյն կառավարի քան
 զայն, որ յիմարութեամբ և յանդգնական բեր-
 մամբ ուրուք կառավարի:

Ահա զու մի և ձեռք երկու վիճակեցան մեզ
 ՚ի բնութենէ. յայտ է թէ՛ զի առաւել լիցի
 մեզ գործել քան ի սէլ:

() Ե՛ յօտարաց գտցես հաւատարիմ, էթէ
 անձինդ՝ քում եղիցիս թշնամի:

Որ կամի նորոգել զաշխարհ, յանձնէն
 սկիզբն արասցէ. ապա թէ ոչ՝ ՚ի զուր քրտնի:

Այր մի ՚ի հազարաց մարթ է գտանել բայց
 Կին ոչ:

Ոսկին թեպէտ և անբան է ձայնիւ, սակայն
 մեծ ապէս աղաղակէ արդեամբք:

Վիւրադոյն է երկրագործաց գերդաստան
երկիր ի գործ արկանել, քան թէ գիտնոց լա-
տգէտան ածել ի հաւանութիւն:

Ար սղալին աչք, անդ սղալի և անոր-
ժակն, և ուր դիմամարտին դրամք, անդ յաղ-
թահարի արդարութիւնն:

Նշմարտութիւնն լուսաւորագոյն է քան
զարեգակն:

Աստք առաքինութեանց քրտամբ և աշխա-
տութեամբ բուսանին:

Այի յիմար յիմարեցուցանէ զհս զարուորս:

Եւ է ամենեցուն հաւատալ, քան իւրա-
քանչիւրոց. քան զի իւրաքանչիւ լին կալեն խա-
բել և խաբիլ. ոչ զք ամենեքեան խաբեցին:

Ես միտ անմիտ համարեմ զայն կ'շնակար,
որ փոքր ոտից մեծամեծ կ'շիկս կա է:

Լաւթին անմտութիւն յիմարի է համարել
զանձն իմաստուն:

Ար ոչ կարէ զոր կամի, կ'ամեսցի զոր կարէ:

Որ ինչ կալես առնել ինքնիդ, մի՛ յանձ-
նեսցես զայն այլում ումեք:

Առ ունի արհեստ, ունի պահէ. ա:

Ընդ բան և ընդ գործ բազում է խորոց:

Որում առ ձեռն է ժամանակ, մի՛ սպա էս-
ցէ ժամանակի:

Սղորութիւնն է երկրորդ բնութիւն:

Եւ է միսնակ գնալ քան չարի ընկերանալ:

Եւ ինձ ընդ ում գնաս և գիտացից յի՞նչ
գործ:

Գրայն ամբաստանէր զաղուխէ յաղագի
գողութեան և նա ժխտէր ընտրեցին դատա-
ւոր զ'ապիկն, որոյ լուեալ զփաստս երկոցունցն՝
ասէ. դու՝ ո՞վ գայլ ոչ հաւատամ թէ կո-
րուսեալ իցես զայն՝ զոր պահանջեան լը գու-
նդուէս. կարի իսկ հաւատամ թէ գողացեալ
իցես՝ զոր ժխտեան (Ոչ կամեցաւ կապիկն հա-
ւատալ և ոչ միումն զի երկոքին իսկ ՚ի ստեղ-
ծովորեալ էին) Գուշասցիւք ՚ի սուր խօսու-
թենէ. զի որ ՚ի ստութեան միանգամ ըմբռնի՝
ոչ լինի հաւատարիմ, յորժամ և զճշմարիտն
ասիցէ:

Լուսնի և Գրայնի

Տեսեալ անդամոց թէ որովայնն անգործ
և դատարկ կացեալ զվաստակս իւրեանց ու-
րի, միաբանեցան ոչ ևս տալ նմա կերակուր.
Բայց ՚ի նքողիլ որովայնին՝ ինքեանք ևս լու-
ծեալ լքեալ թուլացան: Յայնժամ յայտնի ե-
րևեցաւ գործ որովայնին, որ ոչ այ՛չ ափ տա-
նի, քան թէ սնուցանէ: (Ո) ի յինքն ընկալեալ
զ'երակուրն՝ զտէ և պաղէ զայն և այնպէս
յամենայն անդամս ըստ պիտոյից բաշխէ, որով
մնան կենդանի:

զգուշացաւ մի, որ ունէր ՚ի բերանի կոտորակ մի
 պանրոյ, սկսաւ գովել զնա. զի արդ գեղեցիկ
 են, ասէ, փետուրքդ և հասակդ վայելուչ
 եթէ երգել գիտ էիր՝ ոչ կայր յամենայն թռչունս
 լաւաւոյն քան զքեզ: Իսկ անմիտն՝ կամեցեալ
 լսելի առնել զձայն իւր՝ եթող անկանիւ զպա-
 նիրն ՚ի բերանոյ իւրմէ և մնաց անկերակուր:
 Սի՛ խաբիցիմք ՚ի մարդոյ, որ գովեն զմեզ
 սակս անձն շահու:

Ս'անուէ մն և խոյր իւր

Ս'անուկ ոմն երթալով ՚ի դարոց, գողա-
 ցաւ զգրքոյն միոյ յաշա'կերտակցացն և տարաւ
 առ մայր իւր. ոչ խրատեալ ՚ի նմանէ՝ յաւել
 գողանալ զայլ իրս մինչև յաճել հասակին եղև
 գող անուանի և ըմբռնեալ՝ դատապարտեցաւ
 ՚ի մահ: Երգ՝ իբրև տանէին ՚ի տանջա'ս, տե-
 սեալ զմայրն, խնդրեաց ի երու մի խօսել յա-
 կանջս նորա: Ս'ատ եղև մայրն և նա կալեալ
 ատամամբք զունկն նորա՝ ՚ի բաց կորզեաց: Եւ
 ՚ի զարմանալ ամենեցուն ընդ այս գործ՝ ասաց.
 դա՛ է սլատճառ մահուս իմոյ. զի թէ զիս խրա-
 տեալ էր դորա զառաջինն, ոչ արդեօք գտա-
 նէի ես յայս սահման:

Պարտ է ձեզ ով մանկունք ախորժել ըզ-
 յանդիմանութիւն և զպատիժ ձերոց ախտից
 վաղագոյն. վասն զի աճեն նոքա և առաւել
 ևս մեծանան:

Կոյր ոմն և սապատողն ք.

Կոյր ոմն ընդ առաջ եղև ումեմն սապա-
տողն մարդոյ վաղ քաջ ընդ առաւօտն. և ասէ
կոյրն ցմիւսն ծաղը առնելով զնա. կարծեմբա-
ղում ինչ ունիս գործել այսօր, զի վաղ քաջ
բեռնաւորեալ ես: Կամէր յաճիման հարկա-
նել զկորուծի նորա, որ թուեցու ցանէր բեռն
ինչ տանել ի թիկունս: Կորէն սապատողն ետ
նմա պատասխանի. յիրա ի ասես ցիս թէ դեռ
կանուխ է, զի չե է բացեալ քո բայց զմի պա-
տուհան: Եւսու կատակէր զնա. քանզի միա-
կանի էր:

Գիւղական ոմն

Գիւղական ոմն բարձեւել բեռն մի փայ-
տիւ ի վաճառել թեպէտ և ստէպ աղաղակէր.
հայեաց, զգոյշ լէր, սակայն անմիտ ոմն ոչ կտ-
մեցեալ խոյս տալ ընդհարաւ ի գիւղականէն
և պատառեցաւ վերարկու հորա: Եւ պահան-
ջելով ի գիւղականէն տուժել զայն՝ ձգեաց
զնա յատենն իշխանին, շոյ լուեալ զամբաս-
տանու թիւնն՝ եհարց ցգիւղականն թէ Ծմա-
րիտ ինչ: Ես բնաւ ինչ ոչ պատասխանեաց:
Եւսա դատաւորն դարեալ առ տէր վերար-
կուին, ասէ, զի՞նչ կամիս դու զի արա-
րից համեր միում: Եւ ասէ զի՞նչ համր. չէ
նա համր. զի տակաւ մի յառաջ աղաղակէր
բարձրաձայն. հայեաց, զգոյշ լէր: Եւսէ դատա-
ւորն. եթէ նա աղաղակէր, պիտէր քեզ ըզ-
գու-

գուշանալ և անկախ ըն պատահէր վերա-
կու քո:

Որհադիր մէ:

Որհադիր ոմն դիպուածով անկաւ 'ի
բարձրութենէ քանեացն՝ ուր գործէր և ըստ
յաջողելոյ բաղդին՝ անկաւ 'ի վերայ առն միոյ,
որ նստէր 'ի խոնարհ, որով առանց մեծ ինչ
վնասու անձինն՝ պան զողորմելի այրն: Որդի
մեռելոյն կոչեաց զորմնադիրն յանդիման դա-
տաւորի արեան և ամբաստանէր զնմանէ մար-
դասպան գուշայց որմնադիրն ապրեցոյց զանձն
ասելով՝ բարեկամ, եթէ յանցուցեալ ինչ իցեմ
յանձն առնում զապաշխարութիւնն: Եւ դու
ինքն 'ի տեղին՝ ուստի ես անկայ և ես նստայց՝
ուր նստէր հայր քո, և դու ընկենլով զքեզ 'ի
վայր՝ սպան զիս եթէ կարեո և ես հաւանեալ
եմ ընդ այս:

Սեծապառն մէ և խոհմէր էր:

Եւ որ ոմն երևել 'ի միում առաւօտու հա-
րեալ յանսովոր քաղցէ՝ կոչեաց զսոհակեր իւր
և հրամայեաց նմա պատրաստել վաղվաղակի
զճաշն: Եւ յնա խոհակերն դեռ չ'և ևս տասն
ժամք են: Եւ յնա ժամ պատասխանի ետ տէրն, ինձ
զ' փոյթ է թէ չ'և են տասն ժամք, մինչ յիմում
խախտացցի տղէն: անցեալ է միջօրէն:

Ածախոսութեան ուն մեծատուն բայց
 թանձրաբարոյ ետ արձանագրեւ զհւր օրատկեր
 'ի մարմարիոնի և ցուցեալ զայն միում 'ի
 բարեկամաց՝ եհարցցնաւ թէ արդեօք քաջ նմա
 նեցուցեալ իցէ անդրիագործն: Արում ետ պա
 տասխանի լի բովանդակ՝ քանզի նման է քեզ
 'ի հոգի և 'ի մարմին:

Գեշեցի՛ պատուհանի իմպատիբի սարսն:

Իմաստասէր ուն հարցաւ թէ ընդէր կու
 թաց և կաղաց ողորմութիւն լինի առաւել քան
 իմաստասիրաց: Յետ պատասխանի այրն իմաս
 տուն վառն զի առաւել երկիւղ գոյ լինելոյ
 կոյր և կաղ քան իմաստասէր:

Երեսարար և էլ հարստ

Երեսարար մի յամառնային ժամանակի
 կամեցեալ յԱծախոսութեան 'ի Սեգարայ քաղաք
 էշ մի կալաւ 'ի վարձու և 'ի Ծանապարհի 'ի
 սաստկանալ տապոյ արեգակն՝ էջ նստաւ 'ի
 ներքոյ իշոյն 'ի ստուեր նորա ի կտէր իշոյն
 վանէր զնա անտի ասելով զու գէշն 'ի վար
 ձու կալար յինէն և ոչ զստուեր նորա և նա
 պնդէր թէ ընդ իշոյն և զստուերն կալայ:

Օտար

Պատուով գնալին ծառայ ընտրել իւրեանց
 թագաւոր և ասեն յձիթենին, թագաւորեալ 'ի
 վերայ մեր. և ասէ ցնոսա ձիթենին, թողից ըս-
 տարարտութիւն իմ, յորս փառաւորեաց զիս
 Լստուած և մարդիկ, և երթայցեմ իշխել
 ծառայ: Եւ ասեն ծառայ ցիզենին, եկ և
 թագաւորեալ 'ի վերայ մեր, և ասէ ցնոսա թի-
 զենին. թողեալ զքաղցրութիւն իմ և զբերս
 բարութեան իմոյ, և երթայցեմ իշխան լինել
 փայտից: Եւ ասեն ծառայ ցործն. եկ և թա-
 գաւորեալ 'ի վերայ մեր. և ասէ ցնոսա ործն,
 թողեալ զգինի իմ և զուրախութիւն Լստուծոյ
 և մարդկան և երթայցեմ իշխան լինել փայտից:
 Եւ ասեն ծառայ ցդժնիկն. եկ և թագաւորեալ
 'ի վերայ մեր. և ասէ դժնիկն ցծառս.
 թէ արդարեւ օծանիցէք զիս թագաւորել 'ի
 վերայ ձեր, եկայք և ծածկեցաբոք ըդհո-
 վանեալ. իմով եւ օէ ոչ ելանիցէ հուր ի դը-
 ժնիկէ աստի և կերիցէ զեղենափայտս լիբանա-
 նու:

Գաղ 11:1

Պողոսն դատաւարաւ ալ առ 'ի մահ՝ իբ-
 րեւ ընթեռնուին զդատակնիքն, յորում նշանա-
 կեալ կային ոճիրք նորա՝ ասէր անդադար. չար
 ևս գործեալ է իմ: Չարցին ցնա՝ թէ զի՞նչ
 ինչ չարագոյն գործ եալիցէ. ետ պատասխանի-
 այն՝ զի թողի անկանիլ 'ի ձեռս:

Ի՛նչ է գայլը

Ի՛նչեռ երկաթի միեալ երբեմն 'ի սմբակ իշոյն՝ տանջէր զնա սաստիկ. և տեւեալ նորա զգայլ, զի ընդ այն անցանէր, աղաչեաց զնա գալ հանել զբւեռն: Իսկ գայլն, գլխացեալ 'ի նա, իբրեւ կալեալ ատամսմբք 'ի քաց ձգէր ըզբւեռն՝ քշն մոռացեալ զցաւս իւր. կիցս արձակեաց և անդէն խորտակեաց զծնօտ գայլոյն և թողեալ զնա փախեաւ: Յայնժամ ասէ գայլն ընդ միտս իւր. արժանապէս դիպաւ քեզ այդ. զի դու մնագործ էիր և զի՞ պիտէր քեզ զուայ տառուծիւն առնել:

Բ... և արծիւ

Բու հրեշտակ ոռաքեաց առ արծիւ և ինդրեաց զդուստր նորա հարսն ասելով. դու տուիջեան քաջամարտիկ ես և ես գիշերոյ պատշաճիմք 'ի խնամութիւն: Եւ յետ բազում թախանձանաց յանձն էառ տալ. և 'ի լինել հարսանեացն 'ի տուէ՝ լոյս ոչ կարէր տեսանել փեսայն և ծաղր առնէին բազմեալքն. և իբրեւ զլ՛ գիշեր՝ և ոչ հարսն ետես լոյս. յաճախեաց և անդ այգանումն և վասն այսորիկ փութով լուծաւ հարսանիքն:

Ե՛րբ և ո՛ր և ի՛նչ

Եղբօր ումեմն երևեցաւ դէն՝ եղեալ իբրեւ

իբրև. զ՝րեշտակ լուսոյ և ասէ ցնա. ես եմ
 Պաբրիէլ Տրեշտակ [2. տու ծոյ և առաքեցայ առ
 քեզ: Իսկ եղբայրն ասէ. տե՛ս գուցէ առայլ
 ոք առաքեցար, զի ես ոչ եմ արժանի տեսու-
 թեան Տրեշտակի [2. տու ծոյ և դեն ՚ի նմին
 ժամու հալածեալ ՚ի խոնարհութենէ նորոտ
 անյայտ եղև:

Ինքուրիս երկասաներորդ:

Ի ուղիղիկոս երկոտասաներորդ՝ կամ ցետլ
 պատերազմ յարուցանել ընդ դքսին մէ դիողա-
 նոյ՝ եհարց Յակոբայ թորիվու լլիոսի վորձ զօ-
 րագլխի. թէ զի՞նչ պատրաստութիւն առաւե-
 լապէս կարևոր իւէ. որում պատասխանի ետ
 թորիվու լլիոս. երեք ինչ կարի կաւորք են.
 դրամք, դրամք և դարձեալ դրամք:

Թշննի:

Հարցաւ ցի՛ զենի թէ զիւրդ է զի բազում
 ոստս առ երկրաւ տարածանեալ: Եւ նա աւէ.
 քանզի բազում են թշնամիք իմ, և ես խոնար-
 հիմ զի մի՛ ոստակոտոր եղեցի: Նոխ քան զեւա-
 նեն յիս՝ յագեցուցանեմ և մոռանան զչարութիւ:

Խրատէ զմեզ առակս խոնարհութեամբ և
 սեղանօք և քողորութեամբ ընդ առաջ ելանել
 թշնամեաց՝ յորժամ ստնանիլ ոչ կարեմք զի զի-
 ջանիցին ՚ի դառնութենէ բարուց և մոռանան
 զչարիս:

Արարեալ լուսնն և ծագի նորայ

Եւ լուսնն թռչունն ունէր ճագս յանդաս
 տանի ուրեմն՝ որ մօտ էր ՚ի հունձս. որոց չ'ե
 ւս էին բուսեալ փետուրք։ Եւ գնալ սորա եր-
 բեմն ՚ի խնդիր կերակրոյ վասն ճագուց իւ-
 րոց՝ պատուէր ետ նոցա. զի եթէ նոր ինչ իրք
 դիպեացին անդ, կամ բանս ինչ լուիցեն խօսիլ
 ուշ զիցեն, և ՚ի դառնալն նորա՝ պատմեսցեն
 նմա։ Եւ ահա ՚ի նմին պահու իբրեւ գնաց նա,
 եկն տէր անդաստանին, և ասէ ցորդին. տեսա-
 ՛նե՞ս որդեակ՝ զի հասեալ են հունձք. արդ՝ առ
 վաղիւն ընդ այգանալ առաւօտուն գնացեալ
 աղաչեալ զբարեկամս, զի եկեալ օգնեսցեն մեզ
 ՚ի հունձս։ () այս ասայեալ՝ մեկնեցաւ անտի։
 Եւ իբրեւ դարձաւ արտուտն, ճագքն դողմամբ
 մեծաւ և երկիւղիւ ճուռղելով շուրջ պա-
 յարեալ զմայրն՝ ստիպէին զնա անհնարին տագ-
 նապաւ՝ փութով փոխել զնոսա անտի. ապա
 թէ ոչ առ հասարակ ՚ի կորուստ գնացուք ա-
 սեն. զի տէր անդաստանիս առաքեաց զորդին
 կոչել ՚ի վաղիւն զբարեկամս ՚ի հնձեւ զստ։
 Եւ մայրն քաջալերէ զնա մի ինչ հոգալ.
 զի եթէ տէրն, ասէ, զհոնձս ՚ի բարեկամս ա-
 րար անպատան, առ վաղիւն, ոչ հնձեսցի ան-
 դաստանս. վասն այնորիկ չէ հարկ այսօր փո-
 ՚խել զձեզ աստի։ Եւ վաղիւն գնաց դարձեալ
 մայրն ՚ի գիւտ կերակրոյ, և տէրն եկեալ մայր
 բարեկամաց. և ահա օրն տարածամէր և բա-
 րեկամքն ոչ ուրեք երեւին։ () յնժամ ասէ.
 կարի յապաղեցին նոքա. արդ՝ գնայեալ աղա-
 չեսցուք զսզգալանս մեր և զմարձաւորս և
 զերացիս, զի վաշ ընդ առաւօտն եկեալ հնձե-

33203

չեն ընդ մեզ: Բնդ որ ճագքն վերադին յաճի
 եղեալ՝ առաջին զայն մօրն ի դառնալն նորա-
 և նա սաստի նոցա հանգարտ և յանհոգս կալ:
 զի սղշակամք և մերձաւորք, աւէ, չեն այնչափ
 յօժարամիտք ի գործ այլոց, մինչև իսկ և իսկ
 ի կատարումն գործոցն փութալ: Եւրա աւէ.
 այժմ ուշ դիք, թէ զինչ խօսեացի տէրն իմ: Ի
 վաղիւն գնացեալ թռչնոցն վերադին վասն կե-
 րակրոյ՝ ազգականքն, յապաղեցին գալ ի գործ,
 յոր կոչեցան: Եւրա աւէ տէրն ցորդին, ահա
 բարեկամք և ազգայնք մեր ստեցին մեզ.
 արդ՝ առ վաղիւն վաղայարոյց լեւել բերցես
 ընդ քեզ երկու մանգաղս մի՝ վասն իմ և միւս
 ևս՝ վասն քոյ: և մեք մեզէն հնձեսցուք զան-
 դասաւանս. զի չիք օգուտ ի նոցանէ: Եւ այս
 իբրեւ լուաւ մայրն ի ծագուց՝ աւէ, ահա արդ
 ժամ է մեկնելոյ ատի: զի ստուգիւ լինի այն.
 քան զի ոչ ևս յայլ ոք լինի ապաստան գործն:

Իմաստասէր ոմն և գեղագործ

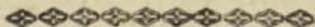
Յաջորդեցին իմաստասէր ոմն տուն շինեաց
 և գեղագործ ոմն ասաց ցնա. ծեփեալ զտուն
 քոյ, զի եկեալ գեղեցկացուցից զնա զանազան
 նկարուք սրտակերաց և անկուածոց և յօրի-
 նուածովք: Եւսէ իմաստասէրն. եկ յառաջ նկա-
 րեալ և ապա ի վերայ ծեփելոց, զի զգարչելին
 ծածկելն է բարւոք քան յայանելն:

ԼՐԺԻ Լ ԲԱՅ

Յորժամ կամ էր արծուի ընտրել զգե-
ղեցկագոյնս ՚ի ձագուց թռչնոց իւր սպասաւորս
՚ի պատիւ մատոյց բու զիւր ձագս և ասէ .
ան զսոսա արքայուհիդ, որք գեղեցիկ են քան
զամենայն ձագս, զի նման են ինձ:

ԳԿՈՒԽ Գ. Ե

ՕճճՈՒԽԱՆԻՆՆԻՆՔ ԱՂԽԱՐՀԱԳԻՐԱՆՆԵՔ

ԼՆԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵ

ԼՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ, հասարակ և սովորա-
կան յազգի մերում, անծանօթ է բնաւ առ-
օտար ազգս ՚ի սկզբանէ անտի. այլ նոքս յա-
նուն Լրամայ, որ եօթներորդ է ՚ի Հայկայ,
կոչեն զաշխարհս Հայաստանեայց իւրաքանչիւր
ազգք ըստ իւրեանց բարբառոյ այլայլելով: Տա-
ճիկք կոչեն Լյումնիստան. Լտալացիք և այլ
Եւրոպացիք ըստ մեծի մասին Լումնիա, Եւրո-
պացւոց աշխարհագիրք և աշխարհացոյցք և այ-
լով անուամբ կոչեն զՀայաստան, որ է թիւրք-
մանիստան կամ ըստ հնչման իւրեանց թուրքոմա-
նիա, մինչև յաշխարհացոյցս ինչ տեսանի գրեալ
թուրքոմանիայ կամ Լումնիա, որպէս թէ՛ նոյն
էր աւել Հայաստան և նոյն թիւրքմանիստան օ

Օայս յ

Օայս անուն տան Հայաստանե այլ վաւն թիւ բք
ման ժողովրդեան, որք իբր ի ժամ դարուն հա-
տուածեալք ի թուրքաստան աշխարհէ իւ-
րեանց՝ եկեալ բնակեցան ի Հայաստան, բայց
ի կողմն ինչ նորաւ ոչ ընդ համօրէն Հայաս-
տանուստի առ առաւելութիւն զայն կողմն բնա-
կեալ ի թիւրքմանաց պարտ էր կոչել յա-
նուն նոցաւ և ոչ զողջոյն Հայաստան:

Ամսաւանանքիւն Հայաց

Յամենայն ժամանակի Հայք անձնատուր են
վաճառականութեան: Զործամ կառավարեալ
լինէին ի ձեռս իւրեանց թագաւորաց՝ էին
խարթամք և կարողք. զ'նի անկեալ գործով ընդ
Տէրութեամբ Տաճկաց և Պարսից՝ սկսեցին
զվաճառականութիւն իւրեանց ընդ համօրէն
Եւրոպա մինչև ի սահմանս Երևելեան աշ-
խարհաց: Իբր ի յեւս եօթնևտասներորդ դա-
րու էին ի համարի ի Հօլանդա և յԱտալիա.
առնէին տուր և առութիւն յամենայն ստի-
մանս Օմանեան Տէրութեան ընդ Իգլիք և ընդ
Հոլէպ. տիրէին յայնժամ տուրևառութեան
Պարսից և Ռէխտ և Գուղայ քաղաքաց. փու-
խադրէին զվաճառս իւրեանց ի խորին սահ-
մանս այսր տէրութեան և ի ցամաք կղզիս
Հնդկաց: Զորչափ Պարսկաստան կայր մնայր
յանդորրու՝ վաճառականութիւն նոցա մնայր
յիւրու մ'ապծառութեան. բայց չարափառաբ
ձախորդութիւնք Հաճ ձիւսէ յինի և իւրոց
սահմանաց՝ ածին վնաս դժնդակս ի գործ
առ:

ստանալ թիւնս սոցա՝ բեռնաւորեալք ընդ յորովք
և տառապեալք ինե լքին պատերազմաց՝ տրկա-
րանային զբաղեալք զպարտութիւնսն:

ԱՆԷ

Ան ի հնումն Շառիւրամակերտ՝ մի ի
հին քաղաքացն աշխարհի՝ փաշայանիւտ մայրա-
քաղաք համօրէն նահանգին՝ բերդաքաղաք և
պարսպասպատ կրկին քարաշէն պարսպաւ։ Ի
մէջ առաջնոյն և երկրորդ պարսպին՝ է դա-
տարկ առանց ինչ բնակութեանց։ շուրջ զերկ-
րորդ պարսպաւն՝ է խռամուր ի ժամանակս
պատերազմի մարտ է արձակել շուր ի մերձակայ
առաւտա՛սս շուրց։ Այն այս խռամ պատեալ
է խոնարհ պարսպաւ առ ի վերունել զթումբս։

Ի Հիւսիսակողմն քաղաքին ուղղաձիգ
բարձրացեալ կայ քարալեառն՝ յորոյ գլուխն
ոչ հպանիս ռումբ հրազինաց և յորում շի-
նեալ կայ ի մեծագործն Շառիւրամայ անառիկ
բերդն։ Անայ։ Այս լեառն՝ որ է որձաքար
վէր՝ սեպդէհ, ձգի յարեւելից յարեւմուտս յըն-
թացս միոյ ժամու։ Առ ստորոտով լեւինս սկսա-
նի անմիջապէս ի հարաւակողմն պարիսպ քաղա-
քին՝ որ է տափարակի։ Այս լեառն և բերդ հե-
ռի անկանի ի ծովէն իբրև կէս ժամաւ։

Արտաքին կողմն լեւին այսինքն է՝ հիւսիսա-
կողմն՝ որ իջանէ ի դաշտավայրն, է դար
զառ ի թափ անհնարին լի քարածեռ առապա-
րիւք։ Բնդ ժամանակս ժամանակս կործանին
այ՝ պարիսպ և նորոգին։ զորօրինակ՝ կործա-
նե-

նեցաւ մին 'ի պարսպաց աստի ե. յերկրաշարժ
 ժուծեանն՝ զորմէ պատմէ Առաքել:

ՆՆՆ է:

Աթ եկեղեցիք են Հայոց քառաչէնք և
 բնակիչք տունք իբր տանն հինգ հազար, յորոց
 երկու հազարքն՝ են Հայոց իսկ մնացեալքն
 հաճկաց, որք ըստ մեծի մասին են գրեալք՝ 'ի
 զինուորութիւն յորդւոց յորդիս: Ահազար վեց
 հարիւր քառասուն ութն մեծապէս անշքացաւ
 այս քաղաք յահագին երկրաշարժ ութ ենէ, յոր-
 մէ պարսպք բերդին ըստ մասին կործանեցան:
 Եկեղեցիք Հայոց ոմանք՝ իսպառ քանդեցան, և
 ոմանք՝ ըստ մասին, և մեծ մասն տանց և ապա-
 րանից և այլոց շինուածոց՝ հիմն 'ի վեր տապա-
 լեցան, ընդ որովք մեռան անբաւ բազմութիւն
 մարդկան և անասնոց: Այս սառունութիւն երկ-
 րի, որ սկսեալ յերկրորդ օրէ Ապրելի ըստ հին
 տօմարին տեւաց մինչ ցելս Յունիսի՝ ապակա-
 նեաց նաև զհամօրէն շրջակայ սահմանս Աս-
 նայ՝ քանդելով զբազմութիւն եկեղեցեաց և
 վանօրէից, զորս մի ըստ միոջէ թուէ Առաքել
 պատմագիր:

ՆԱՆԷԷ:

Վիւղ միով ժամաւ հեռի 'ի ծովէն 'ի
 հարաւակողմն նորա և ութն ժամաւ հեռի 'ի քա-
 ղաքէն Ասնայ: Ս'երձ 'ի գիւղս՝ է Նարեկայ
 վանք:

վաճառք, որոյ կրկին են տաճարք քարաշէնք հան-
դերձ կաթուղիկէի կից իրերաց յանուն լու-
սուածածնի և քանուն սրբուհոյն Սանդիտոյ:
Օայս մենաստան բնակեցաւ սուրբն Պրիգոր
'Նսրեկացի: Օսրեւելեան կողմն եկեղեցւոյն
կսեալ ընդ նմա՝ է ժամատուն, յորում է գե-
րեզման սրբոյն յետկոյս խորանի սրբոյն Սան-
դիտոյ: Լու 'Նսրեկ' գեղջն յարեմուտս հիւ-
սիսոյ ճարա 'ի ծովն կոյս՝ է լեռն ապառաժու տ
հանդէպ լուտէր կղզւոյն, յորում են այլք վեցք.
երեք՝ ստորեք և երեքն՝ 'ի վերոյ, յորոց 'ի մի-
ումն գոյ և սեղան, որ էր տեղի աղօթից 'Նս-
րեկացւոյն, ուրանօր 'ի ծովն հայելով ետեա-
լուրք կշտն:

Ի իւ

Ի իմ մեծ բան զամենայն կղզիս Սանայծո-
վան՝ քառասուն կամ յիսուն մղոնաւ հեռի 'ի
կղզւոյն լուլթամարայ՝ յարեւելս Զիւսիսոյնորաւ
ի 'ի սմա մենաստան և եկեղեցի յանուն սրբ-
բոյն Պրիգորայ, յորում ամփոփեալ կայ մասն
ինչ յոսկերաց սրբոյն: Ի լու բնակին սո-
վորաբար իբրև հարիւր անձինք, այլ չիք
բնակութիւն աշխարհիկ բանց և ոչ թոյլ ամս
մտանել կանանց: Են 'ի նոսա լուսիսկոտոսուհի
աբեղայք և մշակք աշխատաւորք, հրաժարեալք
զամն ողջին 'ի մեղիւնաց և միայն բանջարեղի-
նօք, արմաւօք և կաթնեղինօք շառագն ալք:
Սիւմիգամ միայն 'ի հասարակ աւուր մաշենուր
է մի տեսակ կերակրոյ: Ար կամի 'ի սեղանա-

Մ. 4.:

Բերդաքաղաք գլխաւոր յիւրում վիճա-
կին կառուցեալ առ ւտորոտով լերին միոյ։
Ըստանօր է մենաստանն մեծ՝ կոչեցեալ Ըմենա-
փրկիչ, յորում է գերեզման Գասբարայե զոր
ասեն լինել մին յերկոյ մոգուցն, որոյ 'ի գառ-
նալն ընդ երկուց մոգուց յարուսաղեմայե 'ի յո-
թեանիլն աստէն՝ վաղճանեցաւ ասեն և ապա
թաղեցաւ, յորմէ թեւեւ կոչեցաւ և անուն
տեղւոյն Սոգս։ Ի հին կոնդակ ինչ վանացս
պատմի ըեալ այսպիսի իմն սքանչելիք։ Ի բանա-
կիւ Լէնկթիմուրայ յայսմ վայրի՝ բնակիչք երկրի
յորդորմամբ առաջնորդի վանացս՝ զաւուրս ե-
րիս կերակրեցին զըօրս նորին, փոխանակ այնմ
Լէնկթիմուր խոստացաւ առաջնորդի վանա ս-
տալ զոր ինչ և խնդրեսցէ։ Իսկ առաջնորդին
զայս միայն խնդրեալ 'ի նմանէ. շնորհել նմա
զայնչափ գերիս 'ի Հայոց՝ որչափ ինչ մարթ-
էր հաւաքիւ յեկեղեցի մենաստանիս և հաւա-
քեցան 'ի նմանէ սքանչելեօք եօթանասուն հա-
զար գերիք, զոր ոչ կարէր տանլ։ Իսկ 'ի
տրտնջել վասն այսր զօրացն բռնաւորին՝ հրա-
ման ետ երթալ առնուլ զնոսա, բայց սքանչելեօք
Տեառն պահեալ զնոսա ոչ ոք 'ի զրաց կա-
րաց երբէք գտանել կամ տեսնել զմենաս-
տանն։ Ստան այսորիկ կոչեցաւ ապա մենաս-
տանն՝ Ըմենափրկիչ։

Երբ որ քաղաք գլխաւոր հեռի յԱրախ
 քետոյ իբր հինգ ժամաւ ընդ Արեւելս նորա
 կառուցեալ ի տափարակ դաշտաւայրի պատեալ
 լեւաճբք: Ի իրք նորա թեպէտ մեծ է և ըն-
 դարձակ. այլ գրեթէ կիսով չափ աւերակ է
 այժմ և անբնակ: Առաջնորդ քաղաքիս է նա
 ինքն Կաթողիկոսն, բայց նստի իբրև փոխա-
 նորդ այլ առաջնորդ ի մեծաստանն կամ յա-
 նապատն սրբոյն Անիայ, որ իբր կէս մղոնա-
 արտաքոյ է քաղաքին յարեւելից ձիւսիտոյ:
 Շարտին, որ ճանապարհորդեաց յայտոսիկ կող-
 մանս ի հազար վեց հարիւր եօթանասուն մի-
 նէն մինչ ի հազար վեց հարիւր եօթանասուն
 երեք մերձ ի յառաջնորդարանն Արեւանայ
 դնէ աշտարակ և այլ հին շինուած ասելով.
 մերձ յառաջնորդարանն է հին աշտարակ ինչ
 ի բառակուսի քարանց, զորոյ զօրինակն եղի
 աստանօր: Այլ կարացի բնաւ գտանել ոչ զժա-
 մանակն՝ յորում շինեցաւ և ոչ զշինողն և ոչ
 թէ յինչ պէտս: Արտաքուստ երևին մակա-
 գրութիւնք, որոց տառք նման են ձայոց և սա-
 կայն նոյն իսկ ձայք ոչ կարեն ընթեռնուլ:
 Այս աշտարակ է գործ ինչ վաղնջական և ճար-
 տարապետութիւն բոլորովին տարբեր, ի ներ-
 քուստ է դառարկ և մերկարտաքուստ և շուր-
 ջանակի՝ երևին աւերակք բազումք կաքգաւ-
 իմն, որք ցուցանեն թէ էր անդ շրջապատ շի-
 նուած ինչ, յորում կանգնեալ կայր այս աշ-
 տարակ:

Քաղաք պարսպապատ կառուցեալ ի դաշ-
տի ի հիւսիսակողմն Երասխ գետոյ հեռի ի
նմանէ՝ իբրեւ երեք ժամաւ ե ի Սասիս լեռնէ՝
երկու աւուրբք։ Յառաջին ժամանակս էր սա-
մի ի մեծամեծ ե ի բազմամարդ քաղաքաց
այլ այժմ անշքացեալ կայ յառաջին բարեգար-
դութենէ իւրմէ ի պատճառս պէսպէս առմանց
և աւերմանց յԱղուանից։ Ի երէն ի սմա աւե-
րակք պէսպէս շինուածոց և մզլիթաց, յորոց
զմին՝ որ է երեւելի՝ ասեն լինել կառուցեալ ի
միշտակ գերեզմանին՝ Նշի։ Երեսքէ՛յ քաղա-
քին առ վտակաւ է աշտարակ գեղեցկաշէն
կառուցեալ ըստ ոմանց ի Լէնկլիթիմուրայ։

ՄԵԱՍՏ 'Ի ԿՆ' ՄԵՔԱՍԻՄԵ

ՄԵԱՍՏ կառուցեալ է ի դաշտավայրի է
Ուրեք ուրեք երևին անկեալ հատորք նախնի
սարսպին, զոր կործանեաց թիմուրլէնկն։ Են ի
ՄԵԱՍՏ բազում ինքնաբուղիս աղբիւրք,
մզլիթք, ուսումնարան, որ աւանդի լինել ա-
պարանք յենեքերիմայ արքային Սասպուրա-
կանի։ Օթիւ բնակչաց քաղաքիս ասեն լինել
իբրեւ տասն հինգ հազար տուն. իսկ այժմ
ասեն լինել տասն հազար, յորոց իբրեւ երկու
հազար տունք՝ են ազգիս Հայոց. իսկ մնա-
ցեալքն՝ հաճկաց։

Գաղտնիք 'ի հն' Սոթաւ:

Բերդաքաղաք սորա կառուցեալ 'ի գեղեցիկ դաշտավայրի իբրև վեց կամ ութ ժամաւ հեռի յԵջմիածնէ, ուստի բերեն ձկունս մեծամեծս հանեալ յիւր ծովէն, որոյ մին կշուէ երկու և երեք օգգա և յանուն սորա կոչեն գեղարքունոյ ձուկն: Սերճ առ սա՛ է Սեանու ծով կամ Գեղարքունոյ ծով, որ 'ի հնումն կոչէր ծով Գեղամայ կամ Գեղարքունոյ, յորոյ անուն և Պարսիկք՝ ըստ վկայելոյ Շարտինի՝ կոչեն Տերէի շէրէն այսինքն ծով գեղեցիկ, որ է թարգմանութիւն Գեղամայ ելեալ 'ի բառէս՝ քէշ կամ քէշէյի: Զուր սորա քաղցր և է երևելի լիճ 'ի մէջ աշխարհի յայն կարգ լճից՝ որ բղխեն գետ:

Լճոց ծին:

Եւ մենաստան Թոռ Սրբազան Կաթողիկոսի՝ Հայոց կառուցեալ 'ի դաշտավայրի, որ ընդ մէջ երկուց լերանց Լճադաճին և Սասիս լերին. զԼճադաճ 'ի Հիւսիսոյ ունելով և ըզՍասիս 'ի Հարաւոյ: Երկայնութիւն դաշտավայրին է հնգօրեայ ծանապարհ և լայնութիւն իբրև երկօրեայ՝ հեռի յԵրևանայ իբրև երեք ժամաւ ընդ Լճումուտս նորա: Սենաստանն պատեալ է շուրջանովի պարսպաւ, որոյ են դրունք չորս և միւս ևս փոքր. զայն պարիսպ նորոգեաց յաւուրս մեր Սիմէօն Կաթողիկոսն: Լճաքոյ պարսպի Եջմիածնի 'ի

Հիւ-

Հիւսիսային կողմն է մեծ գիւղ Հայոց՝ կոչեցեալ Նոյնաէս Լճաճին, իբր ի տեղւոջ նախնի Վաղարշապատ արքայանիստ քաղաքին: Այս գիւղ յառաջագոյն կից էր ընդ պարիսպն մեծաստանին ի Հիւսիսակողմանէ նորա. այլ ի ժամանակս նորոգութեան պարսպին ի Սեմէօն Կսթուղիկոսէ՝ փոքր ինչ հեռացուցին: Արտաքոյ պարսպին առաջն դրանց նորա, որք կոչին Վաղարապատ և Տէրվազ, ի տեղւոջ ուր է ջրաղացն՝ ասեն լինել զպարանոս Տրդատոյ թագաւորին, ուր և երբեմն ի բրեւն՝ գտաւ ընդ երկրաւ մարմարիոնեայ քար:

ՍԺ ԲԵՆԷ

Հին քաղաք աւերակ, որ բոլորովին քանդեցաւ ըստ մասին յաւազակաց և ըստ մասին ի ժանտախտէ ի ժամանակս երրորդ սուլդան Սուլտաֆայի: Այժմ են ի սմա քանի մի բնակարանք Քրդաց և փոքրիկ մզկիթ. իսկ արտաքոյ՝ է մեծաշէն եկեղեցին սրբոյն Յակովբայ՝ կիսով չափ թաղեալ ընդ երկուս, ուր ի վերուստ անտի ընդ ծերպ ինչ իջանէն յեկեղեցի. իներքուստ տաճարն ունի զիւր նախնի վայելչութիւն յերկուց կողմանց կամարակապ հաստատեալ ի վերայ սալտակ կճեայ միառանի սեանց: Սա հայանութիւն եկեղեցւոյ է ի ձեռս գիւղականաց ոմանց յազգէս Հայոց:

Յառաջին ժամանակս սեփական էր սա փոշի քաղաք ունի շրջանակի պարիսպ 'ի մեծամեծ կոփածոյ վիմաց, որ ուրեք ուրեք է քաղաքալեռ ուրեք ուրեք ևս պակասի. զի բնակիչք 'ի կիրանուն զլէմն 'ի պէտս այլոց շինուածոց։ Այն պարիսպ շրջապատելով ձգի մինչ 'ի գլուխ քարալեռու լերին, ուր է բերդն զարդարեալ աշտարակօք, յորում տեսանին և աւերակք հին շինուածոց։ Բղխէ 'ի նմա և ջուր պատուական։

Ի հին շինուածոց Ուրբինեանց մնացեալ կան այժմ եկեղեցին սրբոյն Առփայ, մասնին թագաւորական պալատին և բանտն կամ գանձատունն։ Սօս առ այս եկեղեցի է և նախնի աստուծոյն Ուրբինեանց կամ որպէս կոչեն դաբնաս, որ է բոլորական շինուած յահագին կոփածոյ վիմաց երեք և չորք գրկաչափ մեծ ու թեմաբ։

ԹԵԼԻԷՆ 'Ի ԳՆ՝ Վաւրէժ քաղաք

Այրաքաղաք զուարճալի համօրէն լիւրժմատականի՝ որ թեպէտ նուազեալ է այժմ յառաջին շքոյ բազմամարդութեան և բազմալաճառութեան սակայն տակաւին է միյներ և քաղաքացի Պարսից և Եթովպիայ յամի հազար վեց՝ հարիւր՝ եօթանասուն և չորս՝ երկրորդ դնէ զլա 'ի մէջ քաղաքայն Պարսից, և Բիզանթին ոմն հաւատար կայսւրցանէ մեծութեան

ձեռով

Հոռվմայ : Բնակիչք սորա ըստ մեծի մասին
 են սպիտակագէմք , գեղեցկատեսիլք և ժրա-
 ջանք 'ի գործս և 'իշահս , յորոց բազում ան-
 ուանի անձինք ելին յազգէ Տաճկաց , բայց դէ-
 երկուս պակասութիւնս 'ի բարս նոցա՝ մեծա-
 մրտութիւն և անհաւատարմութիւն : Բուն
 բնակիչք են Պարսիկք և այլ սահմանակից
 ազգք : Պատանին և յազդէս մերմէ իբրև քա-
 ռասուն տունք հանդերձ առանձին եկեղեցեաւ ,
 որք յառաջագոյն էին բազումք և փարթամք և
 անուանի վաճառականք : Բազում տունք Հայոց ,
 աւէ Սառգինիէ , բնակեալք յայս քաղաք՝ շա-
 հին մեծասպէս 'ի յառետրութենէ , յորում քաջ
 են առաւել քան զՊարսիկս : Բաց 'ի բնիկ բը-
 յակչաց քաղաքիս՝ հանապազորդեան երթեա-
 կութիւն է 'ի սմա բազմութեան վաճառակա-
 նաց յայլ և այլ . սահմանաց և յայլ և այլ ազ-
 գաց Լսից :

Ուրգայ :

Սայրաքաղաք նահանգիս բերդաւոր ,
 անուանի , պարսպապատ 'ի սպիտակագոյն որ-
 ձաքար վիմաց : Բնակիչք սորա արք կորովիք
 տունք իբր տաւն երկու հազար , յորոց իբր
 երկու հազար են տունք Հայոց , իսկ Ֆնայեալքն՝
 Տաճկաց : Պատանին և Լսորիք սակաւք : Բազ-
 մութիւն արուեստաւորաց են 'ի սմա յազգէս
 Հայոց մանաւանդ քարակոփք , ճարտարապետք
 և կտաւագործք առաւել քան չորս հարիւր
 թէզկեահ : Ունի Ուրգա վաճառանոցս , հրապա-
 րակս :

քաղաք, բաշանիս և աղբիւրս, որոց ստատուած
 կան ջուրք գան արտաբուստ ի կրկին տեղեաց .
 Աւաջինն՝ կոչի Վերուղ սույն, որ ի նախնի
 ժամանակաց անտի բերիալ է ի հեռուստ բա-
 զում աշխատանք ընդ ստորերկրեայ քարաշէն
 խողովակս . միւսն՝ Ղօսաղ սույն, որ յանցեալ
 դարու բերաւ ի մօտաւորագոյն վայրէ քան
 զսաւաջինն ընդ երկրեայ ճանապարհաւ ի ձեռն
 Ստեփաննոս երևելի ճարտարապետի ուրումն .
 Սի միայն եկեղեցի է այժմ ի ձեռս ազգիս
 Հայոց անուանեալ Աստուածածին, պան-
 ծալի ի մէջ համարէն Վրիտտոնէից ի նախնի
 ժամանակաց անտի, զոր ասեն լինել առաջին
 եկեղեցի Վրիտտոնէից կառուցեալ Աբգարու
 թագաւորին Հայոց, որ յառաջ քան զամենայն
 թագաւորս աշխարհի հաւատաց ի Վրիտտոս
 Այս եկեղեցի ունէր, ասեն, եօթն քարաշէն
 գմբէթս, այլ Անանունն՝ որդի Աբգարու, որ
 յետ մահու հօրն եբաց զգրունս մեհենից .
 կործանեաց զվեցն և մնաց մինն միայն մնալ
 ցայսօր:

Երկնայ ի 7ն՝ Եկեղեցի

Երկնայ է քաղաք երևելի հեռի յԱղի-
 ումայ երկից աւուրց ճանապարհաւ յարևելս
 հարաւոյ կառուցեալ ի դաշտավայրի առ վտա-
 կաւն որ ի հնումն կոչէր Պայլ գետ և ոչ այն-
 չափ ինչ հեռի խառնի յԵփրատ: Պատեալ է
 պարսպաւ, զոր յառաջ քան զԼերջին երկրա-
 շարժութիւնն նորոգեաց Աւայ Ատտին փաշայն,

որ էր քայքայեալ յոյժ : Տարածութիւն քաղաքին է ընդարձակ . բայց բնակիչք ընտ համեմատութեան նորա՝ սակաւք իբր ութ հազար տունք :

Նսխայնշատակեալ երկրաշարժութիւնն դիպաւ յամին հազար եօթն հարիւր ութսուն և չորս ի վերջնում աւուր յու լիսի յաւուրս Սուլդան Համլիտի . երկրաշարժութիւն սաստիկ յոյժ և զօրաւոր , որով մեծ մասն քաղաքին հանդերձ բնա՛ջօք եղև խորասոյզ : Ի ութ հազար տանց անտի՝ հազիւ մնացին հինգ կամ վեց հարիւր տունք : Այլ և մի ընտանիքիւ շօրեք ան հասարակ հանդերձ բնա՛ջօք իւրեանց անհետ եղեն : Սերձ ի մերձեկայ քաղաք՝ շուրջանակի են լերինք գեղեցիկք և ջրաբուղիք , որք սկզբնաւորեն զլեառն Վոհանում այն է՝ Սեպուհ : Ի վերայ նոյն լերանց աստ և անդ են մենաստանք ի զուարճալի տեղիս , զոր , ասեն բնակիչք , թէ նախ՝ քան զլուսաւորութիւն մեր՝ վասն բազմութեան կռոց , որ կային յայսմ ասմանի՝ այն ամենայն էին մեհեանք և ապա՝ փոխեցան ի մենաստան : Յառաջագոյն , որուէս ասեն , քսան և չորս մենաստանք կային անդէն , յորոց զբազումս ի սրբոյն Լուսաւորչէն հաստատեալ ասե՝ բայց յանշաւեք ժամանակաց՝ սակաւք մնացին ինոցանէ :

Խոր Ալիբեկ

Վերակ հաջակաւոր մեծի հին քաղաքի՝ կրկեցեալ Լրտաշատ հեռի՝ մերեանս իբրև
 2՝
 մը

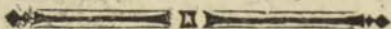
55

միօրեայ ընդ հարաւակողմն նորա, հեռի յԱջ-
միածնէ ութ ժամաւ առ հիւսիսային գետե-
ղերք Երասխայ կամ 'ի ձախմէ նորա հանդէպ
Լ՛կոռի գեղջ: Չիք 'ի սմա բնակութիւն ինչ,
այլ միայն 'ի տեղիս տեղիս երևին հատուածք
պարսպաց նախնի քաղաքին, պէսպէս բուրգք և
գաղտնի ճանապարհք և այլն: Լ՛նդ է քարաշէն
եկեղեցի գմբէթաւոր յանուն սրբոյ Լ՛ւսաւ-
ւորջի, յորում է խոր վերայն, ուր եկաց սուրբ
Լ՛ւսաւորիչն մեր հնգետասանամեայ ժամանակ,
որոյ այժմեան խորութիւն է իբր հինգ գրկա-
շախ: Լ՛ջանեն ընդ նմա իբրև ընդ քսան և հինգ
աստիճանս, ուր կայ սեղան և անդ յամլն եր-
կիցս և երկցս մատուցանեն ոգտարագ:

Բաշէշ:

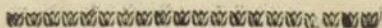
Ի հնումն ըստ մասին կոչէր՝ Սալնոյ ձոր:
որ էր մի 'ի գաւառաց Լ՛ղճնեայ նահանգին:
Բնակիչքն են ըստ մեծի մասին զանազան ցեղք
Բրդաց, յորոց ցեղ ինչ կոչի Լ՛շոտանի. բայց
յայն գիւղօրէս՝ ուր գտանին յազգէս Հայոց՝
խօսին առ հասարակ նաև Հայերէն և ո՛չ են
վրանաբնակք և թափառականք, այլ ունին հաս-
տատ բնակութիւն: Յառաջագոյն բազմութիւն
կային յազգէս Հայոց յայս գաւառ, այլ սակս
պէսպէս հարստահարութեանց ցրուեալ՝ այժմ
սակաւ մնացին: Լեզու նոցա ծանր և տարբեր
յոժ յայլ գաւառական լեզուաց Հայոց: Ունի
բազում վտակս, որք խառնին 'ի Տիգրիս գետ:
Օտ սորա քաջառողջ մանաւանդ 'ի սահմանս

Քաղաքին Ռադիշոյ : Ժանտախտ հազիւ երթէք
 հանդիպի, բայց լինի չարաչար յոյժ ու պէս սո-
 վորութիւն է այս սխտի սաստիկ զօքանալ 'ի
 տեղիս՝ ուր ոչ լինի ստէպ, Ռեբէ ազգս ազգս
 պտղոց ընտիրս և առատս մանաւանդ : Ինծոր
 տանձ և ձիթենի : Խակ զայլ տեսակս պտղոց՝
 բերեն 'ի հարաւային գաւառաց այսինքն՝ ըղ-
 թուղ, զնուռն, զկաղին, զչամիչ, զսեխ,
 զխաղող և այլն : Աւելի նաև հանքս դեղին, կար-
 միր, սոխտակ և սեաւ մարմարիոնեայց և որ-
 պէս ա են՝ են և հանք ոսկւոյ և արծաթոյ սակս
 քաղաքական պատճառաց անգործք :

Գլուխ ԴԵ

Շանօլեւ-ի-նէս պապմաբանականք :

Պէրխանդրոս :

Պերխանդրոս՝ մին յեօթն իմաստասիրաց՝
 էր արքայ Կորնթացւոց՝ որդի Կիսլեղայ : Սա-
 թեպէտ և զանուն էառ իմաստասիրելիւնն ճար-
 տարութեան մտաց իւրոց և գիտնաւոր գրուա-
 ճոցն, զիս յօրինեաց յուղղութիւն վարուց
 մարդկան, այլ անձամբ էր մոլի առաւելապէս
 ըմբռնեալ յախտ ցանկութեան և կատաղի բար-
 կութեան : Իսկ էր առաձն գովելի, ստանձեալ
 զբարկութիւն, և ինքն էր անսանձ բռնաւոր
 անա-

անագորոյն և խիստ ան հպաժողով. այնչափ աշտեղի իւրոյն, մինչ զի յեւանեւն ՚ի տանէկասկածէր անանց բազմութեան զինուորաց երկու առաջի ամբոխին և անն ածէր նաև յերեսաց տկարաց և վատաստաց: Յայս ամենայն հայեցեալ համարեցան ոմանք, թէ իմաստասէր Պերխանդրոս այլ ոք իցէ որիչ ՚ի բռնաւորէս կրնի թացւոց: Եւ այլք պնդեն նոյն լինել բեռքելով օրինակ զՍողոմոն, որ իմաստագորոյն էր քան զամենայն իմաստունս, այլ խոտորեցաւ զինի ցանկութեան և այլն: Եւ յայտ իսկ է թէ իմաստութիւն մտաց ոչ ինչ օգտէ այնմ, որ ոչն դնէ ՚ի գործ զիմաստութիւն իւր և ոչ վարի բարոյական իմաստութեամբ. այսինքն կարգելով զգիտութիւնն ՚ի գործադրութիւնն ուղիղ վարուց:

Աճառնական:

Աճառնական, որ այն ինքն է հայրն Ամբաստանայ, էր թագաւոր Սիկենաց և Արգիսցւոց, որ ընտրեցաւ զօրավար ՚ի Յունաց ընդդէմ Տրովացւոց: Եւ եղև ՚ի հասանել զօրուն Յունաց նաւութիւնս կամ ձիւղէ գաւառ Քիովտիոյ՝ յորժամ հարցին զգիտ վասն յաջողութեան պատերազմի՝ եղև պատասխանի ՚ի պատգամախօսէն. թէ ոչ այլազգ յաջողի ձեզ. եթէ ոչ զոհեսցի Արտեմիայ շինուած ծուհւոյ լծիւղինէ՝ քուսորն Աճառնականի: Եւ այս թէպէտ և յանհաճինս զծուսրացաւ Աճառնական, այլ զն մի շարժեացէ ընդդէմ իւր զբոյս:

զբոլանդակ Յոյնս, ակամայ կամօք միտքանե-
ցաւ 'ի զոհել զգոռստը իւր. և զի գիտէր թէ
մայր աղջկանն չ'թողու զնա՝ ետպատճառանս,
թէ կամիմ գոռստը մեր ամուսնացուցանել
քաջին Աքիլէսայ. և այնպիսի հնարիւք ետ բե-
րել զնա: Այլ իբրեւ այն ինչ ունէին զոհել զԼ-
փիւղինէ՝ Արտեմիս չ'Աստուածուհին գլծա-
ցաւ 'ի նա, ասեն, և եղեալ 'ի տեղի նորա
զեղն մի՝ յափշտակեաց զաղջիկն, և թեօք
հողմոց թռուցեալ տարաւ զնա քերկերն Տաւ-
րիկայ (Խլււճ) և արար զնա քրմուհի մե-
հենին իւրոյ՝ որ անդ կայր:

Կ ա դ : ո ս

Կադմոս էր որդի Ագենոլոյ, ըստ նախ-
նեացն Եգիպտացի՝ և ինքն Փիւնիկեցի. որ և
թագաւորեաց 'ի կողմանս Փիւնիկեցւոց քերկ-
րին Ասորւոց. և ապա անցեալ 'ի Յունաստան՝
շինեաց զնորն թեբաս 'ի Բիովտիս գաւառի և
անդ ետ զաթոռ իւր: Սա, ասեն, ստեղծ զա-
ռաջինն՝ զնշանագիրս Յունաց, բերեալ ընդ
իւր ալիաբետս ինչ 'ի Փիւնիկոյ՝ թուով տասն
և վեց, որովք առ ժամանակ մի վարեցան շեւ-
լենք. և ապա այլք ևս յաւելին հետ զհետէ
քանի մի տառս: Գործակից էր Կադմոսի և
եղբայր նորա Փիւնիքս. այլ անուն Կադմոսի
նշանաւոր եղև յոյժ: Ի՞ր սա, ասեն, առ ժամա-
նակօք Սովսեսի փոքր մի զկնի, և կամ ըստ
ոմանց փոքր ինչ յառաջ:

ԱՔԵՆԻՉՅԱՆ ԻԶԽԱՆ ՍՊԱՐԿԱՅԱՅԷ

Ալաւանաւորի ՚ի պատերազմի Ագեօիղայոս
 Իշխան Սպարտապետոց և խժդժական կտտանալ
 տանջեալ յաբքայէն Պարսից՝ ոչ յոգւոց հանէ,
 ոչ յողոք խոնարհի. մինչև երևիլ թէ տանջեալն
 ոչ Ագեօիղայոս իցէ՝ այլ արձան հորա, վասն
 այսորիկ կարծես ՚ի մտի եղեալ թշնամւոյն թէ
 գերմարդկային ոմն իցէ՝ արձակէ յազատու
 թիւն. զի մի ՚ի դից զԲ ունիցի ՚ի կալանաւ

ՊՕՆՍ ԵԹԷԻՄՈՒ

Պօղոս Ամիրխոս գինչ և առնէր եթէ շինու
 ւածս, եթէ խաղս և եթէ խրախճանս՝ յօրինէր
 զայն մեծագործութեամբ և կարի իմն զչու
 շաւորութեամբ: Արմանային Յոյնք թէ զի
 արդ միտնորա զբաղեալ ՚ի մեծամեծս՝ այդպէս
 ժրաջան էր ՚ի մանուհս: Առ որս առնէր պա
 տասխանի: Նոյն արուեստ է քաջ կարգել ըղ
 պատերազմ և քաջ յարդարել զսեղան. զայն
 յաճարկութիւն թշնամեաց և զայս՝ ՚ի ճգեւ զսէր
 քաղաքակցաց:

ՍԷՆԷՔԱՅԷ

Սենեքայ փիլեոսիայն՝ այրն մեծիմաստ, որ
 ժառանգարակն եղև Ներոնի Ասյսեր, ՚ի նմին իսկ
 մարդախոշոջ բռնաւորէ մահու գատեցաւ. որ
 ապառուժ մտօք զայս մարդասիրութիւն և եթ
 եցոյց

եցոյց առ Վարժապետն իւր, զի ասաց. ընտրեալ
քեզ Սենեքա զտեսակ մահու, որով ըստ հա-
ճոյս քո սպանից զքեզ. և նա յանհնարս մտեալ
խնդրեաց. զի հասցին երակք նորա ՚ի բաղա-
նիս, և առ սակաւ սակաւ գիւրութեամբ
լուծցի ՚ի կենաց՝ խօսակից լինելով ընդ բա-
րեկամս իւր: Աւ իբրեւ արարին այնպէս, օե-
տեալ նորա թէ տագնապ մահու կրէ ընդ եր-
կար՝ խնդրեաց և մահադեղ. այլ ոչ այնչափ ՚ի
զօրութենէ թունիցն՝ որչափ ՚ի հոսմանէ ա-
րեանն և ՚ի ջերմութենէ բաղանեաց հեղձա-
մըղձուկ լեալ և անշնչացեալ մնաւ:

ԼՐԻԷՍԻՆԱՅ ԴԱՅ

Լպեղէսի Վիացոյ անկեալ հիւանդա-
գին ՚ի յետին չքաւորութեան, որ յետին տա-
պընջականն է առաքինեաց, եմուտ ՚ի խուշ նո-
րա Լրիւսիղայոս գրքոյն ՚ի ձեռին, և ասէ.
Լպեղէս գամ ՚ի հարեանցի ՚ի տես քո, և վասն
այնր չճանիմ ինչ առ իս՝ բայց զայս գիրք. և ՚ի
խոնարհիւն գիրկս արկանել մահ՝ գաղտ սպրդե-
ցոյց ընդ սնարս նորա քսակ լի ոսկեով: Ագիտ
զայն անկտրծ աղախինն. և ՚ի զարմանալ նորա՝
ասէ Լպեղէս. մի՛ զարմանար. անտարակոյս
խաղ է այդ Լրիւսիղայոսի:

Կլեոսոս՝ արքայ Լիւդացոց:

Կրեսոսոս՝ արքայ Լիւդացոց՝ ճոխացեալ
գան.

գանձուք և մեծութեամբ քան զամենայն թա-
գաւորս իւրոյ ժամանակի, համարէր զանձն հա-
սեալ ի հասարեալ երջանկութիւն. այլ խըրա-
տեցաւ ի Սողոմէ իմաստնոյ Աթենացւոյ չե՛րա-
նել զբարեբախտութիւն մարդոյ մինչև ցլախ-
ճան, զոր և արդեամբք յանձին իւրում ետես-
զի յետ Թյնչափ փառաւորութեան իւրոյ անար-
գաբար ի ձեռս մտանեալ թշամեաց իւրոց՝
յերկաթի տապակ հանաւ ի Կիւրոսէ՝ պարտից
Աբայէ կամ ըստ Խրենացւոյն՝ յԱրտաշէսէ
Պարթևէ՝ և այոց արքայէ. այլ ի յիշելն հա-
ռաչանօք զբան Սողոմի՝ եգիտ գլծութիւն և
արձակեցաւ ի տանջանաց:

Եւրանի թէ ամենայն մեծատունք և փա-
ռաւորք աշխարհի կամ որք երջանկանան յան-
ձինս իւրեանց՝ ի միտ ածէին զարինակն Կրե-
սոսի և ստէպ ասէին ի յաշողութեան զասա-
ցեալն ի Կրեսոսէ ի ձախողութեան՝ աւաղ
փառացս անցաւորի:

Արեւելիք

Արեւելս էր նկարիչ երևելի յաւուրս
մեծին Աղեքսանդրի Սակեդոնացւոյ: Սա, ա-
սեն, գերազանցեալ յիւրում արուեստի զա-
մենեքումբք՝ որ յառաջ քան զնա էին, և ի
յէտնոց իսկ սակաւք հասին ի չափ նորա:
Այնչափ անուանի եղեն նկարք սորա, մինչև
պատուէր հրամանի ետ Աղեքսանդր, զի մի՛ այլ
որ իշխեսցէ նկարել զպատկեր իւր՝ բայց յԱ-
րեւելսէ, զի ի ձեռն այնպիսւոյ պաշտաւի ար-
ուես-

ուեստաւորի մնասցէ փառօք յիշատակ իւր յամ
պագայս թող զայն զի նկարեաց նա և զեր-
կուս պատկերս լ'փրոդիտեայ քաջ ճարտարու-
թեամբ, որոյ մեծ էր յարգ առ Հելլենացիս,
որպէս և զպատկեր բարեկամին իւրոյ լ'նտի-
կոնոսի միականւոյ՝ զմի կողմն նորա և եթցու-
ցանելով առ առագաստել զթերութիւն կոյր
տկանն: Ս'տրեաց և զերիվար մի այնչափ բնա-
կան կենդանագրութեամբ, մինչև 'ի տեսանել
զնա այլոց երիվարաց՝ խինջային. ուստի և տաի՝
թէ ասացեալ իցէ երբեմն լ'պեղէս ճլ'ղեք-
սանդր բնդ խաղս. երիվար քո առաւել իրա-
գէտ է նկարուց քան զքեզ:

Պէտքերս փաշէկս

Պէտքերս փաշէրէոս էր՝ մեծանուն
Հետտոր և փիլիսոփոս ճեմական՝ աշակերտ
թէոփրաստոսի յաւուրս լ'ղեքսանդրի Սակե-
դոնացւոյ և Պտղոմէոսի առաջնոյ՝ արքային
Սգիպտացւոց: Սա վասն զգոնութեան իւրոյ
ընտրեցաւ իշխանապետ լ'թենացւոց ամս տասն
և արար բազում բարեկարգութիւնս. 'վասն-
որոյ և յանուն նորա կանգնեցին լ'թենացիք ար-
ձանս պղնձիս՝ թուով 560 իբր ըստ աւուրց
տարւոյն. այլ զինի այսր փառաւորութեան՝
մինչև և լցեալ էին այնչափ աւուրք՝ որչափ էր
թիւ արձանացն՝ կործանեցին արք յաջաղէոտք
շարձանս նորա. և զփաշէրէոս արտասահման
արարին և նա գիմեալ անկաւ յԱգիպոսս առ
Պտղոմէոս: Սա եղև, ըստ ասելոյ ոմանց, յոր-

դորիչ Պողոսի վիղագեղեցայ շինել գլխա-
տուն մեծ յԱղեքսանդրիա և հաւաքել անդ-
ընտիր ընտիր մատեանս՝ ընդ որս և զԱստու-
ծաշունչն Եբրայեցւոց տալ թարգմանել ի
յունական բարբառ ի ձեռն եօթանասուն և
երկու ծերոց: Գրեաց սա և պէսպէս պիտաւ-
նութիւնս, յորոց մնացուածք ինչ հոգտորականք
կան մինչև ցայսօր:

Կաթնոս Սափոս Ալեւա

Վուինդոս Սոտիոս՝ մականուանեալն Ալեվո-
ղա՝ էր աղնուական ոմն Զուովմայեցի՝ այր կորովի
և սրտեայ. որոյ տուեալ հրամանն ի ծերակու-
տէն՝ միաբանեաց ընդ իւր զարս սրիկայս դա-
ւել զթշնամիս. և նախ՝ ինքնին առանձին գնաց
ի բանակն Պոստենայ արքայի, որ պաշարեալ
էր զԶուովմայեցիս. եղեալ ի մտի մեռանիլ
վասն հայրենեաց՝ միայն թէ մեռուցէ զթշնա-
մին հայրենեաց: Եւ զի ոչ ճանաչէր զՊոստե-
նաս, տեսեալ զդպրապէտն արքունի՝ համա-
րեցու թէ նա ինքն թագաւորն իցէ և ան-
դէն եհար և սատակեաց զնա: Եւ իբրև կա-
լան զնա և ածին առաջի թագաւորին, աներ-
կիւղ խոստովանեղև՝ թէ ես աչս անուն Զուով-
մայեցի եմ՝ թշնամի ձեր՝ եկեալ ի սպանանել
զթշնամին մեր. և մի՛ կարծէք, աւէ, թէ ես
միայնակ յայս յօժարեցայ, զի եհն և այլք ի
քաջաց՝ որք սովին օրինակա - պատրաստեալ կան
դնել զանձինս ի մահ: Յայժամ հրաման ետ
Պոստենաս՝ բորբոքել խարոյկ. և ստիպէր ըղ-

Սոսիոս բացայայտագոյնս ՚ի յայտ ածել զշա-
ւադրութիւն իւր և զընկերացն. ապա թէ ոչ
ասէ, կենդանւոյն ՚ի հուր այրեսցիս: Իսկ
Սոսիոս ձգեաց վաղվաղա՛ի զաջ բազուկ իւր
ի խարոյկ անդր, և ետ այրիւ չարաչար ՚ի բոց
հրոյն. ես ինքնին վրէժ խնդրեցից, ասէ, յա-
ջոյ իմմէ, որ վրիպեցաւ ՚ի հարկանել զայլ ոք՝
փոխան արքայիդ. և ցուցից՝ թէ ոչնչ ասն-
ջանք կարէ աս արկանել յիս: Սքանչացեալ
արքայի ընդ անպարտելի արիութիւն առնն՝
հրաման ետ արձակել զնա յազատութիւն:
Յայնժամ ապա և Սոսիոս փոխարէնս կամելով
հատուցանել շնորհի նորա՝ պատմեաց անպա-
տրուակութե երեք հարիւր կորովի երիտասարդք
յիմուժ խորհրդի են՝ դաւել զանձն քո: Արոյ
վասն զասի հարեալ Ոռոսենայ՝ յետս եկաց ՚ի
պաշարմանէ և առեալ պատանդս՝ դարձաւ ՚ի
տեղի իւր: Ըստի Սոսիոս Սկեվոլա անուն առ-
ասեն, որպէս թէ ասեկեան. զի «էս» յու-
նարէն նշանակէ յաւ կամ ասէա՛ն՝ իբր զի ան-
պիտանացաւ աջ նորա և այնուհետեւ միայն
ձախու ձեռամբն վարէր:

ԿԷԽԱՍ Ե ԼՂԵՔԱՆԴՐԷ

Կլիտոս՝ այր քաջ և իմաստուն՝ էր եղ-
բայր Զեղղանիկեայ դայեկին ԼՂեքսանդրի
Սակեդոնացւոյ և սիրելի յաջս նորա: Սատ-
Պարանիկ գետով տեսեալ զԼՂեքսանդր գլխի-
բաց կռուիլ վստանաւ իւրով ծածկեաց ըզ-
գլուխ նորա, և զձեռն Զուսսակայ, որ ձգեալ
էր

Եր 'ի հարկանել զԱղեքսանդր՝ սուսերա-
 հար կտրեաց 'ի բաց: Եւ յայնմ հետէ առա-
 ւել ևս յաւելաւ սէր Աղեքսանդրի 'ի վե-
 րայ Աղիտոսի իբրեւ ազսաջի իւրոյ: Եւ եղև
 զի 'ի կոշուհա ուրեք ընդ գինի մտեալ ընդ
 արքայի՝ սկսաւ Աղիտոս գովել զգործս և
 զպատերազմունս Փիլիպպոսի քան զԱղեքսան-
 դրի և յորդորել զնա լինել նմանօղ հօր իւ-
 րում: Բնդ որ ծանրացասումն լեալ արքայի՝
 Եհար զնա նիզակաւ, զոր ունէր մօտ առ իւր.
 և անդէն սպտակեաց: Այլ յորժամ սթա-
 փեցաւ 'ի գինւոյն, այնչափ ստըպացաւ Աղեք-
 սանդր ընդ կորուստ այնպիսի առն՝ մինչև
 կամէր նովին նիզակաւ հարկանել և զանձն
 իւր, թէ չէր արգելեալ 'ի մերձակայից. և
 ապա եռօրեայ անկաւ 'ի սուգ թախճագին՝
 փակեալ յառանձնութեան և եղեալ 'ի մտի
 անձնամահ լինել սովու: Եւ թէպէտ բարե-
 կամք արքայի միսթարել կամելով զնա՝ ասէին,
 թէ իրաւամբք սպանաւ Աղիտոս, այլ նորա գի-
 տելով զսուտ փաղաքշանս՝ նոցա՝ առաւել ևս
 'ի խոր խոցէր. այլ 'ի վախճանի առ փոքր մի
 դիւրութիւն սրտի իւրոյ՝ հրաման ետ մեծա-
 հանդէս փառօք թաղել զԱղիտոս:

Եր ա յ ի ն ս ն ր .

Ապամենոնդ էր ազնուական ոմն թեբա-
 յեցի եբր էրեք հարիւր յիսուն ամօք յառաջ
 քան զՔրիստոս, որդի Աողիւմեայ, այր զգոն
 և արի, աշակերտեալ Փելլայոսի Աիւթագո-
 րաւ

րականի և ծաղկեալ 'ի մէջ Հելլենացւոց՝ փե-
 լիսոփայութեամբ, պերճախօսութեամբ և նու-
 ւագածութեամբ, մանաւանդ թէ և առա-
 քինի քաղաքավարութեամբ, զի այնպէս ճշ-
 մարտախօս էր, մինչև չառնոյր յանձն և ընդ-
 կատակս ասել ինչ սուտ։ Առսկ յետոյ եղև
 զօրավար քաջ. եգիտ զհայրենիս իւր 'ի ծա-
 րայութեան, և 'ի մեռանիլն՝ եթող յազա-
 տութեան։ Սա զինի բազմապատիկ մրցանաց
 'ի միումնուագի մարտնչելոյ ընդ Լակեդե-
 մոնացիս 'ի կողմանս Սանտենիոյ՝ կարելի էր
 խոցեցաւ 'ի ճակատու, և յորժամ բարձեալ
 'ի զօրականաց ածաւ 'ի բանակն կիսամեռ
 և հազիւ հազ կարէր բարբառիլ զայս մի ինչ
 և եթ խնդրեաց 'ի մերձակայից ասել նմա . թէ
 'ի խոցիլ իւրում և յանկանիլ՝ արդեօք
 ախոյանն կորզեալ իցէ զվահան իւր, և իբրև
 ասացին թէ ոչ, այլ աստ առ քեզ կայ աս-
 պար քո, ետ բերել զայն և համբուրեաց
 իբրև գործակից ճգանց իւրոց և պալծանաց։
 Եւ յաւել հարցանել, ո՞ր կողմն յաղծեաց, և
 յորժամ լուաւ թէ թեբացիք՝ ասէ . ուրախ
 մեռանիմ՝ ուրախակից լինելով հայրենեաց ի-
 մոց և այլն, և անդէն փչեաց զոգին։ Այլք աս-
 ան, թէ յորժամ խոցեալն էր նետիւ 'ի
 ճակատամարտի անդ՝ չեթող ումեք հանել
 յանձնէ զնետն, այլ հանդերձ նետիւն մե-
 լով յառաջ մղեաց զմարտն՝ հրաման տալով
 զօրացն՝ զոր ինչ օրէնն էր, միջև յետ խալառ-
 վանելոյ զթշնամիս՝ ասէ. արդ՝ շատ է ինձ
 կեալ, զի անյաղթ մեռանիմ իբր այն թէ՛ միւս
 անգամ ծնանիմ, և յայնժամ հանեալ յանձնէ
 զնետն՝ ընդ նմին և զոգին եհան։

Վոգորոս՝ որդի Սեղանթոսի՝ էր արքայ Աթենացւոց. յորոյ աւուրա՝ իբրեւ յարձակեցան թշնամիք պատերազմաւ ՚ի Պղէոպոնէոս այսինքն՝ ՚ի Սիւռայ՝ լուեալ Վոգորոսի ՚ի պատգամախօսէն՝ թէ այն ժողովուրդ լինի յաղթօղ, որոյ առաջնորդն մեռանի ՚ի պատերազմի, ծպտացաւ ՚ի հանդերձս առն սոսկականի. և մտեալ իբր անգէն ՚ի ճակատ թշնամեաց՝ գրգռեաց զզօրական մի և սպանաւ ՚ի նմանէ իբր հազար ամօք յառաջ քան զՔրիստոս։ Յայնմ հետէ բարձաւ թագաւորութիւն Աթենացւոց, և սկսան նստիլ իշխանք. որոյ առաջինն եղև Սեդոն՝ որդի Վոգորոսայ։ Ամանք ասեն, թէ ՚ի յիշատակ այսր քաջութեան Վոգորոսի՝ ոչ և սկամեցան Աթենացիք ունիլ թագաւոր. այլ լոկ իշխան, որ ՚ի Յունաց կոչի Աթան։

Ք Ե Լ Ե Ր Ո Ւ Մ

Քսէփոս էր պատկերահար երեւելի ՚ի Հերակլիոյ, ծաղկեալ ըստ Աստեբեայ յեթ թանասուռն ութ Աղոմպիտդին՝ յաւուրս Քսերքսեայ առաջնոյ՝ Պարսկց արքայի՝ իբր չորս հարիւր վաթսուռն ամօք յառաջ քան զՔրիստոս։ Սա՝ ըստ պատմելոյ Պլինիոսի և այլոց՝ ՚ի վեճ մտեալ ընդ Պարրասիոսի նկարչի Ափեսացւոյ՝ նկարեաց ողկոյզ մի խաղողոյ այնչափ բնական, մինչև իջանել թռչնոց ՚ի յափշտակել զայն։ Իսկ Պարրասիոս նկարեաց վարագոյր մի՝ իբրև ՚ի

ի ծածկոյթ պատկերի, զորք տեսեալ Քսէքսեայ
 ի հեռուստ և համարեալ իսկական արատառ-
 ինչ՝ ասէ ցՊարրասիոս. զի է զի ընդ վարագու-
 րաւ ծածկես զարուեսագ. բայց զի տեսցեն
 ամենեքին. այլ իբրեւ գիտաց թէ այն իսկ է
 պատկերն նկարեալ՝ ի միտ էառ, թէ քանի քաջ
 է արուեստն Պարրասիոսի, որ գիտաց խաբել
 ոչ զթռչուն, այլ զայր պատկերամշան. Նկա-
 րեաց Քսէքսիս և այլ պատկեր, այսինքն՝ մա-
 նուկ մի բարձեալ զողկոյցս խաղողոյ, և դար-
 ձեալ իջին թռչունք ի վերայ պատկերին. Որ
 տեսեալ Քսէքսեայ՝ զայրացաւ ընդ անար-
 ուետ նկարչու թիւն իւր, զիսաղողս, ասէ, լա-
 ւասնկարեցի քսն զմանուկն, զորոյ զհակառակն
 պարտ էր գործել. զի յայնժամ խուսափէին
 արդեօք թռչունք յերեսաց մանկանն, և չիշ-
 խէին իջանել ի վերայ խաղողոյ. վասնորոյ ջըն-
 ջեաց զիսաղողսն ի պատկերէ անտի, զի գու-
 ցէ մանուկն առանձին կենդանատիպ երեսցի
 Լսեն լինել սորա և այլ նկարք նշանաւորք

Փաբրիկեա Իշակինոս

Փաբրիկիոս Իշակինոս՝ էր անուանական
 ոմն Շառվմայեցի, որդի մեծատան. այլ ինքն
 աղքատ կոչի. զի էր այր անպաճոյճ գլխովին
 և աղքատութեան միջոյ. որ ոչ թողոյր վա-
 րել ի տան անսթառակեղէնս և արծաթե-
 ղէնս՝ բաց ի քանի մի սկսեալոց ի նշանոն
 դից իւրոց. այլ պատուականէն նոյին ևս եղ-
 ջերեաց կազմեալ. Եղև հիւպատոս իբր եր-
 կու

Կու հարիւր ութսուն ամօք յառաջ քան ըզ-
 Վրիստոս Ղնացեալ դեսպանութեամբ առ-
 Պիւռոս արքայ՝ պատուեցաւ ՚ի նմանէ. և ՚ի
 տալ նմա արքայի ինչս բազումս և պարգևս
 մեծամեծս՝ չէառ ինչ բնաւ ինո Ելեալ ՚ի պա-
 անիրազմ ըդդէմ Սամնիտացոյ և ըդդէմ
 Պիւռոսի՝ վանեալ նուաճեաց զնոսա. և ըզ-
 բժիշին Պիւռոսի, որ խոստանայր Քաբրիկեայ
 դաւել զարքայն մահադեղով, կապեալ առա-
 քեաց ՚ի ձեռն Տեառն իւրոյ: Եւ Սամնի-
 տացիք իբրեւ անկան ընդ ծառայութեամբ
 Քաբրիկիոսի, առաքեցին նմա ընծայս տաւն տա-
 ղանդս ոսկւոյ և հնգետասան տաղանդս ար-
 ծաթոյ հանդերձ հնգետասան ծառայութիւք ՚ի
 տպաս նորա. այլնա զամենայնն յետս դարձոյց
 ասելով. եթէ միոյ միոյ ՚ի ձուովմայեցւոց բե-
 րէիք դոյնչափ՝ ընդունէի և ես. այլ ինձ մի-
 այնոյ և ոչ դանկ մի առնում: Եւ իբրեւ կարգե-
 ցաւ Քաբրիկիոս քննիչ կամ՝ դատաւոր ժողո-
 վեդեան՝ փոյթ կալաւ զի յամենեւին պահե-
 ցի չափաւորութիւն. և մի՛ ոք արասցէ աւել-
 լորդ ծախս ՚ի պէտս չքոյ. սմին իբի և մեր-
 ժեաց ՚ի դասէ Սնկղիտոսաց զձուովինոս
 ձիւպատոս զայրն երևելի, զի շինել տուեալ
 էր նորա անօթ մի արծաթի ՚ի տասն դաղան-
 դոյ: Եւ վախճանի՝ իբրեւ մեռաւ, այնչափ ան-
 ինչ գտաւ՝ մինչև առ ամուսնացուցանելոյ
 զդստերս նորա՝ հարկ եղև ծերակուտին ՚ի
 հասարակաց արկեղէ պատրաստել զօթիտս
 կամ զվարձանս նորա:

Պարիս՝ որ և Աղեքսանդր հովիւ՝ որդի Պրիամոսի արքային Տրովացւոց՝ ըստ առասպել-
 աց ընտրեցաւ ի Վիոսէ դատաւոր առ որո-
 յելոյ զգառ երից ՝ Աստուածուհեաց՝ Աթե-
 նասայ, Հերայ և Ափրոդիտեայ, որք վիճէին
 ընդ միմեանս ի վերայ ոսկի խնձորոյ միոյ այս-
 փսի իմն մակագրութեամբ . գեղեցկագունին
 լիցի կամ վասն նորա է՝ որ առաւել գեղե-
 ցիկն իցէ : Եւ իւրաքանչիւրն յերից անտիխոս-
 տանային Պարիսի տալ մեծ ինչ պարգև ըստ
 զարութեան իւրեանց, եթէ զինքն ի մէջ երից
 դատեսցէ արժանի ոսկի խնձորոյ : Յայնժամ
 Պարիս անգոսնեալ զԱթենաս՝ զօրինակն իմաս-
 տութեան, և զՀերայ՝ զօրինակն փարթամու-
 թեան, ընտրեաց զԱփրոդիտէ՝ զօրինակն գե-
 ղեցկութեան՝ իբրև արժանաւոր ժառանգելոյ
 զայն ոսկի խնձոր : Ինդ որ ուրախացեալ Ափ-
 րոդիտեայ՝ ետ, ասեն, Պարիսայ ի պարգևս
 զՀեղինէ՝ զկին Սենեղաւոսի արքային Սպար-
 տացւոց՝ զհամբաւեալն գեղեցկութեամբ . փո-
 խանակ ասելոյ՝ թէ Պարիս յափշտակեաց բըւ-
 նութեամբ ի Յունաստանէ զՀեղինէ . յորոյ ի
 պատճառս եղլ մեծ պատերազմն Իլիական և
 քանդումն Իլիոնի կամ մեծի քաղաքին Տրո-
 վատայ :

Արիստոտէս Հոմէրոս

Ատտիլիոս Հոմէրոս՝ հիւսկատոս Հը-
 3
 ոտվ

Բողոքով , այր անուանի , յետոյ յաղթած արեւոյ
 զկարգեղոնացիս 'ի բազում մրցմունսս պատե-
 րազմի՝ հուսկ յետոյ անկաւ 'ի ձեռս նոցա
 իբր երկու հարիւր յիսուն մի ամբ յա-
 ռաջ քան զԲրիստոս : Օտրում յամանակի
 կամեցեալ Ափրիկեցւոց առաքել դեսպանս
 'ի Հռովմ վասն հաշտութեան՝ արձակեցին
 ընդ նոսաւ և զՀռեգուղոս , զի թէ հաստա-
 տեսցի խաղաղութիւն 'ի միջի՝ ազատ լիցի և
 նա . ապա թէ ոչ անդրէն դարձցի : Եւ եղև
 յորժամ լուաւ ծերակոյտն զանդիր Ափրիկե-
 ցւոց և թուէր յանձն առնուլ զհաշտութիւն ,
 նա ինքն Հռեգուղոս զընդդէմն հաստատեաց .
 քանզի հայելով յօգուտ և 'ի պարծանս Հայ-
 րենեաց , և ոչ յազատութիւն անձին իւրոյ՝
 յանձն էառ , զի ինքն դարձուսցի անդրէն 'ի
 ձեռս թշնամեաց իւրոց : Եւ այսպէս հաստա-
 տուն կացեալ 'ի վերայ բանից իւրոց՝ գնաց
 անդրէն Ափրիկէ իբրև գերի : Լմացեալ
 թշնամեացն՝ թէ Հռեգուղոս ինքնին խափա-
 նիչ եղև հաշտութեան , վառեցան յանձնարին
 սրտմտութիւն ընդդէմ նորա . և նորահաբ
 տանջանօք խորհեցան սպանանել զնա : Ի բաց
 կտրեցին յարմատոց զարտեանունս նորա , զի
 մի՛ կարասցէ փակել զաջս 'իւր և 'ի քուն լի-
 նել , և ապա եդին զնա 'ի մէջ մեքենայի , որ
 զին էր երկաթի սլաքօք կամ ածելեօք . և
 այնպէս չարաչար տուայտանօք անքուն ար-
 թնութեան և դառնամահ կտտանօք տայրասուր
 կտրոցաց՝ բարձին զնա 'ի կենաց :

Ի քթիմեդէս Սիրակուսացի՝ ազգակից և
 ընտանի Հերոնի Սիրակուսացւոյ՝ արքայի՝
 Էբր երկու հարիւր տմօք յառաջ քան զԲրիտ-
 աոս, մեծաօգէս համբաւեալ ՚ի Սալթէմալթի-
 գայն՝ եղև քաջ հնարագէտ ՚ի ճարտարել-
 զգործիս մեքենայականս, մալթէմալթիգականս
 և աստղաբաշխականս. մինչև ասել Վիւիոսի
 զնմանէ. մի միայն զննէջ երկնից և աստեղաց,
 գտիչ զարմանալեաց և հնարիչ պատերազմա-
 կան մեքենայից։ Սա կազմակերտեոյց պարու-
 նա՛յ ինչ ապակեղէն, յորում ամենայն շար-
 ժմունք աստեղաց և երկնից նշմարէին. շե-
 նեաց և ժամացոյց անուաւոր և զայլ գործիս
 ՚ի ցոյց չափմանց ժամանակի։ Սա ինքն է՝ որ
 սքանչելի ճարտարութեամբ ՚ի ձեռն այլ և ալ
 գործեաց և հրացայտ հայելեաց, վտանգեաց
 զնաւս Հռովմայեցւոց ՚ի պաշարելնոցա զՍի-
 րակուսա. այլ յետոյ յորժամ առաւ քաղաքն՝
 սպանաւ յանգէտս ՚ի զօրականէ միջէ, երբ
 զբաղեալ կայր ՚ի տան իւրում ՚ի դժուարին
 չափմունս և ՚ի գծագրութիւնս մալթէմալթի-
 գականս։

Կատիլինաս

Կատիլինաս, որ և Վուկիոս Կատիլինա,
 էր պատրիկ Հռովմայ, այր սրտեայ և յաջո-
 ղամիտ, այլ շուրջ և անառաջ, որ յետւպառե-
 լոյ զամենայն ինչս իւր՝ խորհուրդ չար յանդը-
 նու.

նու-թեան ետ 'ի մտի՝ վըգո՞վել զհայրենիս իւր,
 ցրել զծերակոյտն և տիրել բովանդակ հարըս-
 տու-թեան և տէրու-թեան շարովմայ: Սիւսբա-
 նեաց ընդ իւր արս սրիկայս և արիւնահեղս,
 և արարեալ նոցա կոչունս ուրախու-թեան՝
 էառ 'ի նոցանէ երգումն միաբանու-թեան, և
 առ հաստաթու-թիւն երգմանն՝ ետնոցա ըմպել
 զարիւն մարդոյ կամ խառնեաց 'ի բաժակս
 գինեոյ զշիթս ինչ արեանց իւրաքանչիւր բազ-
 մականաց, և այնպէս արբոյց միոյ միոյ 'ի նոցա-
 նէ: Եւ արդարեւ 'ի գլուխ տանէր զխոր-
 հուրդ իւր այլն անագորոյն 'ի կործանումն
 շարովմայեցեոյ՝ եթէ չէր 'ի յայտ եկեալ
 գաղտնահար դաւ նորս՝ 'ի ձեռն զգաստ և
 աչալուրջ կառավարու-թեան մեծին Կիկերոնի,
 որ 'ի ժամանակի յայնմիկ ունէր զպատիւ-
 հիւպատոսու-թեան, զի սա՝ իրագէտ լեալ չա-
 րու-թեան Կատիլինայ 'ի ձեռն միոյ ուրուք 'ի
 միաբանելոյն ընդ նմա՝ կշտամբեաց զնա յա-
 տենի ծերակուտին սքանչելի ատենախօսու-
 թեամբ իւրով, և ետ արսուրել 'ի հեռաւոր
 վայրս. այլ նորա հնարիւք զերծեալ անտի՝
 ժողովեաց անդրէն զառաջին համախոհս իւր
 և զայլ ևս զորս, և խաղաց 'ի վերայ շարով-
 մայ, և 'ի լինել սատիկ պասերազմի՝ թէպէտ
 և եցոյց զզբու-թիւն բազմի իւրոյ՝ այլ հուսկ
 յետոյ տկարացեալ անկաւ և կորեաւ հան-
 դերձ գործակցոք իւրովք:

ԱՅ ԵՒԱՆԱՆ:

ԱՅ ԵՒԱՆԱՆ ԿՍՅՐ 'ի հանդիսի որդե-
 գրու-

գրութեան կէտն ի տալի, 'ի շինուածս, 'ի խաղաղ
'ի խրախմանս, 'ի պարգևս հրապարակական
և առանձնաւորս, 'ի գերապանծ հանդեր-
ձանս՝ ծախելաց առան միլիոն ոսկի: Յաւարտ
տոնախմբութեան սկիզբն եղև կոծոյ: Կե-
տոնիս հիւանդացաւ 'ի մահ: Լսգրիանոս
խելայեղեալ գոչէր. վայ է ինձ, քանի՞ ոսկի
'ի զուր կորուսի: Լուաւել ցաւ էր նմա
կորուստ գրամոյն քան որդւոյն. զի գիւրա-
գոյն էր նմա որդեգրել այլ առան կէտնս, քան
հաւաքել այլ առան միլիոնս:

ՏԻՆԷ ԼԵՒԵՆԱՅԷ

Տիմոն Լեւենայի՝ մականուանեալն 'ի
Լեւենացոց Սիսանթրօբոս, այսինքն՝ մար-
դատեաց, էր փիլիսոփոս առանձնասէր, մա-
նաւանդ թէ անմարդասէր և վայրենասէր,
գլխովին թշնամի մարդկային ընկերութեան:
Չարքին ցնա ոմանք, թէ զի՞ է՝ զի սիրես դու
ղլշիբիադէս փոքր, երբ ատելի են յաչս
քո ամենայն մարդիկ, նա ետ պատասխանի.
Քանզի գիտելով գիտեմ,ասէ. զի նա հան-
դերձեալ է լինել պատճառ կործանման
Լեւենացոց: Սա ինքն Տիմոն է, որ եկեալ
'ի հրապարակ՝ քարոզեաց առ ժողովուրդն
ասելով. կամիմ կտրել զթզենին՝ որ կայ 'ի
պարտիզի իմում. որ ոք կամի կախել զանձն՝
փութասցի գալ. զի յետոյ ոչ կարէ գտանել
զայն ծառ, որ էր կախաղան հասարակաց:

Երակեալս և Վեհերիս Զ

Երակեալս էր փիլիսոփայ ռմ Եփեսացի, աշակերտ Քսենոկրատայ Լագեւաստի, կամ ըստ ասելոյ այլոց՝ առանց ուսուցչի ինքնին մտաւարժ գտեալ և բնական ճարտարամտութեամբ յիմաստասիրութիւն կրթեալ: Սա ոչ միայն անծիծաղ էր ըստ Քսենոկրատայ, այլ և դիւրապարաստ ի լալ. զի յեւանելի ի տանէ՝ յորժամ տեսանէր զաղմուկ որդւոց մարդկան, հայելով ի վերայ բազմաժլորդով վիճակի նոցա՝ յարտասուս հարեալ լայր իբրև սգաւոր ոք: Իսկ Վեմոկրիտոս էր փիլիսոփայ Լագերացի՝ մականուանեալ զեւասինոս այսինքն՝ ծիծաղող կամ ծիծաղական, զի ի տեսանել զգործս որդւոց մարդկան՝ սակայ ի ծաղր շարժէր ի վերայ տղայամտութեան նոցա և ծիծաղէր զնոքօք:

Վեհերիս՝ արեայ Սերափուսացացի

Ի զարմանալ երբեմն Վեմոկրիտի ուրումն ընդ յաջողութեան և ընդ փառս Վիոնիսեայ և յերանելն զնա մարդահաճութեամբ պատասխանի ետ նմա բռնաւորն. կամի^ն և դու հաղորդ լինիլ իմումս բարեմասնութեան և զվորձ առնուլ երջանկութեան իմոյ: Եւ ի հաւանիլ նորա խնդութեամբ՝ հրաման ետ արքայ զգեցուցանել նմա թագաւորական ծիրանիս և բազմեցուցանել զնա յոսկեղէն գահոյս իւր ի սենեակն արքունի, որ զարդաւեալն

րէալն էր բեհեզփ և մեծագին սպասուփ Գր-
առաջի նորա սեղան բարեւից՝ համադամ կե-
րակրովք և ծաղկահատ ըմպելէօք, կարգեալ
մանկունս գեղեցիկս՝ զարդարեալս ՚ի զգեստս
սպայծառս՝ սպասաւորել նմա ըստ ակնարկու-
թեան նորին: Եւ յետոյ ետ կախել ՚ի բար-
ճանց սուսեր մի մերկ՝ ուղղակի ՚ի վերայ գա-
գաթան Վամոկլէայ՝ առկախեալ զթելէ միո-
ջէ, որ մերձ ընդ մերձ թուէր անկանիլ: Եւ
այն ինչ սոսկացեալ նա կայր յերեսաց սրոյն՝
ասէ ցնա արքայ. մի՛ երկնչիր. վայելեալ ՚ի բա-
րիս՝ որ կան առաջի քո. կե՛ր, արբ և ուրախ
լեր: Եւ նա պաղատէր լալով արձակել զինքն
՚ի բաց. շատ էր ինձ, ասէ, վիճակ իմ անտառա-
ւոր: Չկամիմ զսյդալիսի երջանկու թիւն. միայն
զերծայց ՚ի սրոյ աստի: Յայնժամ ասէ ցնա
Վիոնէսիոս. ահա՛ և ես զօր ամենայն զիորձ
առնում այդալիսի աւաղելի երջանկութեան. զի
հանապաղ թուի ինձ տեսանել սուր այնալիսի
կախեալ ՚ի վերայ գագաթան իմոյ զգիւրա-
խըղելի ասղանւոյ, որով և գառնանան ինձ ամե-
նայն վայելք իշխանութեան իմոյ:

Եւ ինչ ասանչելիս աշխարհի:

Սեհեան Լրտեմեայ կառուցեալ յՎե-
սոս ՚ի բովանդակ Լիոյ՝ յերկերիւր ամս ՚ի
վերայ հարիւրոց սեանց՝ կանգնելոց ՚ի հարիւր
թագաւորաց:

Վարիսպն Բաբելոնի, որոյ բարձրութիւն
սահման էր թուուցաց թուչնոց, և թանձրու-
թիւնն՝

Թիւնն՝ յօրինէր լայն ասպարէզ 'ի կառար-
 շաւս : Աբանչելիք զարմանագոյն , զի ոչ 'ի
 հարիւրոց թագաւորաց յերկերիւր ամս , այլ
 'ի միոջէ միայնոյ թագուհւոյ այսինքն՝ 'ի Շա-
 միրամայ՝ 'ի դոյզն հնգերեակս ամաց սկսաւ և
 կատարեցաւ : Արով և ցուցաւ , թէ ոչ երկա-
 րութիւն ժամանակի՝ այլ մեծութիւն սրտի
 առնէ գործս մեծամեծս , ամփոփեալ զսիրտ
 այնչափ թագաւորաց 'ի մի կինս :

Բուրգք Եփիաթակսնք : Այլ բուրգք՝ այլ
 Լերինք պատուական քարանց՝ փոխադրեալք
 ձաբիւց Ազգիպոսս՝ 'ի թաղել զթագա-
 ւորս , և յառաջագոյն զնոցա գանձս :

Յաղթեաց մեծագործութեանս դշխոյն
 Կսրից (Լրտեմիսիա թագուհի՝ կին Աւա-
 սուլեայարքային Կարիացւոց) մեծակառոյց դամ-
 բարանաւն , զոր արար 'ի պահել զոսկերս
 առն իւրոյ , յետ պահելոյ զմոխիր նորա յիւր
 որովայն . մինչև թողուլ զաշխարհ 'ի տաւա-
 կուսի , թէ որ շիրիմ էր չքնաղագոյն կճեցայն
 թէ կե՞նդանին :

Լանապատկերն արեգականն որ դուռն էր
 պղնձի նաւահանգստին Հոռոտի . այնչափ
 բարձր և այնպէս ճարտարարուեստ , մինչև
 նախանձ առեալ արևու . թէ առ իւրև ե-
 րևեացի այլ ոք թագաւոր քան զինքն զարմա-
 նաւոր , սատանեցուցեալ զերկիր՝ տապալ կոր-
 ծանեաց զնա . զի մի՛ կորուսցէ զվառս լինելոյ
 մի միայն :

Լտարակն Փարոսի այսինքն՝ 'ի Փարոս
 կղզւոյ՝ 'ի եղոսի՝ շինեալ յաշխարհէ մեծէ ,
 որ 'ի միջան գիշերի ցուցեալ նաւորդաց զնա-
 խահանգիսան՝ իւրով բոցաճաճանչ լուսով
 այն .

այնպէս անուանի եղև ընդ աշխարհ ամենայն՝
մինչև նաւել բազմաց առաւել 'ի տեսանել
զաշտարակն , քան զարքունիս Լճեքսանդրին ,
յոյր պէտս էր :

Օհուսկն ասացից : Սեծ գրօշեալն ոլիմ
պիական Վիոսի համակ 'ի փղոսկրէ , գործ
քերուք քանդակագործին Փիդիայ , որ 'ի վա-
րան արկանէր զդիցամու երկրպագուան թէ-
որ իցէր առաւել երկրպագելի . Վիոս թէ
քանդակիչ նորա :

Թ ա ղ է ո յ

Թաղէս , մեծ փիլիսոփայ բայց և մեծ
բարկացող , յերթալն աստղագիտակ գործեալ
դիտել զաստեղս՝ անկաւ 'ի խորխորատ : Լճա-
խինն զուարթաբարոյ և ծաղըասէր ժպտեալ
առ փոքր մի , յօգնելն նմա առ ելանել 'ի խոր-
խորատէ՝ ասէ . կամիս դիտել զորս 'ի բար-
ձունս . և ոչ դիտես , զորս առ ոտս կան : Կա-
րօղ էր տալ պատասխանի . կարի իսկ քաջ . զի
աչս ունիմ 'ի գլուխս և ոչ յոտս : Բայց զի էր
բարկացող՝ այն եղև նորա պատասխանի , զի
ընդ ելանելն 'ի խորխորատէ՝ ողբածեծ արա-
րեալ զողորմելին՝ կիսամեռ ընկէց 'ի խոր-
խորատ անդր , ուր ինքեան արժան էր մնալ :

Ետամուտ էին Պրետորութեան Կուրտիոս և Լեւիոս սերտ բարեկամք միմեանց։ Պրետորութիւնն ի կայսերէն տուաւ Լեւիոսին։ Կուրտիոս քաղաքավարութեամբ խնդակցեալ բարեկամին՝ ասէ . վասն զի գովել ակն յանդիման ցոյց է մարդահաճութեան . ես ոչ խնդակցիմ քեզ, զի ստացար արժանաւոր պրետորութիւն . այլ խնդակցիմ պրետորութեան, զի ստացաւ զարժանաւոր պրետոր։ Պատասխանի ետ Լեւիոս . Կաւ ինքնին գիտես զի ուր նիազ է խոհեմութիւն՝ առաւելու բախտ . վասն այսորիկ իմ է պրետորութեան քոն է արժանաւորութիւն։ Կրկնեաց անդրէն Կուրտիոս . բախտի չիք տեղի, ուր մտանէ խոհեմութիւն, որպէս դուդ ասես . վասն զի ՚ի քում ընտրութեան եմուտ խոհեմութիւն Կայսեր, բախտի այլ ոչ գտաւ մասն բաժնի։ Պատասխանի ետ Լեւիոս . Կայսերք են Լատուածք երկրի, և Լատուածք է զի գործեն ինչ՝ ի ցուցանել զինքնիշխան տէրութիւն։ Ի յաւելու Կուրտիոսի և զայլ ևս քաղաքավարութիւնս՝ Լեւիոս կնքեաց զբանն . որպէս և իցէ, ջանացայց չճաննել ՚ի դերեւ ոչ զկայսերն ընտրութիւն, և ոչ զքոյին կարծիս։

Սպանն է ոմն Սպարտայի։

Սանուկ մի Սպարտայի կալանաւորեալ ՚ի նաւավարաց՝ վաճառեցաւ ՚ի տրկութիւն։

Չորա

Հրամայեցաւ նմա ի Տեառնէ իւրմէ առնել
ինչ գործ ծառայական՝ անարժան իւրում կոչ-
ման։ Բմբուսայեալ չէաւ համբալն յանձն
լսել նմա։ Եւ յաւել Տէրն, առնելով արաս-
ցես, զի գնեցի զքեզ գերի։ Եւ պատասխա-
նի, այժմ իսկ տեսցես, զո՞ գնեցեր քեզ գե-
րի և ընկէց զինքն ընդ պատուհանն արտաքս,
առաւել ընտրեալ խորտակել զպարանոց իւր՝
քան խոնարհիլ։ Այլնչ շղթայ կարող է կա-
պել զսիրտ՝ որոյ կամակար ընտրեալ իցէ մե-
ռանլի քան հնազանդիլ։

Օպլեկոս օրէնքեր։

Օպլեկոս օրէնսդիր Ակրաց՝ աշակերտ
Հռադամանթայ՝ հրատարակեաց զայդ սաստիկ
օրէն, թէ շնազողին բրեսցին աչք։ Այս եղև
սմա, որպէս գէալ լինի կարի իմն գիտնոց, որք
կարի իմն խուզարկուածեամբ՝ պատահեն իւր-
եանց փոստու, զի առաջին յանցաւոր օրի-
նացս՝ եղև միամօր իւր որդի։ Երեակոյտն
ամենայն աղաչեաց զՕպլեկոս ներել որդւոյն
և պահել զաջն, որք էին բեւտական աս-
տեղք յուսոյ թագաւորութեան։ Եւ Օպլե-
կոս խիտ ևս էր և անլսող քան զտարտաբոսա-
կանն Հռադամանթ։ Գլխելով թէ անուն դա-
տաւորի սրբազոյսդոյն է քան զհօր, և թէ
օրէնքն են աչք արդարութեան՝ առաւել
պատշաճ համարէր կատարել զօրէնս, կուրա-
ցուցեալ զորդին քան անցանելով զօրինօք՝ կու-
բացուցանել զարդարութիւն։

Բայց յաղաչել նոցա զՕալեկոս առաւել
ևս ժտութեամբ չ'թողուլ զ'թագաւորու-
թիւնն կոյր կուրութեամբ յաջորդի, յետ
բազում ընդդէմ դառնալոյ՝ ուր ուրեմն զայս
ետ պատասխանի. խորհեցայ, աւէ, հուսկ
ուրեմն հնար հաճելոյ զսէր ժողովրդեանդ
միանգամայն և վճարելոյ խտութեան օրինաց
Ուրի և հայր են անձն մի. ապա բրեւցի մի-
այն մի ակն իմոյ որդւոյ. և միւս՝ բրեւցի իմ
ակն. և այնպէս օրէնք ո՛չ լուծցին և յանցա-
ւորն ո՛չ եղիցի կոյր:

(Ս)այր Ղարեհի և Աշէքանդր:

Սայր Ղարեհի խաբեալ 'ի շքեղ հան-
դերձից Աեփեսոսիոնի՝ նմա մատոյց մեծարանս
փոխանակ Աշէքանդրի. և 'ի լինելնորա չքմեղ
վասն սխալանայն՝ առէ Աշէքանդր. ո՛չ սխա-
լեցեր տի'կին. դա՛ է երկրորդ ես:

Այսուամէ եօթանց իմաստաւորաց:

Աշէքոբող աւէ. պա՛հա՛ զեղանակ, որ է
փա'յանք խորհեմութեան. զի միջառահմանու-
թիւնն է չափ պատշաճականին:

Պիտտակոս աւէ. մի' ինչ իցէ աւելա-
զանց. զի որ խորշի 'ի մ'լեկան ծոյրից՝ հարկիւ
զտեղի առնու յառաքինական ուղղութեան:

Պերիանդրոս աւէ. ասանձեալ զբարկութիւն,
վասն զի բարկութեանն առաւել անսանձ գո-

լով 'ի կիրս , որ որ սանձէ զսա , տիրէ այլոց
ամենայնի և 'ի բաց ասնէ զքօղ յաչաց խոհե-
մութեան :

Սողոն ասէ . հայեաց 'ի վախճանն : Օհ
թէ վախճանն է թիւր, գործոյն անհնար է լի-
նեւ ուղիղ . և որ հայի յեւս իրաց , զգուշա-
ւորի ճեռնարկեւ յայն :

Բիաա ասէ . բազում են չարք : Քաջ կա-
նոն քաղաքական կենաց : Օհ որ գիտէ թէ բա-
րիք են սակաւք և չարք անբաւք , ոչ յուսնէ
խաբի . զի սակաւուց հաւատայ :

Թաղէս ասէ . մի' լինիր երաշխաւոր . զի
վտանգաւոր յանձնառութիւն է խոստանալ վան-
անձին , ոչ գիտելով զի՞նչ անցք առ յապայ ան-
ցանելոց իցեն ընդ նա :

Քնդոն ասէ . ծանիր զքեզ : Ուսումն
խոհականագոյն քան զամենայն . զի որ ճանաչէ
զիւր տկարութիւնս , ոչ խոնարհէ զպարանոց
իւր ընդ բեռամբ , որ 'ի վեր է քան զկար-
իւր :

Պ Է - Է ա գ ո ռ ո ռ

Յիմաստունն Պիւթագորոս հարցեալ էր-
բեմն ոմանց թէ որչափ իցեն կեանք մարդոյ .
նա սուղ ինչ երկեալ և իսկ և իսկ մեկնեալ
անտի' ծածկեցաւ յաչաց տեսողայն , որսէս
գրէ Քերթողահայրն մեր , կամեցեալ նովն
արագ փախստեամբ զեղծական և զվաղանցուկ
կարճութիւն կենոց մարդկան ցուցանել :

Կալեթայ, անհայտ թուրքացիացի

Կալեթայ արքային թուրքացուոյ յղեալ ոմն
 ի պարգև զինձ գաղան կատարի՝ նա ևս ի
 փոխարէն առաքեաց նմա զառիւծ ոչ ինչ ասա-
 ցեալ ամենեւին։ Կամելով նովին գործով խըրա-
 տել զայրն թէ ըստ հասարակաց առակին՝ չափ
 ընդ չափոյ հատուցանել արժան է։

Սօրիկ Կայսր Յունացի

Սօրիկ Կայսր Յունաց, գովով որդի պար-
 իսկականի, իբրև ըստ յաջողելոյ բախտին՝ եհաս
 նմա լինել Կայսր Յունաց՝ գաղտ առաքեաց
 առ հայր իւր զոմն յառաւել մտերիմ ծառայից
 իւրոց հարցանել խորհուրդ ի նմանէ, թէ
 զինչ առնել պարտ է նմա առ ի ապահովացու-
 ցանել զկայսերութիւն իւր, զի երկնչէր թէ
 գոհցէ ի բաց հանցեծ զնա ի հէրութենէն։
 Խսկ հայրն ոչ ինչ պատասխանի ետ առ այն
 բանիւ, այլ ի նմին ժամու գովով ի պարտէզն՝
 սկսաւ հատանել զգլուխս կաղամբից, որք ա-
 ռաւել պարարտ և ուռճացեալ էին և զվտխտս
 և զազազունս խնամել բրելով զնոքսք և ոռո-
 գանելով զնոսա։ Արով ուսոյց որդւոյն բառ-
 նալ զգլուխս մեծամեծաց և խնամել զանա-
 լագս և զռամիկ ժողովուրդն, զի այնպէս
 կարասցէ յապահովս թագաւորել։

Երկտասարդ մի ւտահակ եհար քարամբ
 զԵզովբոս և նա ետ դրամս նմա ասելով . ցա-
 ւիմ զի չժենիմ աւելի . այլ ցուցից քեզ յորմէ
 կարասցես բազումս շահիլ : Եւ ասա՛ ՚ի նմին
 ժամու անցանէր ընդ այն սյր ոմն աղնուական
 և մեծատուն : Լսէ Եզովբոս ցերիտասարդն . հար
 զդա և ընկալցիս զարժանի սրարգի : Լրար
 անմիտն այնպէս . այլ զբիպեցաւ ՚ի յաւսոյն . քան
 զի ըմբոնեալ ելոյժ մահու . զպատիժ անմտու
 թեան իւրոյ :

Կախիւս և Պրեքսասպ՝ պաշտօնեայ նորա :

Օր ամենայն զմի ոք ՚ի մեծամեծաց իւ-
 րոց սպանանէր Կամբիւս բարեկամութեամբ :
 Պրեքսասպ մի յառաջնոց իշխանաց նորա և
 մտերիմ պաշտօնէից՝ հրաման առեալ յայտնել
 նմա որ ինչ խորհէին և խօսէին զնմանէ
 Պարսիկք՝ ասէ . զարմացեալ են ասանքին
 ընդ բազում քաջութիւն քո , տէր արքայ , այլ
 քրթինջեն թէ յաճախիցես ՚ի գինարբուս : Եւ
 Կամբիւս ասէ . կարծ են ուրեմն զառանցել ինձ
 ՚ի գինուոյ , այլ դու տես և տուր ինձ զիրա-
 ւունս : Եւ առեալ դաշխուրանաւ արբ գինի
 բազում յոյժ առաւել քան զսովորականն և
 հրամայեաց մատուռակի իւրում՝ որդւոյ Պը-
 րեքսասպայ՝ արձանանալ հանդէպ ՚ի սրահին և
 ունել զահեակ ձեռն զգլխով : Եւ լարեաց
 զաղեղն և ասէ . հարից զնա ՚ի սիրտ և ձը-
 գեաց

գեաց: Աւ հրաման ետ բանալ զսիրտ պատա-
հւոյն և ցուցեալ ՚ի նմա զհարուածս Նեոթին՝
ասէ ցհայր նորա պարծանօք և հեգնելով. եթէ
ոչ քաջաձիգ և աջողաձեռն իցեմ: Ասկ թշուա-
ռանիան հայրն, որում նուազիլ պարտ էր ընդ
աղէտն, ետ պատասխանի. թէ և ինքն Աստ-
ղոն ոչ կարէր ճարտարագոյն Նեոաձիգ լինել:

ԿԻՐՈՍ Ե ԿԵՍՈՍ

Այիւրոսի ձերբակալ արարեալ զԿեսոս՝
հրամայեաց այրել զնա կենդանւոյն: Ասկ իբրեւ
պատրաստեցաւ խարոյկն և մատուցաւ նա ՚ի
հուր՝ յիշեալ զբանն Աղունի և խելամուտ
եղեալ ճամարտութեան նոցա՝ կարդաց երեք-
կին. ո՞ր Աղուն, Աղուն, Աղուն: Ասկ լուեալ
Կիւրոսի, որ անդ ՚ի զինին կայր աւագանւոյն
հանդերձ և գիտացեալ թէ ընդէ՞ր զանուն
մեծի իմաստասիրին կարդաց յայնմ ՚ի յեոթին
տագնասպին՝ յօ զեջան գութք նորա ընդ յեղ-
յեղուկ բաղդ մարդկան և ընդ աղէտս թա-
գաւորին, և հրամայեաց Ներել նմա զտան-
ջանոն և մինչև ՚ի վախճան ՚ի պատուի ունէր
զնա: Աւ Աղունի եղև ՚ի փառս բանիւ միով
զմի ՚ի թագաւորաց ասորեցուցանել և զվրան
իրատել:

ՏԵԲԵԻՍ Ե ՏԱՂԻԱԾՈՍ ԴԷ

Տեսեալ ձաղրածուի միոյ տանիլ ՚ի գե-
րեզ

բեղման գումն մեռեալ ակն յանդիմոն Տիբե-
րիոսի . կայսեցոյց զդակաղան և կեղծաւորե-
ցաւ խօսիլ յականջս մեռելոյն : Ի հարցանել
Տիբերիոսի, թէ զի՞նչ խօսեցար՝ ասէ . ասացի
թէ յերթալ քուսմ՝ ի միւս աշխարհ՝ պատմեալ
Օգոստոսի, թէ յաջորդ քո ոչ վճարէ զառ . ի
քէն կտակագրեալս Եւ Տիբերիոսի ծաղը
ընդ ծաղու փոխանակեալ՝ ասէ . լաւ ևս լինի,
թէ դու ինքնին տարցես Օգոստոսի զայդ լուր
և ետ զնա սպանանել :

Իւրազէնս Ռատաներորդ

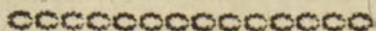
Ի աւդովիկոս մեռածսաներորդ, արքայ Գաղա-
ղիացւոց, մինչև եր թագաւորեալ՝ արքորե-
ցաւ ի Բուրգունդիա և որոյց աղագաւ գնայր
ստէպ ի հիւղ աղքատ շինականի ուրումն
զուարճախօօի, և ընդ նմա ընտանեբար ուտէր
ի շողգ ամոց նորա զմեծ և մեծս : Իբրև եհաս
նմա թագաւորել՝ չոքու շինականն առ Իու-
դովիկոս և իւր զուարճախօսութեամբ առա-
ջի արար նմա շողգամ մի մեծ յոյժ : Թագա-
ւորն ընկալաւ զայն խնդամիտ և ետ պահել
յիւրում մառանի, առատաձեռնեալ ընծայա-
բերին հազար գահեկան ոսկի : Յետ աւուրց
ինչ մի ոմն յասպետաց լուեալ զհռչակ առա-
տաձեռնութեանս՝ ընծայեաց արքայի երիւար մի
զուարճախօս զըուցիւք ինչ : Թագաւորն փո-
խարէն առաքեաց նմա զայն շողգամ պատատեալ
ի թուղթ ոպիտակ : Տեսեալ ասպետին զիւր
կրկնակի այսպանութիւն՝ հասոյց յականջս ար-
քայի

քայի զմեծ զիւր գանգատ . որ և ետ պատաս-
խանիւ լաւաջիք նմա՝ ոչ իրաւացի է գանգատդ .
զի շողգամն արժէ ինձ հազար գահեկան ոս-
կի . և քոյդ ձի չարժէ և ոչ վեց :

Համերոս՝ արքայ Սպանիայէ

Համերոս, արքայ Սպանիոյ, այնչափ էր
պարզամիտ . որ պարզամտաց իսկ թուէր պա-
կասամիտ . վասն այսորիկ բազում ազնուականք
զիւծութիւն վառաց նորա արհամարհէին, և
ծիծաղաշարժ զըուցիւք առնուին զ՛ա յառակս
Բայց և այնպէս՝ եղև նորա այնչափ հան-
ճար . որ գիտաց արտասանել զայս զըոյց . ևն
ոմանք՝ որ շատախօսեն . այլ առ հնչիւն
ինչ զանգակի՝ առ հաւարակ համրացին : Եւ
այն եղև հնչիւնն զի՛ն ի վաղիւ անդր երևեցաւ
ի հրապարակի մեծ ինչ զանգակ ի վերայ
գահաւանդի, և առ եզերք զանգակին շուր-
ջանակի բազում գլուխք աւագան-ոյն, որոց
ծաղը արարեալ էր զնա, և ի վերայ զանգա-
կին թուղթ գրեալ զայս օրինակ . ոչ գիտէ
աղուիական, ընդ ում խաղայ :

ԳԼՈՒԽ ԵՃ

Ն ա ի ա ի ա գ ռ ա - լ ի - ն ք ։

Կայոս Փաբրիկիոս և Կուինտոս Եմիլիոս
Հիւպատոսք առ Պիւրոս Թագաւոր, ողջոյն ։

Քաջ երևի՛ Պիւռէ, թէ անճանաչող ես
դու բարեկամաց և թշնամեաց և հաւան կայ-
ցես ասիցս՝ իբրև ընթերցցիս զթուղթդ գրեալ
առ մեզ . տեսեալ թէ պատերազմիս դու ընդ
բարեացապաշտս և արգոյս և ամենայնիւ՝
վատահ ես ՚ի չարեացապարտս և ՚ի դժբօղոս ։
Ոչ վասն լոկոյ սիրոյ քո ազդ առնեմք քեզ
զայդ, այլև վասն սիրոյ անձանց մերոց . զի մի՛
մահ քո լինի մեզ առիթ զըպարտութեան և
կարծիս արկանիցէ, թէ ձեռնարկեալ իցէ մեր
՚ի դաւաճանութիւն վասն անյոյս լինելոյ մե-
րոյ ՚ի գլուխ տանել ողջամբ զպատերազմ մե-
րով քաջութեամբ ։

Թաւշի Լուսինիս հնգեփասաներորդի առ զԵ-
բաւարն Լուսին ։

Սերուն՝ մտերմի ողջամբ խնդալ ։

Գիտեմք զմեծ վատաւիս քո, զոր վատաւ-
կեցեր ՚ի նուաճել զՔիլիկիոյ բոլոր քաղաքս
Քուռմ

Քուժ անյողդողդէ քաջութեանդ էր յաղթել
 տարածամ յորդեալ հեղեղաց Հուենոսի. որ
 խոչ էարկ պատերազմիդ, և ըստ ամենայն ցան-
 կութեան քո՝ ՚ի նոյն միտս քաջութեան օրի-
 նակաւ քով խրախուսեացին սպայք և զօրք:
 Օր ըստ օրէ զըոյցս առեալ ՚ի պատերազմէդ,
 ըստ յաճախել վտանգաց ՚ի հեղեղատից և
 յերեսաց թշնամեաց և ՚ի հրճգութենէ քա-
 ղաքայնոցն՝ գտաք յաւելեալ զգլխդ յեռան-
 դին և ՚ի պնտութիւն. և յոր պատերազմ
 չ'մարթիցիս խիղախել քաջ ազգաւդ: () Եկո՛
 զօրագլխաց և սպայից և ամենայն զօրաց զխն-
 դութիւն մեր. և վասն քո ուրախ եմք, վասն
 որոյ և գրեմքս իսկ առ քեզ՝ զի մի՛ երկբա-
 յիցիս: Ամենազօրին սուրբ և արդար ակն՝ հո-
 վանի մերում մտերմիդ:

Յամին հազարերորդի եօթնհարիւրորդի
 երեսներորդի չորրորդի, ՚ի քսան և երեք ա-
 ւուր ամսեան Յուլիսի, ՚ի Արեւսաղիա քա-
 ղաքի:

Նստի՛ Հայոց առ թիւրոս Վայսին ՚ի Խնդիւ Դժ-
 նաւիւն ընդէ՛ Պարսից:

Յովսէփ Եպիսկոպոս բազում եպիսկոպոս
 սակցօք իմովք և ամենայն զօրօք Հայոց, Ա-
 տակ Սարգսյան և Ներշապուհ Ռաբբոսեան
 հանգերձ Սպարապետաւս և ամենայն մեծա-
 մեծ նախարարօքս՝ առ մեծածնունդ թէոգոս
 Վայսր, բազմապի ողջոյն մեր առ քեզ և ա-
 մենայն զօրսդ քոյ:

Ար խաղաղասէր մարդասիրութեամբ ձեռն
րով անրէք ծովու և ցամաքի և չիք որ յերկ-
րաւ որացս՝ որ ձերում անարգել Տէրութեանդ
ընդդէմ դառնայցէ, որպէս և մեք իսկ ունիմք
զանսուտ յիշատակարանն զառաքինի նախ-
նեացն ձերոց, ունելով զԱւրոպէայն և տի-
բեղին և Ասիացւոց կողմանցն՝ ի սահմանացն
Սերաց մինչև ի կողմանս Ղազխրոնի . և ոչ
որ գտաւ ստամբակեալ և ելեալ ըստ ձեռն
նոցաւ։ Եւ յայնչափ մեծ ի իշխանութեան դաս-
տակերտ մեծ և սիրելի զձայոց աշխարհս
անուանէին։

Ասան որոյ և նախնիք մեր Տրդատիոս՝ յի-
շելով զառաջին սէրն ձերո, որ ի տղայութեան
հասակին, փախուցեալ ի հայրաստան մարդա-
խողխող հօրեղբարց իւրոց, ապրեալ մաւ-
ի յերկրիդ Յունաց և ի ձէնջ թագաւորեալ
տիրէր հայրենի աշխարհին .

Այնպէս և զաւատան՝ որ ի Քրիստոս
ընկալեալ ի սուրբ Ասիականսէն ձողմայ
լուսաւորեաց զխաւարային կողմանս ձիւսի-
սոյ, զոր և այժմ կամին կոչել Տանել ի մինջ
խաւարասէր որդիքն Արեւելոց։ Եւ մեր ի Չեր-
քաջ լիժիւնդ արութեամբ խղախեալէր ինչ
որ ըտդդէմ դարձաք նոցա հրամանացն . և բա-
ղումայն է՝ որ արդ սուաջոյ պատրաստեալ
եմք։ Բնորեցաք զմահ Ատուած պաշտու-
թեամբ, քան զձեանս ուրացութեամբ։ Եւ
եթէ դուք ևս ի ձեռն առջիք զմեզ . ահա
կրկին կենաց հանդիպեցաք և մահու և հչմի-
անգամ։ Եւ եթէ սակաւիկ մի հեղգայք, գու-
ցէ և այլոց աշխարհաց բազմոց հասանլցէ տապ
նոցոյ սորաւ։

Լ՛ընտաներսո՛ւ Քաղաքաց Քաղաքո՛ւ առ Պարեգե՛

Պատկին քո և համանուն զՅոնա՝ բնա-
կեալս յեզերս Ելլեապոնտեայ, և զՅոնիացիսն՝
գ՛ախկին հատուածն ՚ի մէնջ դաղթեալ՝ կոր-
ծանեաց. և ընդ ծով հզօր բանակաւ անցեալ՝
ած պատերազմ մինչ ՚ի միջերկրեայս Սակե-
դոնիոյ և Ելլադայ: Օեա նորա Քսերքսէս
պարսկախումբ ահեղ ամբոխիւն էջ ՚ի կռիւ
և պարտեալ ընդ ծով՝ դարձաւ յետս, թռ-
ղեալ զՍարդոնիոս յԵլլադա աւար հար-
կանել զքաղաքս մեր և զդաշտս ապականել:
Լ՛ըզՔիլիպսոս, զհայրն մեր, չիք ոք որ ոչ
գիտիցէ դաւով յեւրզակաց սպանեալ, որք
ի ձէնջ յուսով սեծաւ կաշառեցան: Օի է
Պարսիցք սովորաւթիւն՝ գործել անիրաւ
պատերազմ, և զէն ՚ի ձեռին՝ կենաց թշնամոյն
սակ հատանել: Եւ զարդիս դու ինքն զօրօք
մեծաւ արքայ հասեալ՝ հազար քանքար ՚ի դա-
ւել զանձն իմ խոստացար: Եւ արդ՝ ես պահ
ունիմ անձին և ոչ աւազակեմ. և արդարու-
թեանն վրէժխնդիր դիք յաջողեցին զինուց ի-
մոց և նոցա օգնականութեամբն զկողմն մեծ
զԼ՛սիոյ նուաճեցի և ճակատու պատերազմի
յաղթեցի քեզ: Լ՛որդ չէր պարտ շնորհել քեզ
և ոչինչ՝ անիրաւելումդ մեզ, այլ ահա ար-
ձակեմք ստանց փրկանաց զմայր քո և զկին և
զորդիս, միայն թէ խնարհեալ խնդրեսցես:
Վիտեա ՚ի միւսանգամ գրել քում՝ առ
Թագաւոր և առ տէր քո գրել:

Վիլհելմը յանձնէ շէշիւնէն իրեն հետ, գրեւէլ առ նոր
քայտէս

Շէշիւնէն զատուեալն Հռովմայեցի՝ ըզ-
պերճացեալն ամենայն բարեմասնութեամբ, և
զիւմ մեծրիւմ և զհարազատ՝ յանձնեմ քեզ բա-
զում խնամով յամենայն սրտէ։ Երկրեւմ ի
քէն, զի վասն մեր և հայրենի բարեկամու-
թեանն՝ ընկալնիս զսա ընդ հովանաւորութեամբ
քով, և իրաց նորա և համբաւոյ պաշտպան
լիցիս։ Օգարդ սրտաւական՝ զարժանին քումդ
բարեկամութեան՝ յօդեացես ի քեզ. սրով
շնորհ մեծ առնես ինձ։

Թուշէ Սոփապայ, Բագրատունէս առ արհայն
Պարոնց։

Յամենայն ժամ ամենայն ուրեք ամենայն
ազգ. ձեր մարդասէր խնամող վայելէն։ Երբ
զնոյն ձեր հասարակաց խնամոց հովանաւորու-
թիւն տարածեցէք ի վերայ մանկանն Նրա-
շիւն՝ որդւոյ արքայի Տեառն իմոյ. քանզի եւ
գայլ՝ ապականիչ ծառայն չար Երուանդ՝ և
կորոյս զորդիս Տեառն իւրոյ ինքն զտէրու-
թիւն նորա բռնակալեալ. զդա միայն ապրե-
ցուցեալ մեռցնին՝ առ իս ապաստան արար. և
ես ոչինչ զանդիտեցի առ մեծ ինքնակալդ առա-
քել, վստահացեալ ի բարեյօժար մարդասէր
կամս ձեր. որ ամենայն ազգաց զըկեւոյ խնա-
մակալ էք, որով և զիս և զմանուկդ յաւե-
թաբար ծառայ պարտաւոր ունիջիք։

Սոփ

Մանսէլի Կոյսէր Օսմայ 'ե Գրեգոր Կաթուղիէն
 «է Եաշագի Կաթանայի սարսիւն»

Ի՞նչ պոմ լիւայ հաւատարիմ առաքեաց
 առաջի ձեր նուաստութիւնս մեր զգաւորական
 քահանայդ Կատանդին, որ ամենեւին հասու է
 որ 'ի սուրբ աթոռոյդ խորհրդոյ, առ ոտս սը-
 բոց հարցն ւնեալ և զիս ինքն դատարարեալ
 Եւ աղաչեմ զի առցէ դա զձեռնադրու-
 թիւն Լըքեպիսկոպոսութեան մ'յրաքաղաքին
 յԵրապոլսի և կողմանցս Եփրատայ 'ի Պատ-
 լիարբէն Լ'նտիոքայ, քանզի և արժանի իսկ է
 սրբութեամբ և իմաստութեամբ և հասակա-
 կատարեալ գլուխ:

Տեաւն 'Ներսէի Կաթուղիէն աւ Սարգիս
 Գրեգոր:

Ի՞նչ բում գիտելի նետից՝ յետ նախկին գրե-
 լոյն՝ հարան յանձինս ո՞վ տիրելի ըստ սգւոյ
 Որով մտնեացես յԱմենաբժշկէն ոգւոյ՝ զի-
 մանալին տալ սպեղանի 'ի բուժումն անցե-
 լոյն և 'ի դադարումն ներկային: Եւ ապաքի-
 նեացես 'ի բացուստ, որպէս և Տէ՛ն զհարի-
 րապետին ծառայ և զթագաւորազինն որդի,
 ո՞չ երկայն բանիւ, այլ սղագունիւք, ըստ
 այսր չափոյ, և Որ էն էացի առ քեզ:

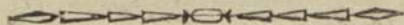
ՆՈՐԻՆ ՏԵՍԱՆՆ ԵՒՐԻՒՅԻ ԿԱՆՈՆԱԿԱՆԻ ՊԱՆԿՆԻ ՎԱՐՈՒՄ
ԳԽԱԿԵՐՈՒՄ

Բայտ գերաշխարհայնոցն սիրոյ՝ տարիման
յլ լստուածայինսն՝ համեմատեալ սիրոյ՝ ընթեր-
ցայ զգիր, և խրախացայ ոգւով ընդ ողջու-
թիւնն ողջ ելոյդ տիրապէս,

Եւ մեք ևս՝ յետ մարմնականին ախտին
վճարելոյ՝ ախտանամք օր ըստ օրէ իմանա-
լեալս՝ փոքու և մեծաւ:

Սնեայ և զճշմարտիդ ճշմարտապատում
պատմութիւն և հաւատացի այնքան՝ իբր ան-
ձին կրեալ և ոչ օտարի: Ասան որոյ ի սրտէ
մաքրեցան՝ որ զքէն կարծեալ մթութիւնք, որ
ոչ երբէք տպացան: () Ի զի՞նչ այն ինչ՝ որ ընդ-
միջէ ոգւոյ և մտաց, ըստ որում իմ և քոյ
հաղորդութիւն՝ գլխոյ՝ հոգեպէս: Ոտում
բաղձամ տեսութեան՝ իբր ի մոռեցութեան
յարուցելոյ սիրելւոյ, եթէ ըստ դիպօղ ժամու-
նցի ըստ գրեցեալս ի քէն խոստման:

Ի թիւ երկից մեծագունի խորհրդոյ՝ ըն-
կալայ զնուէրս՝ շնորհակալութեամբ ի հէր,
զլոյս շար՝ խնձոր ըստ երգոյն զորդի զքաղց-
րութիւն՝ զնոգին, ըստ քաղցր ի քիմա բանին:
Ողջ եր անմոռաց՝ որպէս հաւատամ յաղօթս
լինել: Ողջունեալքս ի քէն՝ ողջունեն սիրով:

Ճառս պարսկէացի հնայ:

Պահիս շորաբէն Սանկայ-այ խաշէրէ շորա
բ-ր և ապ ի-սանգաւ վաւել շինս:

Սի՛ համարիք, Սանկայիք, թէ ձեր
պատգամաւորութիւն ունայն ինչ եղև և ան-
պտուղ. զի սովաւ քաւեցաք մեք զյանդանսն՝
զոր յանդեաք դժբութեամբ դաշանց, և ցա-
ծուցաք զյասուին դիզ՝ իրաւամբք զարթու-
րեալ ի վեբայ մեր՝ իւր եթէ յայտ իմն է. թէ
կամ եղև դից բռնադատել զմեզ մերովք տու-
թիւք փոխարինել զինչս ձուովմայեցող՝ ըստ
գանգատոց նոցա առ մեզ եղելն՝ յայտ է ևս,
թէ ոչ ինչ էին կամք դից՝ ընդունել նոցա ըզ-
մեր փոխարինութիւն այդպիսի գործութեամբ
և արհամարհանօք: Օրինչ աւելի հնար էր մեզ
առնել ի ցածուցանել զյասուին դից, և ի
հաշտեցուցանել զմարդիկ, քան զոր արարաքնե
Վարձուցաք ի նոսա զամենայն՝ զոր առեալ
էր մեր ի նոցանէ, թէպէտ և իրաւամբք պատե-
րազմի մեր էին լեալ: Թէ չեղև մեզ հնար
կենդանուոյն տալ ի ձեռս նոցա զառաջնորդս
դժբութեանն՝ մեք տուաք նոցա մեռեալս. և
ի միասին ընդ մեռելոտւոցն՝ տարաք ի ձուովմ
զամենայն ինչս նոցա, զի մի՛ մնացէ առ մեզ
յամենայնէ՝ զոր ստացան մեղապարօք: Կարօզ ի՛նչ
էիք ինչ մի ևս աւելի պահանջել ի մէջ. ո՛ր
ձուովմայեցիք: Սեք հաճեալ եմք առնուլ մեզ
դատաւոր և իրաւարար զոր և իցէ ժողովուրդ
երկ.

Երկրի : Այս եթէ դէպ լինի տկարագուհին
 չ'գտանել պաշտպանութիւնն 'ի մարդկային օրի-
 նաց ընդդէմ զօրագուհի քան զինքն՝ մեք
 բողոքեացնք յատեան դից, որք վճէժ խնդիրքն
 են վայրագութեան և ամբարտաւանութեան :
 Այնչ պիտի, ո՞ր Վամնիացիք, խորհուրդ 'ի մէջ
 առնուլ, թէ յի՞նչ պարտ իցէ մեզ ձեռն ար-
 կանել : Պատերազմն է արդար՝ յորժամ է կա-
 րևօր, և զէ՞ք են օրինաւորք՝ յորժամ են մի
 միայն մեր ապաւեն : Եւ զի 'ի մարդկային
 ձեռնարկս ոչ այլ ինչ պիտի՝ բայց իմանալ թէ
 հաշտ իցեն ընդ մեզ դէք, եթէ հակառակք՝
 վտանձ, լիցին սիրտք ձեր, զի որ յանցեալ պա-
 տերազմունս կռուեցայք առաւել ընդ դիս-
 քան ընդ մարդիկ, զարդիս նոյն դէք լիցին ձեզ
 առաջնորդք և խնամակալութիւն :

Բան I. Ինքուր-շատի առ շաւղմայելիս :

Հիւսիստոսք, լուայ բազում անգամ, զի
 ասէր հայր իմ. յորժամ 'ի կատիտոլիոնի՝ պա-
 շարելոյ 'ի Վաղղիւայեոց ծերակոյան խորհուրդ
 'ի մէջ առնոյր՝ թէ յոր կողմն ձեռն արկցէ, իմ
 միայնոյ կարծիք այս եղեն, թէ չէ արժան գնել
 զքաղաքս գնոց ոսկւոյ, ցորչափ չ'եմք խրամա-
 փակ և պատնշափակ 'ի թշնամեաց, և ց'որ
 վայր գոյ հնար 'ի վերայ յարձակելոյ ոչ միայն
 ծանր վտանգիւ, այլ և անվրէպ կորստեամբ :
 Եթէ էաք մեք 'ի դմին վիճակի, և հնար էր
 մեզ իրօք ինչ բաղնիլ ընդ թշնամիս, վտան-
 էի օրինակ ընծայել անձին իմոյ յայտմ վայրի

զքաջութիւն զմէջ հօր՝ Ղևոնիմ՝ քանի՞ պար-
 ծանք են մեռանիլ վասն Հայրենեաց. և պատ-
 րաստ եմ տալ զանձն ՚ի մահ վասն Հռովմէ-
 ական ժողովրդեան և վասն մերոյ գնդացւորնչե-
 արկանել զիս ՚ի խուռն անդ գնդից թշնա-
 մեաց : Բայց աստանօր տեսանեմ զՀռովմէացի
 Հայրենիս և զամենայն լէգէոնս համագումար :
 Երբ՝ եթէ սոցա կամք իցեն մեռանիլ և տալ
 զանձինս ՚ի մահ վասն անձանց՝ զինչ ինչ ու-
 նիցին ապրեցուցանել մահուամբ իւրեանց :
 Եւ իցէ որ. զպարիսպս, զշէնուածս Հռովմայ և
 զայն երկչրտ և սպիկար բազմութիւն խուժա-
 նին՝ որ անդ բնակեալ իցէ : Եւ այլ է ընդ
 հակառակն՝ թողուլ զամենայն յաւար թշնա-
 մւոյն, և ոչ թէ ապրեցուցանել, մատուցով
 զզօրն ՚ի կորուստ Լատեն ամենայն զարութիւնք
 և ամենայն ակնկալութիւն ժողովրդեանն Հռ-
 ռովմայ. թէ ապրեցուցանեմք զայսոսիկ գունդս՝
 ապրեցուցանեմք զհայրենիս. և թէ դիմադրա-
 ւեմք զսոսա անվրէպ մահու՝ լքեալ թո-
 ղումք զհայրենիս և մատնիչ լինիմք նոցա :
 Եւ իցէ որ թերւս. մեծ ամօթ նախատանաց է
 և վառանուռութիւն անհնարին, պարտութիւն
 յանձն առնուլ սոսանց մարտի պատերազմի :
 Եւ ես խոստովանիմ, թէ այդ այգալէս է :
 Բայց զհայրենիս պարտ է մեզ առաւել
 ևս սիրել. վասն որոյ և նախամեծար ընտրել
 զնա՝ ոչ միայն քան զպահպանութիւն կենաց
 մերոյ, այլ և քան զսիր պատուոյ, յորժամ
 հարկ լիցի պատարագ ընծայել զայն : Եւ պա մի
 հրաժարեացուք յանձն առնուլ զայս ամօթ
 նախատանաց, որչափ և մեծ իցէ. և տացուք
 տեղի հարկի՝ որում դից իսկ անհնար է յաղ-
 թել :

Թե՛ւ Լըրժայք, Զիւպատոսք, երժայք առ Թըշ-
 ասմին, և զԷրնիկէ, լերուք, զի գէղք զայդ
 տասնջեն, որպէս զի գովին գնեւջիք անդրեն
 զհայրենիս, զոր նախնիք մեր սակեգնայ վրկա-
 նաւորեցին:

Լաւաշա-լի-ն Պի-սոսի բեղանայ Զաւլայ
 աւել հաւա-լի-ն:

Եւսդրէք դուք յինէն, ո՛ր Զգովմայեցիք,
 դարձուցանել ՚ի ձեզ զձեր կալանաւորս:
 Չ'բիտիցէք, թէ դարձուցանել ՚ի ձեզ զայս-
 տիտի քաջ զբաղանս, և տալ զէնս ՚ի ձեր
 ձեռս ընդդէմ իմ: Եկի միւս ևս ճանապարհ
 համառօտ և աներկնան, առնել միանգամայն
 և քաջ հաշտութիւն: Զայնժամ դարձուցից
 զսմանեսին զնոսա ՚ի ձեզ ձրի: Լըդ գիտաւ
 ջիք, զի չիք ինչ ինձ այնպէս ընձալի, որպէս
 հաւանել դաշնաւորութիւն և բարեկամու-
 թիւն ընդ այդպիսի արժանայարգ ծողովուրդ:

Մասալցա-լի-ն Պի-սոսի աւանջինն ընդ Քաբէ-
 ձի-ի:

Ուեալ իմ զքո սրանձալէ առաւելու-
 թիւնս, Քաբրիկիէ, ընձանամ ունիլ զքեզ ինձ
 բարեկամ: Լաւայ, թէ ես դու քաջ զօրավար,
 և քո կնիք են արդարութիւն և ծովակալու-
 թիւն, և համարեալ ես այր՝ յոր բովանդակին
 ամենայն առաքինութիւնք: Լայ և գիտեմ, թէ
 ես

ևս անինչ, և թէ յայտմ և եթ չեղև բախտի
 յրնձանձել զքեզ, վիճակեալ քեզ ըստ բարե-
 կենդանութեան մասին վիճակ աղքատին քան
 դամենայն ծերութենաց ծերանոց տինս Վնու
 զուսկասորդն յայդմ մասին մտադիւր տամ
 քեզ ամչափ ոսկի և արծաթ, մինչև վերադոյն
 լինել քեզ քան զմեծահարուստ ի Հոգմայե-
 ցոցս Ըս մի՛ կարծեր թէ համարիցիմ այսու ինչ
 շնորհ ինչ առնել քեզ նա՛ շնորհապարտ զանձն
 համարիմ, թէ հաճեցիս ընդունել զիմ օղերձ
 ինձ այսպէս թուի, թէ չիք իշխանի ծախք
 պանծալի, որպէս սիրովել զարս մեծամեծս, որք
 առ աղքատութեան՝ իջն առ վիճակ՝ անար-
 ժան իւրեանց առաքինութեան և թէ այս է
 սկսուականական կիրառութիւն, զոր առնիցէ
 թագաւոր որ՝ իւրոց ճոխութեանցս Վակայն
 օտար է յինէն պահանջել ի գէն այսմ փոխա-
 րէն՝ ծառայութիւն ինչ անիրաւ և քեզ ան-
 շքացուցիչ, Վնդիր թ՛ պարծանք է քեզ, և
 առաւելու զքո՞ զօրութիւն ի քո հայրենիս
 Վնդրեմ ի քէն նախ առաջին օգնական ինձ
 իննել քո առաջնորդութեամբ ի յանկուցանել
 զԵրանդյան յիմ միտա, զոր կարծեմ արդար և
 իրաւացիս Ըս աջի արա՛ աղաչեմ, թէ խոստա-
 ցեալ է իմ ձեռնառու լինել հարեհապառայ, և
 այլոց Յունաց ծովեղերեաց լստալիոյ, և ոչ
 կարեմ շքով լքեալ թողուլ զստա, այն զի՛
 կամ ի գլուխ զօրութեանու, որ ետ ինձ յայ-
 թութիւն պատերազմիս Ըսց քանզի հասին յիմ
 վերաց իրողութիւնք կաւերք, որք կոչեն զս
 անդրէն յիմ սա՛մանա, յոյ՛ սակա սրտեռանչն
 իրձանամ հաշտութեան լսող զի՛ դառնէ ինձ
 Թաբբիկի, ձեանալ սասանոր, երեւցուցա-
 նել

Նեւ զանձն թշնամի ժողովրդեան՝ որ սիրոյ է արժանիս Հայոց, փոխեալ զթշնամութեանդ անունն ՚ի բարեկամութիւնս, և գտցես զիս հաւատարիմ գահաւորս Այդա եթէ իմ արքունական աստիճանն, կեղակարծ առնէ զիս առաջի ծերակուտինս, իբր զի բազումք՝ անուանա ժառանգորդք՝ իշխեցին յայտնապէս դժբեւ պայմանադրութեանց և դաշնաւորութեանց, գո՛ւ ինքնին լիջիւր իմ երաշխաւոր և կցորդ ընդ իս օգնական լինել ինձ խորհրդովք քո յամենայն իրողութիւնս իմ, և զօրավարել զօրու իմոյ ընդ ինեւ: Անձ պիտոյ է այր մի առաքինի և հաւատարիմ՝ որ բարեկամ, և քեզ ևս պիտի իշխան որ, որ առատաձեռնութեամբ իւրով բացցէ առաջի ընդարձակագոյն աստարեզ քում բարերար բնաւորութեանս: Այլ՝ հրաժարեսցուք օգնել միմեանց փոխիս զժանդակութեամբ:

Պատասխանէ առ այս Փաբլիկս:

Վրանդի յառաջեցեր, բարւոք միտս ունիւ զինէն եթէ յիմ առանձնաւոր գնացս, և եթէ ՚ի հրապարակական իրողութեանց մատակարարութիւնս, այսուհետեւ աւելորդ է ինձ խօսիլ զայնց: Առկ յաղագս իմոյ աղքատութեան թուի թէ և այս ևս յայտնի է լիով, մինչև ի՞նչ պիտոյ է ասել, թէ ոչ գոյ իմ դրամ տուեալ ՚ի վաշխուս, և ոչ ստրուկք՝ որք հասուցեն ինձ հասոյթութէ իմ ամենայն գոյք՝ են տուն մի աղքատաշէն, և անդ մի փոքրիկ՝

առաջիկայի հերթերի մի Բայց թէ կարծես դու, թէ
աղքատութիւն իմ նուառատացուցանէ զիմ՝ զիւ
ճակ քան զամենայն շառովմայեցւոյ, և թէ 'ի
լնուլ զպարտաւորութիւնս առն բարեւաւի,
չեմ 'ի յարդի՝ զիսն չ'լինելոյ իմոյ 'ի համար
մեծատանց, ներել աղաչեմ. այդ զինէն կար-
ծիք չեն իրաւացի, այլ պատիր թէ յայլմէ իցեն
թելադրեալ և թէ քոյ մտաց ծնունդ: Եւ թէ
չ'կան իմ ստացուածք բազումք՝ չ'համարեցայ
երբէք և չ'համարիմ, թէ չքաւորութիւն իմ
լեալ իցէ ինձ 'ի նախաւինս, ոչ 'ի հրապարա-
կական պաշտամունս, և ոչ յառանձնական 'ի
կեանս:

Նոյն բան

Իմ հայրենիք, հայեցեալ իմ աղքատու-
թիւն, սարսուցի՜ն զիս արդեօք երբէք 'ի
պանծալի գործաւորութեանց, որք արժանա-
պէս նախանձելիքն են սրտից զիւհանձանց: Օի-
նե զեղան զէհ աւագութիւնք. գլուխ եղէ
երեւելի դեպանութեանց: Ինձ հաւատացան
նուիրական պաշտամունք զիւցապաշտութեանս
Երեւ խորհուրդք լինին 'ի զերայ կարեւոր
իրողութեանց՝ կայ իմ տեղի յառենի խորհրդոյ՝
ասել զիմ՝ կարծիս: Օւ գորդ են իմ գնացք
ընդ բազմահարուստ և ընդ հզօրագոյնս: Եւ
թէ կայ ինչ ինձ դժգոհելի, այժմ՝ լինել իմ
կարի իմն գովանի և մեծարգիւ՝ Եւ գահակալել
իմում զայս ամենայն գահակալութիւնս, չ'ծա-
խեմ ես ինչ յիմոցս, որպէս և ոչ այլ ամենայն
Շառով

Հոգիմայեցիք: Հոգիմ՝ ոչ աղքատացուցանէ
 զիւր քաղաքացիս ՚ի համբառնալ զնոսա յիշ-
 խանաւորութիւնս: Դա ինքն՝ տայ զամենայն
 կարեւոր պէտս՝ որոց ենն ՚ի պաշտամունաւ մա-
 տակարարեալ նոցա զամենայն լիաճեռն ճո-
 խութեամբ: ()ի ՚ի մերում քաղաքի չէ այն-
 պէս, որպէս է յայլ բազում քաղաքս. որոց հա-
 սարակութիւնն է չքաւոր և առանձնաւորք
 ստացեալ ունին ճոխութիւնս անբաւ: Ճոխ
 եմք ամենեքին մեք՝ ճոխութեամբ հասարա-
 կապեալութեան. զի ճոխ է նա վասն միւր
 Յիշուհի իւրում միապէս ՚ի հրապարակական
 պաշտամունս զճոխս և զչքաւորս՝ ոչ պէս զի-
 արդ թուիցին նմա արժանաւորք՝ հաւասա-
 րորդս առնէ զամենայն զիւր քաղաքացիս. ոչ
 ինչ առաւելութիւն նկատեալ ՚ի նոսա՝ բայց
 զարդիւնս և զառաքինութիւն:

ՆՈՆ ԲԱՆ:

Դսկ ՚ի մասին իմոց առանձնաւոր իրողու-
 թեանց՝ ոչ միայն չեմ անհաճ ընդ վրձակ իմ
 այլ և համարիմ զանձն բարեվրձակ քան զա-
 մենայն մարդ. հայեցեալ ընդ մեծատունս՝ յան-
 ձին զգամ յիմումս վրձակի հաճութիւն ինչ և
 պարծանս ևս: Իսկ փոքրիկ անդ՝ թէպէտ և ոչ
 արգաւանդ, մատակարարէ զիմ պէտս. միայն
 թէ փոյթ իցէ ինձ քաջի մշակութեան և սրտ-
 շոց պահպանութեան: ()ի՛նչ այլ պիտոյ իցէ
 ինձ: Լսենայն ազդ կերակրոյ ախորժ է ինձ
 յորժամ քաղցիւ համեմիցի. և քաղցրախորժ է

ըմպել, յորժամ իցեմ ծարաւի: Քաղցր 'ի
քուն լինիմ, յորժամ կարի իմի խոնջ իցեմ:
Շատ է ինձ մի միայն հանդերձ՝ որ պահպանէ
զիս 'ի ցրտոյ, և յամենայն կահս՝ որ 'ի պէտս
իմ, անարգն է ինձ հաճոյական: Լնբան լինէի
և անիրաւ, թէ չ'արախօսէի զԲաղդէ: Եւ
ինձ մատակարարէ զամենայն, զոր բնութիւնն
պահանջէ: Եւ չ'եմ զաւելորդն. բայց և ու
սայ՝ ոչ ըղձանալայնմ: Սեծ ճոխութիւն է
լինել սակաւապէտ: Եւ առ իմէ՞ իցէ ինձ
գանգատել: Եւ պաքէն նուազեալ գորով ծայսմ
առաւելութենէ՝ անկարօղ տեսանեմ զանձն
մխիթար լինել տառապելոյ, որ միայն է նա
խանձելի պարծանք մեծատանց: Բայց եթէ
բաժանորդ լինիմ հասարակապետութեան և
իմոց բարեկամաց դուզնաքեաւն՝ զոր ունիմ,
եթէ մատուցանեմ իմոց քաղաքացւոց զերախտիս՝
որոց եմ ձեռնհաս, և եթէ առնեմ զամենայն
որ ինչ 'ի ձեռս է, զի՞ է ինձ սողտանել զանձն:
Չեղի 'ի միտս իմ երբէք խորհուրդ մեծանալոյ:

Եւ ինչ Բան:

Պատահեալ ընդ բազում ժամանակս 'ի
սարս սղախաման հասարակապետութեան,
բիւր առիթք եղեն իմ միժերելոյ ինչս բազումս
անըստգիւտ ումնեւին: Եւ երբէք անձկացէ
ճահողագունի, քան այնմ՝ որ պատահեաց ինձ
յառաջ քան զամս ինչ: Եւ ինչ ունելով պա
տիւ հիւպատոսութեան, առաքեցայ ընդդէմ
Սամիւիացւոյ, Լուկանիացւոյ, և Բրուտացւոյ

զօրու ծանու : Լեւոր հարի գաւառս բազում
 մըս . յաղթեցի թշնամուսն 'ի պէսպէս պատե-
 րազմունս : անի յարձակմամբ զբազում քա-
 ղաքս լիս աւարաւ և ճոխութեամբ : յլիա-
 ցուցի զամենայն զզօրն յաւարէ նոցա : վըճա-
 րեցի ամենայն քաղաքացւոց՝ որչափ ինչ տու-
 եալ էր նոցա 'ի ծախս պատերազմին . և ա-
 ռեալ պատիւ յաղթանակի , արկի և 'ի հա-
 տարակաց գանձ չորեք հարիւր տաղանդ : Յետ
 հարեանցիկ առնելոյ իմոյ զայսպիսի երևելի
 աւարաւ : յորմէ կարող էի առնուլ որչափ
 ինչ կամէի , յետ արհամարհելոյ իմոյ զայսպի-
 սի իրաւամբք տալեալ ճոխութիւնս և
 ձենելոյ 'ի սէր փառաց զկապուտ կողոպուտ
 թշնամեաց , ըստ օրինակի Սաղերիսի Ռու-
 ալիֆուլայի և այլոց բազմաց մեծարու-
 արանց , որք իւրեանց արիական անընչասիրու-
 թեամբ ամբարձին փառաց 'ի փառս զզօրու-
 թիւն Հռովմայ , վայել ինչ իցէ իմուսն ան-
 ձին առնուլ զառ 'ի քէն ընծայեալ արծաթ և
 ոսկի : Ս'ինչ խորհիցին զինէն . զինչ օրինակ
 ընծայիցեմ իմոց քաղաքացւոց : 'Ի դառնալ
 իմում 'ի Հռովմա , զիմորդ տարայց նոցին յանդի-
 մանութեանց , կամ բնաւ իսկ տեսոյ նոցին :
 Ս'եր համարակալք , իշխանաւորք՝ կարգեալք
 յանքուն պահպանութիւն բարեկարգութեան
 և բարի վարուց , ոչ պահանջիցեն յինէն աւել
 համար առաջի ամենայն աշխարհի վասն ընծայ-
 իցդ՝ զոր կամիս թէ ընկալայ : Լպա քեզ լիցի
 քո ճոխութիւն , և ինձ իմ աղքատութիւն և
 յարգ :

Հայաստանի բան: Անհունի աս ծերայից աս Հայ-
 Գայ ընդդէմ: Անհիբաշի:

Այս առաջին օր է տեւորք իմ, որ ըզ-
 դուշացուցի զձեզ, թէ երկնէիլ պարտ է մեզ
 ՚ի զարմէ Արիւարայ. և երդմեցուցի զձեզ
 յամենայն դիմ որք դատաւոր են և վիայ դա-
 շանց, չտալ զհրամանատարութիւն մերոյ զօրու-
 ումեք՝ որ իցէ յայսմ ատելի տոհմէ: Այն
 Արիւարայ ոչ կարէ դադարել յանդորրու. և
 ցորչափ մնայ որ ՚ի կարգեդոն արեանառու և
 անուանակիր Ռարկասայ՝ չիք ակնկալել թէ
 պահեսցի հաւատարմութիւն դաշանց և դաշ-
 նաւորութեանց: Յարհամարհանս իմոյ ազդա-
 րարութեան՝ առաքեցիք ՚ի զօրս ձեր զվա-
 ռամոլ զոմն պատանի, որոյ ջեռեալ անձկանօք
 հրամանատար լինելոյ՝ չգտանէ սյլհնար հա-
 սանելոյ իւրոյ խորհրդոց, բայց կեալ պար-
 առեալ ՚ի զօրաց և յարուցանել հանապազ-
 կուի ՚ի կռուի վերայ. և այնպէս դուք ինք-
 նին վառեցիք ձեզ հրդեհ՝ որ ճարակէ զձեզ
 փոխանակ ջանահնար լինելոյ ՚ի շիջուցանել
 Սագուհոտն սլաշարեալ կայ այսօր ՚ի ձերոց
 զօրաց, բայց ոչ յետ բազմաց ինչ աւուրց զէնք
 ձորովմայեցւոց պաշարեսցեն զկարգեդոն, ա-
 ռաջնորդութեամբ նոցին իսկ դից, որք յա-
 ռաջնում պատերազմի պատուհասեցին զձեզ
 վասն դժբեւոյ ձերոյ այլոց նախնի դաշանց:

Բայց որ իցէ յորդոր վատահոթեան ձերոյ՝
 Այ գիտիցէք զթշնամեացն և զձերոց անձանց
 զչափ. և որ յաջողուած իցէ երկոցուն՝ ազ-
 գացս : Զառվմայեցիք յառաջ քան զյայտնու-
 թիւն պատերազմի (քանզի դաշնաւոր ձեր են,
 և այլոց դաշնաւորաց բարեխօս,) առաքեն
 առ ձեզ դեսպանս . և ձեր մտացի զօրավար
 չ'առնու յանձն ընդունել զնոսա 'ի բանակն,
 և ժխտէ նոցա ընդդէմ իրաւանց ազգաց զուն-
 կընդրութիւնն՝ զոր դեսպանաց անգամ ազգի
 թշնամոյ արժան էր շնորհել : Օհտ այսց ան-
 ցից՝ գան աւտ դեսպանք առաջի առնել զիւր-
 եանց գանգատ . և խնդրել զհաստուցումն , և
 'ի չ'քմեղս համարեալ զխորհրդականս ատենին
 Կարգեպոնի . որպէս թէ անպալտ իցեն 'ի յան-
 ցուածոյս , խնդրեն զի տացի 'ի ձեռս նոցա լն-
 նիբաղ , որպէս միայն պարտաւոր : Բայց որչափ
 մեծ է երկայնմտութիւնն և զգուշաւորու-
 թիւն՝ զոր երեւոցուցանեն 'ի սկզբան , երկըն-
 չիմ՝ գուցէ դոյնչափ լնիցին անդոքելն , յոր-
 ժամ առ անգամ մի զինեացին 'ի վեժ խնդրու-
 թիւն : Օիշեցէք զանցս լերինն Արիկայ . յի-
 շեցէք և զկղզեացն Ագատեանց . նկարեօջիք ձեր
 առաջի զչարիան՝ զոր կեցիք . և զցամաքային և
 զծովային կորուստս՝ զոր կորուսիք յամս քան
 և չորս : Լն զի չ'համայեք յայնժամ զըրուն
 ձերոյ յանդուգն ոմն պատանի՝ որպիսի լնի-
 բաղն է . այլ նոյն ինքն . Լմլլար հայր դորա՝
 երկրորդն այն լրէս , որպէս կոչեն զնա կու-
 սակիցք նորա : Եւ զնորդ մնացիք վաւթա-
 րեալք , Այսն զի կամ եղև դից՝ առնուլ ըզ-
 լըէ :

Վրէժ անիրաւութեանց՝ զոր ընկալան Շուով-
մայեցիք 'ի մէջ յատուիա, յորժամ ընդդէմ
դաշանց աջակցեցաք Տարենտոնի : 'Այնպէս
խնդրեացեն զՎրէժ Ֆրասուսն՝ զոր հատուցաք
նոցա 'ի Ապանիա, պաշարմամբ Աագուս-
տոնի : 'Այո՛, այո՛ դէք զմեզ պատուհասեցին,
և կամեցան զի որ 'ի սկզբան էր աներևակ,
թէ ոչր իցէ մեզ, եւք իրացն արդարութեամբ
որոշեացեն զդասն, տուեալ յաշխութիւն
այնմ կողման՝ ոյր էին իրաւունք :

Նոյն Բնո

Զէ Աագուստոն, չէ՛, այլ՝ Կարբեդոն է
քաղաքն, ոյր պարսպացն ընդդէմ խաղացու-
ցանէ սյսօր 'Անիբաղ զիւր մարտկոցս և զիւրի-
այս 'Այո՛ Կարբեդոն է այն, զորոյ ծեծէ նա
արդ խոյովք զայտրիսպս : Աւր էր թէ սուս
լինէր իմ գուշակութիւն : Բայց յառաջատե-
ւմ, թէ 'ի մեր գլուխ շրջելոց են աւերակք
Աագուստոնի, մինչև բռնադատել մեզ կրել
'ի Շուովմայեցւոց զայտաւերազմն՝ յոր արդ
ձեռն արկաք ընդդէմ Աագուստացւոց : 'Այլ
ասիցէ ոք 'ի ձէնք . ապա կամք են 'Անոնի,
զի 'Անիբաղ 'ի ձեռս Շուովմայեցւոց տացի :
'Քաջ գիտեմ, թէ թշնամութիւնն՝ որ հա-
նապազ կայր 'ի մէջ իմ և հօր դորա, կասկած
այդպիսի արկանէ յիմ վերայ և նուազէ մա-
սամբ իմն յասացելոցս զհեղինակութիւն, զոր
պարտ էր ինձ ունել 'ի ժողովի աստ, բայց
նչինչ ծածկեցից 'ի ձէնք . այո՛ մահ 'Անիբա-
րայ

բայ եղև ինձ խնդարի . իբր զի թէ կեցեալ էր
այլ աւելի՝ վաղու ևս էաք ձեռն 'ի գործ-
նդ Զուովմայ : Իսկ յաղագս որդւոյն խոստո-
վանիմ՝ թէ ատեամ զնա , և խորշիմ 'ի նմանէ
իբրն յոգւոյ կատաղութենէ , և 'ի բոցոյ հը-
դեհարկուէ պատերազմիս այսորիկ : Եւ ոչ
միայն խրատեմ , զի 'ի քաւել զըրումն դաշանց
'ի ձեռս տացի Զուովմայեցւոց , որպէս և խնդ-
րեն . ալ թէպէտ և չ'խնդրէին , խրատ տացի
արտասահմանել զնա 'ի ծագս ծովու և ջամա-
քի . և այնչափ 'ի հեռաւտան , որ այլ մի՛ ևս
լսելի ընցի յունկն մեր անուն նորա , և մի՛
խռովեացէ մերձակայութիւն նորա զհանգիստ
մերոյ Զասարակապետութեան : Յաւարտ խո-
սիցս այս են իմ կարծիք . հրամայեսցիք երիս
ազգս հրեշտակութեանց . մին երթիցէ իսկ և
իսկ 'ի Զուովմ՝ հաճել զմիտս ծերակուտին .
երկրորդն զգացուցէ 'Անիբաղայ՝ 'ի բաց առ-
նել զգորն 'ի Սագունտանէ , և աւանդել զքա-
ղաքն 'ի ձեռս Զուովմայեցւոց . երրորդին յանձն
եղիցի տուժել Սագունտացւոց զմիասն , զոր
կրեցին ընդ ամենայն ժամանակս պաշարման
քաղաքին :

Անիբաղ Գնչչ՝ երկեալ , (Այլեւ) Էրիւն , արեւա-
բանէ առ զօրախնձ աշտօրինաի :

Իմ ընդ առաջ ելեալ ցայսոր ընդ ձեզ
մեծամեծ ևս վշտաց վտանգի՝ չ'խմանամ՝ ուս-
տի՞ իցէ երկիւղդ , որ ընկճեցոյց զքաջալե-
րութիւն ձեր միանգամայն : Եւ ուր այն էք , որ
'ի

'ի բազում ամաց հետէ զինուորեալք առ հարբ-
 իմով՝ առ Աստուբալաւ և առ ինե՝ միշտ
 գտայք յաղթականք: Անցիք ընդ Աբերտահա-
 տատեալ 'ի միտս զերծուցանել զաշխարհ ա-
 մենայն 'ի բռնաւորութենէ Զոռմայեցւոյ,
 և շիջուցանել զանուն իսկ այնպիսւոյ ամ-
 բարտաւան ազգի. և յօյնժամ ոչ ուրուք 'ի
 ձէնջ թուեցաւ յաչս՝ ճանապարհորդութիւնն
 երկար, որպէս թէ անցանել ունիցիք յարև-
 մտից յարևելս. և այժմ որ շատ ճանապարհ
 հատիք, և ընդ լեռինս անցիք Պիրենեանս 'ի մէջ
 ամենի ազգաց, և անցիք ընդ Զոռդանոս, և
 նուաճեցիք զբուռն ալիսորն թաց գետոյս՝ ակն
 յանդիման բիւրաւորաց Պաղղիացւոյ՝ զբա-
 ջան հակառակելոց աալ մեզ անցս. և որ
 հանդերձեալ էք արդ ոտն դնել յԱլպեայ լե-
 րինս, յորոյ 'ի թիկունս կոչս մասն է Ատալիոյ,
 գտանիք ոգեսպառ և սրտաթափ: Եւ այց զինչ
 համարիցիք դուք զԱլպեայ լեռինս. կարծի-
 ցէք թէ բարձր ինչ իցեն քան զբարձրաբերձ
 լեռինս: Եւ թէ բարձր ևս իցեն քան զՊի-
 րենեանս, յայտ է թէ չեն լեռինք՝ որոյ ծագ
 հասանիցէ յերկինս, ընդ որս անցանել ան-
 հնար իցէ մարդկանս ճայտնի իմն է թէ լեռինք
 Ալպեայ են բնակաւորք և մշակեալք, և կե-
 րակրեն զմարդ և զանասուն, Վեպանք իսկ
 Պաղղիացւոյ՝ զորս ակն յանդիման տեսանէք.
 յայտ է թէ չ'ունէին թեւս յանցանելն ընդ
 այնս 'ի գալ առ ձեզ: Այլ և նախնիք իսկ
 Պաղղիացւոյ՝ յառաջ քան զբնականալն յԱտա-
 լիա՝ յերկիր՝ որ օտար էր նոցա, բազում ան-
 դամ անցին ընդ այնս աներկեան՝ անհամար
 բազմութեամբ կանանց և տղայոց, որովք

այն 'ի խնդիր նորոյ օթեւանի:

Մինչևիտ՝ ձանաչէ իւր վրիպանս և չափով դաւանալ 'ի հնազանդութեն իշխանագէտին՝ իօտի աշուղտ:

Ի ուետալ է իմ բազում անգամ, թէ առաջին և ընթացիկ անգամ աստիճան արդեանց է գլխել ընտրութիւն առնել բարեոյն ինքնին, առանց պէտս ունելոյ այլում խորհուրդ հարցանելոյ. երկրորդն է՝ ընդունակ լինել անաւելոյ և կատարելոյ զքաջ ազդարարութիւնս՝ զոր ընդունի ոք յայլոց: Լսի որ ոչ գլխէ ոչ հրամայել և ոչ հնազանդիլ. առ անարգս և արհամարհս է համարեալ: Լորդ՝ քանզի բընութիւնն ոչ ներէ մեզ ձգիլ յառաջին պարծանս, ջանասցուք արժանանալ գէթ երկրորդին. և մինչև հասեալ է մեր 'ի գլխութիւն հրամայելոյ, ժրասցուք հնազանդիլ այնմ՝ որ քան զմեզ խոհականագոյն իցէ: Օն եկայք երթիցուք միանալ ընդ Փաբիոսի. և տանիլ զդրօշս մեր առաջի խորանի նորա: Լոյս նուազ է միայն՝ յոր կամ է ինձ դեռ հրամայել ձեզ երթալ ներքոյ արկանել զմեզ հըրամանաց նորա, և ընծայել նմա միաբան զմեր անհնաժողութիւն և զհնազանդութիւն՝ զոր պարտիմք նմա: Յողջունել ինձ զնա՝ հայր կարգալով, անուն՝ որում արժանի է նա վասն իշխանութեան իւրոյ, և վասն երախտեաց՝ զոր արդ իսկ ընկալաք 'ի նմանէ, և դուք ևս՝ ոչ ջորանք, ողջունեալք որպէս ձեր աշուղտանս զայնոսիկ՝ որոց զէնք և քաջութիւն

Վրկեցին զձեզ արտօթիկ յայսմ աւուր չ'ուշ
նիմք այլ պարծանք, արժանասցուք գէթ եւ
բախտագիտութեան պարծանաց:

Ապիտակ իշխութիւն զձեզ երեսներն կոնդիկացոց է

Եւ զայս ազատութիւնն՝ զոր ջանացայք ի
ձեռս բերել: Եւ քաղաքամիջի, ի լոյս տուրն-
ջեան, ձեր ակն յանդիման ծանրաբեռնի շրջ-
թայիւք և վարի ի մահ մի ի ձերոց աւագա-
մեծար քաղաքացոց: () Ինչ քան զայս բըռ-
նագոյն լինէր ի կապուտ, ի թէ եր առեալ բռնի
Հոգա երթայք ընդ առաջ Լ'նիբաղայ, զար-
դարեցէք զքաղաքդ, տոնախմբեցէք զլոյս մտից
նորա, ի տեսանել զյաղթանակ նորուն ի
վերայ մից ի ձերոց քաղաքացոց:

Բն Տարեա, Գրեւելիս յառաջ բն շինելն ի
«Ինչ եր շինելն, շինելն ընդ հանդերձն:

Առ ձեռն յետ կորուսանելոյ իմոյ ըզ
հայրենիս, զիմ ազգայնս և զարեկամս, յետ
սպանանելոյ ձեռք իմովք զիմ կին և զորդիս,
առ զերծուցանելոյ զնոսա յանարժան լկա-
նաց՝ որ մնայր նոցա. որով ձեռն ոչ կարեմ
միտթարիլ գէթ ցաւագին միտթարութեամբս
մեռանելոյ զմահ զիմոց քաղաքակցաց՝ զորս ու-
նիմ առտանոր առաջի աչաց. հասցէ ինձ յողորմ-
ութիւն՝ անձին իմոյ քաջութիւն և զերծուցել
զիս

զիս 'ի թշուառ կենաց աստի: որում ասլ ոչ
կարեմ հանդուրժել

Ուշափա Խորհուրդ Լեւոնի հիւանդանոց: Պատմական

Որպէս վերագրաս են իշխանաւորք քան
զԷրուհիս, և ծերունիք քան զհասարակ քաղա-
քացիս, նոյնպէս պարտին սոքա տալ նոցա օրի-
նակ, յորժամ բանք լինին 'ի թիկունս հասա-
նելոյ հայրենեաց, և ըստանձնել միւրեանս
զբեռինս ծանուես և դժուարակիրս: Կամիցիք
գտանել 'ի սորադասս հլուծիւն և հնազան-
դութիւն 'ի հարկատուութիւնս և յօժանդա-
կութիւնս, դուք և ձերայինք լեւոնք առաջինք 'ի
հանգանակել թոքրկանց թեթեւեռնին ծախք,
յորժամ տեսանեն թէ գլխաւորք առատաձեռ-
նեն աւելի քան զպարտն: Եւ թէ կամք են
մեզ, թէ ժողովրդեան ձուովմականի իցեն
նաւատորմիդք քաջ պատրաստականք, և զի
առանձնաւորք մտադիւր մատակարարեացեն
թիաւարս, սկիզբն արասցուք մեք ծերունիքս
տալ մեզէն նախ առաջին: Տարցոյ՝ք առ վաղիւ
'ի հասարակաց գանձատուն զամենայն ոսկի և
զարծաթ, զամենայն զաղինձ տղաւոր՝ դժու-
րինք, պահեալ միայն զմատանիս 'ի պէտս մեր
և կանանց և որդւոյ մերոյ, և զսրտաձեւ զարդս,
զոր կրին մեր մանկուք 'ի տղայական հասա-
կիւ: Այք 'ի մեջ կանայս ունիցին և դստերս,
չարոյ իցեն ռւիլ առ իւրեանս ունկի մի ոս-
կւյ 'ի զարդ միոյ միոյ 'ի նոցանէ: Արքեղենն
'ի գահակաւսր իշխանաւորութիւնս, կալցին

առ իւրեանս զկազմած երիվարաց իւրեանց
 և զարծաթ պիտանի վասն աղանոցի և բաժա-
 կի, որք 'ի գործ արկանեն 'ի սրբազան պաշ-
 տամուէնս կրօնիս ԼՅԼ ծերունիք կալլին առ
 իւրեանս միայն լիար մի արծաթոյ, և հինգ
 հազար կոտորակս տալաւ որ պղնձոյ ըստ տանց:
 Օր ինչ այլ ստացեալ ունիմք՝ ոսկի, արծաթ և
 պղնձի դրամ, դիցուք 'ի ձեռս եռապետաց
 կամ իշխանաւորաց արկեղ հասարակաց, և
 և զ'յս արասցուք առանց ինչ վճռի ծերա-
 կուտին, որպէս զի այս կամաւոր մուտ 'ի
 հանգանակութիւն, և գովելի փոյթ ծառայու-
 թեան հայրենեաց՝ լիցի խման պատուոյ, նախ
 ասպետաց, և ապա՝ ամենայն քաղաքացւոց, և
 ազգեացէ յիւրաքանչիւրն հաւասար նախան-
 ձախնդրութիւն վասն հասարակաց օգտի:

ԼՅԵ է մի միայն հնար, զոր գտաք իշխանա-
 կից իմ և ես, յետ քննելոյ զլրողութիւնս ա-
 մենայն մտադրութեամբ: Երթայք տեարք,
 և օգնականութեամբ դիցն սկի'զն արարէք
 կատարումն տալոյ մերումս խորհրդոյ թէ
 ապրեցուցանեմք զհասարակապետութիւնն, ապ-
 րեցուցանեմք և զմեր առանձնական ինչս. բայց
 թէ մատնեմք զգրուտ հասարակաց, զուր
 է մեզ ապահովել. զնրա:

Ձեռնարկն ինչ Զաւակայցի՝ ամաչեցուցանէ զսրբե-
 իւր շիւրիշահո շվարանշեալն 'ի ծաղովդէնէ իւրե:

Սայմնա՛ առ վայր մի. չ'և քո մատուցեալ
 առ իս՝ թող գիտացից. առ թշնամի՞ արդեօք
 դի-

դիմեալ հասի, թէ առ որդի. գերի՞ իցեմ 'ի
բանակիդ քու մ, եթէ մայր Յայս վայր ճրգե-
ցին զիս երկարութիւն կենաց և պառաւու-
թիւն դժուարին, զի զքեզ վտարանդի տեսից,
նոյն և թշնամի։ Աբր իշխեցեր աւար հար-
կանել զերկիր, որ ծնաւն զքեզ և շնոյց
թուկէտ ոխերիմ մտք հասեր այսր և սպառ-
նալեօք, այլ 'ի մտանելն քո 'ի սահմանս երկ-
րիս՝ ոչ թուլացաւ սրտմտութիւն քո։ Օխարդ
'ի նշմարել քո զձուովմ 'ի բացուստ՝ չեղե-
քեզ յուշ զի ընդ պարսպօքս կան քո տուն, և
թերաիք առանին, մայր և կին և որդիք։
Աբրեմն թէ չէր իմ զքեզ ծեալ՝ ձուովմ ոչ
վտանգէր 'ի մարտէս. ուրեմն եթէ չէր իմ
որդի՝ ազատ մեռանէի յազատ հայրենիս։

Բանախօսութիւն Կապիւնայի առ Դաւանիցս

Անչե ցերբ իցէ քաջիկ և մեծասիրտ
քաղաքացւոցդ հանդուրժել այսպիսեաց անար-
գութեանց։ Այլ լաւ ևս իցէ մեռանիլ քա-
ջութեամբ, քան խաղալիկ լինել գոռողու-
թեան ձերոց հաւասարից և թշուառ կեանս
վարել նախատանօք՝ 'ի կորուսանել զայն
հուսկ ուրեմն տանջանօք։ Բայց արդ յանուն
ամենայն դից՝ անվրէպ առաջի կայ մեզ բա-
րեբաւտագոյն վիճակ։ Ամեր ձեռս է յաղ-
թութիւն։ Այ՛ մեր պոռթ հաւակ, և ան-
վեհեր համարձակութիւն յորդին հայառակն՝
ընդ որս ընդհարկանիլ ունիմք, տկարացեալ
են յամաց. և առ գրգանաց առհասարակ
կըթու-

կթուցեալք : Եւ աս է լկիզբն առնել , այլ,
ամենայն իւրովն գիւրեացի : Կայցէ՞ ինչ յոր-
դոր քաջալերութեան ձերոյ զրազոյն քան
զայս : Ա՞րք իցէ այր՝ եթէ գէթ անուանս
անգամ իցէ արժանի , և եթէ ուր իցի զսիրտ
առն , որ տոկայցէ՝ զի մեր հակառակորդք
զեղցին ճոխութեամբք , շռայլել նոքօք յան-
շախ՝ ի հարձյատակել զլերինս , և ի քա-
րակարկառ փակել զԴովս՝ զի կանգնեացեն ի
վերայ մեծակառոյց շինուածս . և մեք չու-
նիմք ընու զ'արեւորագոյն պէտս , զի տուն ի
տուն յարեացեն՝ յորինել իւրեանց հոյակառ
ապարանս , և մեր չ'կայ իսկ խորշ ի պատասա-
րել զանձինս : Ղնեն նկարս և անդրին , և
սպասս մեծագինս . քանդեն զոր արդ ևս յինե-
ցին , և կանգնեն նորանոր շինուածս : Թուի
թէ կամին ի վէգ գալ ընդ իւրեանց ճոխու-
թեան , և թէ ձեռն արկեալ իցեն ամենայն
ճգամք ի չիք դարձուցանել զնա : Բայց և
այնպէս ձեռնհաս են ըստ քմաց հաճել զամե-
նայն զկամս իւրեանց . և մեք ի տունս մեր
չ'գտանեմք ինչ այլ , բայց թշուառութիւնս
և արտաքոյ պարտատեարս՝ որք հալածեն զմզ .
վիճակ եղերական առ այժմ , ևս թշուառ և
աւաղական առ յսպարջ : Եւ ինչ այլ մեզ
բայց կեանք վշտագին և անյոյս : Զանա զար-
թուածիք զողիս ձեր և խրախուսեալիք : Լու-
սիկ ազատութիւնն անձկալի՝ որ ձեր առաջի
կայ , ընդ նմին և ճոխութիւն , և վառք և պա-
տիւ՝ վարձք սրնծալիք յաղթութեան : Զանա
ի՞նչ իցէ թաղդի՝ առաջի առնել ձեզ մեծ ևս հա-
տուցումն : Եւ ի՞նչ հայք աստանոր յիմ բանախօսու-
թիւն : Նոյն իսկ իրք , պարագայք , վտանգք՝

յորս միտք, չքաւորութիւնն՝ որում տանիք և
մեծամեծ աւարառութիւնք՝ զորս առմատու
ցանէ պատերազմ, խծան են՝ ազգել 'ի սիրտս
ձեր: Պատճառք յիս զորագլուխ ոք, կամ զօրա-
կան, որպէս զհարդ հաճոյ իցէ ձեզ: Ս'ար-
մին իմեռ ոգի և անձն՝ գլխովին ձեզ է նուիր-
րական: Ա'չ յետ բազմաց ինչ աւուրց՝ որպէս
յուսամ, արծանացեալ ձիւպատոսութեան,
կատարեցից ընդ ձեզ զամենայն զոր և խօսե-
ցայ, միայն թէ ոչ գտայց վրէպ յակնկալու-
թենէ իմեզ զձէնց, և դուք ոչ նախամեծար
ընտրեցէք զծառայութիւն քան զինքնակալու-
թիւն:

Ա'ւրջին բան: Ա'պանիտի, Ռնչ Ռւանէր 'ի գիրք
Կլէպարայ:

Ա'ւր յինէն կողմանէ, ասէ, մի՛ լար զիմ
այժմեան աղէտս, այլ լէր ինձ խնդակից վասն
ամենայն բարեաց՝ յորս վայելեցի: Կեցի առ-
մարդիկ մեծ և հզօր: Եթէ այժօր ընկճիմ ես՝
իմ պարտասութիւն չէ ինչ նախատարիւ:
Չռովմայեցի գողով՝ յայմէ Չռովմայեցւոյ
պարտեցայ:

Կլէպարայ գնաց Իսապանէլ նստիւ 'ի վերայ շիր-
տի Ա'պանիտի:

Ա'լ սիրելիդ իմ Ա'նտոնիէ, վայրիկ մի
յառաջ թաղեցի զքեզ՝ դեռ ազատաձեռն,
այժմ

այժմուս զայգողսդ՝ կտառեմ՝ գերեալ ան-
ձամբ և ՚ի պահանորդաց պահպանեալ, զի մի՛
յողբ և ՚ի կոծ աղճատեցից զստրկացեալ զայս
մալմին՝ որ պահի առ ՚ի սովաւ յաղթանա-
կել ՚ի քո վերայ (Այլում պատուոյ կամ զոհի
դամբանականի մի՛ ակն ունիցիս. այլ այսոքիկ
վերջին են քեզ. ՚ի բաց տանին զՎրէժպատրաւ ։
() մեզ առ կենդանութեամբ ոչինչ մեկնեաց
՚ի միմեանց, իսկ ՚ի մահուան վտանգիմք ահա
փոխանակել ընդ միմեանս զտեղիս. զի դու
Հարովայեցիդ՝ աստ թաղեսցիս, իսկ ես տա-
ռապեալս՝ անդ յԱտալիս, այսուիկ և եթի
եղեալ քեզ Վտեղակից :

Բայց թէ զսրաւորք ոմանք իցեն և կարողք՝
աստանոր վայրացս (Աստուածք՝ (զի մեքն ըզ-
մեզ մատնեցին) մի՛ թողուր լքանել կենդա-
նի զքոյդ լծակից. և մի՛ ներեսցես իմում ան-
ձին ՚ի քո վերայ յաղթանակել. այլ զիս աստ
ընդ քեզ ամբոսեւջիւր, աստ ընդ քեզ թաղեալ.
զի ինձ ՚ի բիւրուցս չարեաց՝ ոչինչ այնպէս
ծանր կամ դժնդակ, քան զսուղ զայս ժամա-
նակ՝ զոր առանց քո կեցի :

Ձաւապաղեալ՝ յանդիմանէն զսրացս լիւնն նախա-
բայն Հայոց :

Օ ի՞ առնիցէք զսուրբ կտակարանսդ,
և կամյո՞տանիցէք զսպաս տէրունեան սեղա-
նոյն. մոռանայցէք արդեօք զհոգեւոր օրհնու-
թիւնսդ, և կամ լռեալ դադարիցէք ՚ի մար-
դարէական ձայնիցդ. կափուցէք զաչս յըն-
թեւց-

Թերցուածոց, և խցէք զականջս 'ի Լսելոյ. մի
 թէ զմտացդ անմոռացութիւն ոչ յիշեցեք. . .
 Նոցա է սպառնացեալ հուրն անշէջ. ընդէր
 դուք ընդ նոսա այրեցեալ տոչորեցայք. նոցա
 սարարի որդն անմահ, իսկ արդ դուք սա-
 րարիցէք զմարմինս ձեր նմա 'ի կերակուրս
 Խաւարն արտաքին նոցա թանձրացեալ որահի,
 դուք լուսազգեստք ընդէր յուղարկեցայք ընդ
 նոսա 'ի նոյն խաւար. Երբս 'ի վաղնջուց հետե-
 ւին իսկ կուրացեալք, դուք զ'նի կուրացն
 կուրացարուք: . . . Եւ թէ գիտէիք և երևեր
 ձեզ յայտնի, սուգ առին երկինք 'ի վերայ
 ձեր, և թախծեցաւ երկիրս 'ի ներքոյ ոտից
 ձերոց: Զրեշտակք 'ի վերուստ են ձեզ բար-
 կացեալք. և 'ի յերկրէս մարտիրոսքն են ձեզ
 ցասուցեալք: . . . Եւ դուք էիք սարսափեալք առ-
 թշնամիսն ճշմարտութեան, արդ դուք էք մեր
 նախատինք առ նոյն թշնամիս. Զ'յժմ վառն ձե-
 րոյ ճշմարիտ հաւատոյն և 'ի մեզ փոքր 'ի
 շատէ խնայէին. և արդ 'ի պատճառս ձեր և
 զմեզ անողորմ դատին: Այ միայն զանձանց
 դատաստան տալոց էք առաջի ահեղ ատենին
 Լսողածոյ. այլ և բազմաց ամենեցուն՝ որ 'ի
 ձեր պատճառս և զնոսա ևս չարչարեցեն:

Քան: Սաբինէան հանանց առ ծնօց, Իսրէանց և
 աստ արդ:

Մենեքին դուք արեանառու էք, նուր-
 րակաւ անուամբ փեռայի և աներոյ. հապա՛ մի՛
 շաղախէք զհեռս յայն արիւն, զոր անհնար է
 ձեզ

ձեզ հեղուլ առանց յանցաւորութեան : ՍԵ
արկանէք ՚ի վերայ ձերոց ողորմելոց տղայոց
որ կիսոցդ որդի են և կիսոցդ թոռն, զկեղտ
անուռն թէ ՚ի զարմէ են որդեապանից : Եթէ
ընդ դաշնդ, զոր կռեցիք մերով ամուսնու
թեամբ, չէք հաճեալ ՚ի մեր վերայ եղիցի
ձեր ցասումն, որ այսմ մահահրաւէր կռու
եմք սլառճառ, և այսմ ձախող երկպառակու
թեան, որ զինէ զձեզ միմեանց ընդդէմ. զ
քաղցր է մեզ մահ ընդունել ՚ի ձեռաց ձերոց
քան առանց ձեր ապրիլ որբութեամբ և
այրութեամբ :

Ուրաքիս սպանանէ զսոյս իւր՝ շեռեցէալն չնախեան
դէմ ՚ի Կաթաբեանց :

Ի դառնալ Ուրաթիոսի պարառութեամբ
Հոովմայեցւոց՝ ըստանձնեալ զկողոպուտ
երից պարտելոց թշնամեացն փառօք՝ քոյր նորա,
որ խոսեցեալն էր կնութեան միում ՚ի Կա
թաթիոսեանց անտի՝ եկն եւ ընդ առաջ նորա
առ դրանն Կապենայ : Եւ տեսեալ ՚ի վերայ
ուսոց եղբօրն զամղանն նկարէն ասղնեգոր
ծեալ յիւրմէ, զոր պարգևեալն էր իւրում
փեսայացուի, պատառեաց զհանդերձս իւր. ը
կ[զքն արար կոծել զիւրծս իւր, և հե
ղուլ հոսանս արտասուաց, ողբալի ճշով զա
նունն գուժեւով զիւրջ փեսայի. և խաթիւ
թշնամանեալ զեղբայր իւր՝ առէ զայրագին :
,, Ի՞նչ եհաս յաղթանակել ամբարշտաց ամ
,, Բարշտիդ, և ասո՞ն և ս կատարես ցնծութեան :

,,զի բարձեր յինէն զի՞մ փեսայ՝ զոգւոյ իմոյ
 ,,զհաւոր : Այ եղկելի դու և վառ արանց .
 ,,պարծի՛ն ևս ընդ յանցաւորութիւնդ , և
 ,,թաթաւեալ յարեան սիրելոյդ իմոյ Վուրա-
 ,,տիոսի , ունչս ևս առնես իմոյ ցաւոյ՝ : Պա-
 ,,տանին յաղթական ծանրացասումն խոժոռեալ
 ընդ վայիւն և ընդ թշնամանս քեռն յայնմ հա-
 սարակաց ուրախութեան և 'ի հանդիւի անդ-
 իւրոյ յաղթութեան՝ բրդեալ 'ի բարկու-
 թիւն , միեաց զսուր իւր 'ի մարմին նորա
 այսպիսի իմն կշտամբութեամբ : ,,Երթ քոյրդ
 ,,խորթաբարոյ , որ չ'յիշես զեղբարսդ և ըզ-
 ,,քո հայրենիս . երթ արդ . առ որ խանդա-
 ,,կաթդ ես , և այսպէս մ'ոցի՛ն ամենայն
 ,,ձուովմայեցիք՝ որք ողբայցեն զթշնամիս
 ,,ձուովմայ՝ :

Խոսակցութիւն Շիպիոնի ընդ Աննիբալայ

Զարցեալ Շիպիոնի ց'Աննիբալ՝ զիւրդ
 թուի քեզ . զո՞ր արժան իցէ համարել մեծ 'ի
 զորագլուխս : Կարգեգոնային առէ . զմեծն
 Աղեքսանդր . զի սակաւոր Ապկեգոնացւովք
 ցրուեաց զանհամար զլրս . և տարաւ զիւր
 յաղթական գունդս մինչև 'ի ծագս աշխարհի
 հեշտեալ , քան զճանապարհորդութիւն Լիոյ
 զքօսասիրութեան : Շիպիոն առէ . զո՞ր դատես
 յետ Աղեքսանդրի : Աննիբալ առէ . զՊիւ-
 աոս , զի նախ առաջին ուսոյց մեզ զարուեստ
 քաջ բանակելոյ , գեղեցիկ տեղակալելոյ , և
 զդասս դասս գնդաց յիւրաքանչիւր տեղիս զե-
 տե-

տեղեւոյ, մինչև փոփոխակի միմեանց 'ի թիւ
կունս հասանելոյ. և զի ոչ ումեք 'ի մարդ-
կանէ երբեք յաջողեաց որպէս սմա շահիւ
զսիրտս. և այս ձիրք էին նորա այնպէս կա-
տարեալ՝ մինչև, թէպէտ և օտարոտի որ էր՝
ազգք Լստալիոյ վերադասէին զինքնակալու-
թիւն նորա քան զձուովմայեցւոցն, որք 'ի վաղ
ժամանակաց հետէ նախապատիւ էին յերկրի և
կրկնեաց անդրէն Շիպիոն: Կամէի գիտել-
ո՞ւմ տացես զերրորդ տեղին: Լննիբաղ ասէ.
զայդ ինձ պահեմ անտարակոյս: Լսէ Շիպիոն
օպտելով. իսկ զինչ ասէիք՝ թէ ինձ յաղթէիր
Լննիբաղ ասէ. յայնժամ համարձակ վե-
րադասէի զիս քան զԼեբսանդր, քան զՊիւ-
ռոս, և քան զամենայն մեզ ծանուցեալ մե-
ծամեծ զօրագլուխս աշխարհի:

Ղեկեիք պատահանի Շիպիոնի Լեկեիցայ առ դեռ
դանն Լննիբաղի:

Ինձ չեն բնաւ զարմանք, թէ չճանաչես
զՇիպիոն, և զձուովմայեցիս առ հասարակ.
որովհետև և ոչ զթագաւորի, որ առաքեացն
զքեզ առ մեզ, ճանաչես զայնժաման վիճակե-
լթի 'ի մոի եղեալէր ձեր, թէ անտու-
գութիւն ելից առնէ զմզդիւրամէտ 'ի հաշ-
տութիւն, հարկ էր Տեօն քու՞մ կալ մնալ 'ի
ստացութեան Լիւսիմաքեայ, զի մի՛ խաղաւ
լիցի անցից մերոց 'ի Քերսոն. կամ գալ մեզ
ընդ առաջ յԵլեւսպոնտոս՝ զի արգելէ զան-
ցանել մեր յԼսիա: Բայց որովհետև թողացորց
նա

նա մեզ զայդ՝ գովին որպէս թէ էարկ զանձն
ընդ սանձիւ և ընդ լծով: Յօղերի՛ս՝ զոր առ
իս ուղերձէ, զդարձ որդւոյ իմոյ անհնար է
ինձ չ'ընդունել սրտառուչ կամօք: Բստ այլ
իրաց՝ խնդրեմ՝ ի դից յայնպիսում լինել վի-
ճակի, որ այդմ ամենայնի ոչ կարտացայց գէթ
մի՛ լիցի սրտի իմոյ ակնարկել յայնս իբրեւ ի
պիտանիս. և ակն ունիմ թէ ոչ երբէք փոր-
ձեսցեն ինձ այ՛ք: Եթէ Լ'նտիոքոս մասնաւոր
շնորհիւ պահանջէ յինէն շնորհապարտութիւն
ինչ առանձնաւոր, ցուցից նմա թէ չեմ ապա-
շնորհ. բայց որպէս այր հրապարակական՝ մի՛ ինչ
ակն կալի յինէն, որպէս և ինձ՝ ոչ հասանէ
ընդունիլ ինչ ի նմանէ: Թէ աւելի զայս ինչ
կարող եմ առնել առ այժմ. տալ նմա որպէս
բարի և հաւատարիմ բարեկամ՝ խրատ փրկ-
կական: Լ'դա երթ և ասա նմա յինէն կող-
մանէ. զի թէ հաւատայ յիս, ի բաց դիցէ ըն-
դէնս. և մի՛ իւրիք հրաժարեսցի ի պայմանաց
հաշտութեան, որք առաջի դնիցին նմա:

Մանչեսթըրէ գլորն էր աշխատել ընդդէմ Գաղ-
ղիացոց:

Չգարմանամ, ասէ, թէ Գաղղիացիք այս-
պէս անհղանուն եղեն ի մէջ մեզի և կընա-
մարդի ժողովրդոցս Լ'սիոյ: Այն թիւարութիւն
նոցա և ոսկեգոյն հերք, որ իջանեն ցմիջս, վա-
հանք նոցա մեծ ամեծք, և սոււերք երկայնք,
ևս և երգք, և գոռումն և գոչումն՝ զոր առ-
նեն ի սկիզբն մարտի, անհղ շառաչիւն զի-
նուց

նուց նոցա և վահանոց՝ այս ամենայն թող տե-
 հաբեկ ասնէ զաննապէս, այլ ոչ զձուովմացե-
 ցիսդ, որք այս քանիցս անգամ յաղթեցիք ազ-
 գիս։ Այն զի՝ դուք ձեզէն զչափ տուեալ գի-
 տէք թէ յետ թափելոյ Ղազղղիացւոց զիւրեանց
 առաջին բորբոք, մի միայն յամառ դիմակաւ
 լուծիւն թշնամեաց լքուցանէ զքաջալերու-
 թիւն նոցա, և թուլացուցանէ զգործութիւն
 մարմնոյ նոցա, որոց այնուհետեւ անկարացեալ
 տոկալ տապալ աբեռ, աշխատութեանց, փո-
 շւոյ և ծարաւոյ՝ թօթախին ի ձեռաց նոցա
 զէնք, և տեղի տան առ խոնջելոյ և ի նուա-
 զութենէ։ Այլ կարծէք, թէ այս այն առա-
 ջին Ղազղղիացիք իցեն բրտացեալք յաշխատու-
 թիւնս և ի միշտս վտանգաց և որոց բնաւոր
 վայրագութիւն ընդր զտեղի քաջալերութեանե
 Յուդթութիւն երկրին՝ զոր կալան, քաղցրա-
 խառնութիւն օդոց՝ ուր շնչեն, փափկասիրու-
 թիւն և գրգանք ժողովոցոց՝ յորս բնակին .
 իսպառ զնոսա տկարացուցին։ Օհ զոր ինչ ի
 տունկս է տեսանել, նոյն և առ մարդիկ լինիւ
 լ՛ճեցեալքն ի բուն յիւրեանց երկրի՝ պա-
 ճեն զամենայն զիւրեանց ոյժ և զօրութիւն .
 բայց որք փոխադրին յերկիր օտար՝ ի սուղ
 ժամանակի այլայլեալ յոռանան։ Աման այսո-
 րիկ իրաւամբք այս ժողովուրդք կոչին Ղազ-
 ղիական Յոյնք։ Այլ այլ ինչ են սոքա, բայց
 փոխադրեցիք Ղազղղիական զէնս զգեցեալք .
 և իմ այն է երկիւղ. գուցէ յաղթելն ձեր
 այսպիսի չարժանի թշնամեաց՝ ոչ լիցի ձեզ
 ի շատ պարծանս։

Երկուսն յարեմիէ զԺաշ-վարդն Գնալ Գոհանալ զԵկո
 շահն իւրաց յաշխ-մեանց :

Տրեբունք ժողովրդեան , և դուք քահա-
 քացիք : այս օր է՝ յորում յաղթեցին ես Անի-
 քաղայ , և Կարփեդոնացւոց Ախրիկէ : Այս-
 պիսի բարեբաւտիկ օր չէ՝ արժան անցուցանել
 ՚ի վէճս , ՚ի քննութիւնս և ՚ի փութիւն :
 Որան այսորիկ երթամ ես վաղվաղակի ՚ի Կա-
 պիսողիոն , խոստովան լինել մեծին Պիոսի ,
 Զեւրայ , Աթենասայ և այլոց զից՝ բնակիւոց
 յայնմ մեհենի և յամրոցի անդ և Գոհանալ
 զնոցանէ , զի ՚ի սմին աւուր և յայլ բազումս՝
 Էտուն ինձ միտս և Կար ծառայելոյ յօգուտ
 և ՚ի պարծանս հասարակասեւորութեան : Եւ
 Կարք զկնի իմ . ո՞ր Զուովմայեցիք , ամենեքին՝ ոյք
 ունիք պարապ և ոյք սիրէք զհայրենիս . և
 աղաչեցէք զդիքս : զի հաճեցին հանապազ ժալ
 ձեզ զզօրագլուխս և զիշխանաւորս ինձ ի ըմա-
 նօղս : Սարթ է ինձ խօսիլ այսուիկ համար-
 ձակութեամբ , զի արդարեւ յեօթնօրեայսն
 ամենից մինչ ցծերութիւն , յոր հասեալս եմ
 դուք միշտ կանխեցուցիք քան զարժանն իմոյ
 հասակի՝ զձեր մեծարանս . և ես քան զձեր
 մեծարանս՝ զիմ ծառայութիւնս :

Երեմիայից Լատիւսն : Սարիւշսի աւ իւր զօր :

Ենորհ ունիմ մեծապէս զդից անմահից
 յետ ձախողութեանս . զի չեկն յաղթական
 թշնամին յարձակիլ ՚ի վերայ մերումս բանակի
 ՚ի

Դէ ձերութիւնդ հապճեպ փախստի : Օհ անտարա-
 կոյս երկիւղն՝ որ հալածեաց զձեզ ՚ի Գալիլա-
 տէ պատերազմի, վարէր զձեզ և ՚ի ձերոց վա-
 նաց : Քայց յորոց իրաց իցէ երկիւղդ և սա-
 տանութիւնդ, և մոռացոյց ձեզ այդպէս ՚ի
 քուղ ժամանակի՝ թէ ո՞րք դուք, և ո՞նք ձեր
 թշնամիք : Այնք եւս սոքա, զորս յանցեալ
 ամի ՚ի շահատակել ձերում՝ բազում անգամ
 հալածականս արարիք և յաղթեցիք նոցա, և
 զորս արդ իսկ զքայք և զցերեկ աշխատ արա-
 լիք, և անդադար թեթևամտութեամբք պար-
 տաւեցուցիք : Պիտեմ, թէ չէր արժան ինձ
 պահանջել ՚ի ձէնջ պահել ձեզ զպարծանս
 առաջնոց յաղթութեանց, որովք յաղթեցիք
 նոցա : Հաս էր առնել ձեզ զերեկեան մար-
 տի հաւասարութիւն ՚ի մէջ ձեր և թշնամեաց :
 հաւասարութիւն՝ որ էր ձեզ ամօթ մեծ :
 Քայց ո՞ր կարծէր, թէ ՚ի սերկեան աւուր
 առաւել ևս վաթարեալ զգենուք մեծ ևս
 անարգութիւն : Օհնչ այդ փոփոխութիւն
 իցէ ՚ի պահու միոյ տուճեան և գիշերի
 Կուազեաց ձեր թիւ կամ թէ առաւելմն ձեր
 թշնամիք : Օարդարն ասեմ, ոչ թուի ինձ խո-
 սիլ ընդ իմ զարականս, և ոչ ընդ անողմայե-
 ցիս : Տեսանեմ զի նոյն են զէնք և նոյն զո-
 րականք, այլ ոչ նոյն սրտայնդութիւն : Եւ պա-
 քէն՝ թէ չէիք օտարացեալք անձամբ յանձնէ,
 մի թէ տեսանէին կարբեդոնացիք զձեր փա-
 խուտ, կարողանայի՞ն արդեօք բառնալ ՚ի
 ձէնջ զգրօշակս զմիոյ և եթ դասու, զմիոյ
 միայնոյ գնդիւ ձանար էր նոցա ցայս վայր պար-
 ծլ, թէ կոտորեցին զլէգէոնս անողմայե-
 ցւոյ, այլ դուք այսօր ետուք նոցա պարծանս :

Կսեւ թէ տեսաք Հռոմայեցիս՝ որք դարձու-
ցին զթիկունս առաջի իւրեանց:

Սփռեալ էին Սեփա՛յ, Կոստանոյս Լաւրոս-բաշոյ՝
անհանի առաջս Սատենիոսի՝ իշխանի՝ Սփռեալ-
է առէ:

Ինք, և քո քաջութիւն և բարեբաստու-
թիւն տէր արարին զքեզ իմում օրհասի:
Բայց թէ արժան իդէ աղախնոյ ստրկի աղերս
երկիւղագին արկանել առաջի այնմ, յորոյ
ի ձեռս է իշխանութիւն կենաց նորա և մա-
հու, թէ հաճիցիս թողացուցանել ինձ, փա-
րեալ զԴնդօքդ՝ և զյաղթական ձեռօքդ: Առ-
քեզ պաշտօնիմ, վասն արքունի փառացդ, որում
նուիրական անուան վայր մի յառաջ՝ ես իսկ
եւ ընդ քեզ բաժանորդ: Այսն՝ Վուսիգացի
անուան, որ հասարակաց է՝ քեզ և Սիփակայ.
և վասն դից՝ խնամակալուաց այսր արքունեաց,
յորում մաղթեմ լինել նոցա քաղցրահայեաց ի
քումդ եկաւորութեան, քան ի դաւագին
մեկնութեան առնս իմոյ առտի: Օքեզ աղա-
չեմ շնորհել ինձ զայս միայն շնորհ, զի դու
լիցիս դատաւոր վիճակի քումդ աղախնոյ կա-
լանաւորի. չթողացուցեալ ինձ անկանիւ ընդ
գոռոզ և անագորուն տէրութեամբ ուրուք
Հռոմայեցւոյ: Եթէ չէր իմ այլ պատճառ,
բայց այն՝ թէ կին իմ Սիփակայ, շատ էր այդ
իշխանիդ՝ Սուսիգացւոյ ծնելոյ յԱլեքիկէ իբ-
րե զիս՝ նախամեծար ընտրել քեզ զհաւա-
րարմութիւն առ իս, քան առ օտար ոք: Բայց
դի-

գիտես քաջ՝ զի կին Կարբեդոնացի և գուսար
 Լսարուբալայ՝ յի՞նչ իրաց երկնչի՜ ի Հոռովմա-
 յեցւոց: Թէ՛ չես կարօղ զերծուցանել զիս
 ի նոցուն Տէրութենէ՝ այլով հնարիւ բայց
 եթէ մահուամբ՝ զայդ խնդրեմ որպէս մեծա-
 գոյն շնորհ, զոր հնար իցէ քեզ շնորհել ինձ:

Բան Կիւերանի Դէն զհարստաց և զաշխարհաց Ծ

Ո՞վ իցէ մեծատուն, կամ զ՞որ ժամն իցէ
 կոչել: Ինձ մեծատուն թուի այն, որում է
 ճոխութիւն բաւական յազնուական վայելս
 կենաց, որ ոչ ինչ աւելի խնդրէ, ոչ իմիք
 փափաքէ, և ոչ ըրձանայ իմիք: Այնք քո ըզ-
 րեզ մեծատուն համարեացեն, և ոչ բանք
 մարդկան, և ոչ ստացուածք քո. մի՛ ինչ քեզ
 պակաս գրեացի, և մի՛ առաւելագունից ակն
 դնիցես: Եթէ իցեն քեզ ինչք բաւական և
 լոյին պէտք քո, շատ է և մեծատուն ես.
 ապա եթէ առ անյագ ցանկութեան ընկից՝ ոչ
 ինչ ի շահից խոտան համարես, և հանապա-
 զօր նենգես, պատրես, պահանջես, դաշինս
 կուես, կորզես և յափշտակես, եթէ զընկերոգ
 մերկես, եթէ զդանձան կողոպտես, թէ բա-
 րեկամացդ կտակի ակնկալէալ մնաս, այդ
 ամենայն ոչ մեծատուն՝ այլ կարօտելոյ նշա-
 նակք են: () Երբ մարդոց մեծատուն անուա-
 նեմք, և ոչ զարկեղս նորա. զի թէ և արկեղք
 լնէալ իցեն քո, այլ յորժամ զքեզ դատարկ
 տեսանեմ, ոչ ևս մեծատուն կոչեցից զքեզ.
 Դժբն, որչափ շատ իցէ առն իւրաքանչիւր,
 չա-

Եւս, Գուրգիւն Բեգի

չափի ճոխութեանն պայման : Ա՞յլ անմա,
 Լստուած . ոչ իմանան մարդիկ՝ եթէ որովեւ
 չափաւորութիւն գիտէ առաւելուլ զեկա-
 մուտս : Շահի ոմն ՚ի կալուածոց իւրոց վեց-
 հարիւր դահեկանս . իսկ ես յիմոյն հարիւր :
 ‘Կմա՛ որ ոսկեճեղուն յարկս կանգնէ ՚ի գիւղս
 և յատակս կճեայս, նկարս, արձանադիրս, և
 որ կարասեօք ընու զտունն, և անբաւութեան
 զգեստուց փափաքող է, ոչ միայն անհաշիւ
 ծախքն անհամեմատք են ըստ մտից կալուա-
 ծոցն, այլ և ընդ տոկոսիսն : Իսկ յիմոց դոյզն
 մտից ՚ի բաց հանեալ զծախս փափաքանաց իմոց,
 տակաւին յաւելու : Եւրդ ո՞ր յերկուցս մեծա-
 տուն իցէ որում պակասե՞ն, թէ որում սուա-
 ւելու : Ա՞յլ է՝ որ կարօտն իցէ և ո՞ր որ յըղ-
 փացեալ . այն, որոյ որչափ յորդեն ստացուածք
 զսւելին խնդրէ, թէ նա՛ որ իւրովքն լիա-
 ցեալ է : Ա՛յ թուով համարոյ, այլ ՚ի սեղա-
 նոյն և ՚ի հանդերձանացն սահմանի հարստու-
 թեանն չափ . չցանկալն՝ մեծութիւն է . չժա-
 խելն՝ եկամուտք են . բաւականութիւնն՝ մեծ
 և հաւաստի ճոխութիւն է : Եւրպէն եթէ
 քաջածանօթք իրաց իրաց՝ մեծագին համարեն
 զմարդս և զանդաստանս, զի ստացուածքն այն
 բնաւ ոչ ապականին, ապա քանի՞ առաւել
 համարեսցի առաքինութիւն՝ որ ոչ յափշտա-
 կի և ոչ յաղարտ վարի, ոչ նաւաբեկութեամբ
 ծախի և ոչ հրկիզութեամբ, ոչ մրկեաց և ոչ
 ժամանակաց աշայլութեամբ ապականի, որովք
 որ միանգամ ճոխացանն՝ միայն նոքա եղեն
 մեծատունք, զի նոքա միայն ՚ի ձեռին ունին
 զպողաբերսն և զյուսերժականսն . միայն նոքա
 շատանան որովք ՚ի ձեռին ունին, զի այս

սեփական է հարստութեան : Այս համարին
զոր ժառանգենն , փափաքեն և ոչ իմիք , ան-
կարօտք են , և պակասի ինչ ոչ նոցա , և բնու-
ինչ ոչ խնդրեն : Այլ յանմտացն և յընչա-
քալից , որոց կեղակարծ և ըստ դիպուածոյ
միայն է ճոխութիւն , և միշտ առաւելագու-
նին 'ի խնդիր են , ոչ որ է 'ի նոցանէ՝ որ շա-
տանայ 'ի ստացեալն : () Նոսա ոչ միայն թափուրս
կոչել արժան է 'ի մեծութենէ և 'ի ճոխու-
թենէ , այլ մանաւանդ տնանկս և աղքատս :

Սուս Բ. թէ զլեգաւորութեան պատիւ , զոր յառաւ-
ջարիւնն նա ձգտելոյն :

Այնքա պատիւ է ինձ , զոր արաջարկէքդ
'ի կողմանէ ժողովրդեանն ձողովմայ . այլ չի-
մանամ թէ զիարդ հնար եղև արկանել նոցա
զաջս յիմ վերայ , 'ի գահակալել զիշխանու-
թիւն այդպիսի : Թո՛ք գոյ ինչ յիս արգոյ՝ այն
են հանգամանք , վասն որոց արժան էր 'ի բաց
առնել զիս յաթոռոյ , և չ'մօտել յայն . այն է՝
սէր հանգստեան , կեանք առանձնական գըլ-
խովին պատուելալ յուսումն , յորդոր եռան-
դըն խաղաղասիրութեան , և կարի իմն բացա-
դարձութիւն յամենայնէ , որ ունի զհոտ պա-
տերազմի , կամ իրօք ինչ յայն հայի . իմ կեանք
եղեն ընդ մարդկան , որք ընկերէին ինձ յա-
ւուրս տօնից 'ի պաշտն դից , և ապա գործ էր
նոցա մշակել զերկիր և արածել զխաշինս :
Այսանգաւոր իմն է ամենայն փոփոխութիւն
կե-

կենաց մարդկան . և որ ոչն բռնադատի ի
հարկէ , և չէ անգոհ զիւրմէ բախտէ՝ չէ
ի մաստուն , թէ հրաժարի յիւրմէ քաղցր և
խաղաղական վիճակէ , և բուռն հարկանէ այ-
լում խռովայոյց և դառնալից վիճակի : Աս . ի
անտիւ Հռովմայ յամենայնի զհետ պատերազ-
մաց և յաղթութեանց , և յընթանալնորա մե-
ծանալ և հրամայել այլոց՝ անխոհական իմն
թուի խորհիւ արկանել ի սիրտ Հռովմայե-
ցոց ոգի խաղաղութեան և ցատութեան , և ոչ
յառաջ վարել զառաջնորդութիւն ժողովը-
դեան , որում՝ որպէս թուի , առաւել փոյժ է
զօրագլխի ուրումն զօրու , քան թագաւորի :

Առէիս՝ յէս աշտարանաց Տարի-տնիսի Վերջնայ՝
անկեալ ընդ իստիածանօր իբր . Լէ իսի Լախարիւ
իօնի աշտիս :

Արեմն չիցէ՞ հնար և՛ս և քաջափորձ առա-
քինութեան լինել երբէք յապահովի ի ձերոց
կասկածանաց : Ալ զեարդ զինէն՝ որ ռիտերիմ
թշնամիս եմ թագաւորաց , հնար իցէ քեզ կար-
ծիս ի մտի դնել , թէ ակն եղեալ իցեմ թա-
գաւորական իշխանութեան : Ասկ զի՞նչ . թէ
և ի գղեկի բնակէի և ի կապիտոլինի պարտ
էր ինձ զանգիտել , գուցէ առիթ լինիցիմ
խռովելոյ զիմ քաղաքացիս : Աստահութիւնն
զոր ցայս վայր ցուցեալ է ձեր առ իս , այնպէս
անհիմն իցէ մինչ առաւել ևս նախանձախոն-
դիր լինել ձեզ տեղոյ բնակութեան իմոյ .
քան անձին իմոյ : Անխռովութեալ , ո՞ Հռով-
մա .

մայեցիք, զի տուն Սաղերիոսի ոչ լիցի խոչ
 ձերումդ ազատութեան. մի՛ ինչ երկնչիք ՚ի
 Սելեայ. զի բարձրութիւնն՝ յոյր վերայ ար-
 կի ես հիմն շինուածոց՝ այլ ոչ լիցի ձեզ յեր-
 կիւղ. ֆոխադրեցից զիմ բնակութիւն ոչ միայն
 ՚ի տեղի տափարակ. այլև ՚ի ստորոտ լերին
 առ ՚ի կարող լինելոյ ձեզ ձերով տեսութեամբ
 տիրել յիմ վերայ, և ՚ի վերայ քաղաքացւոյս
 փեղակարծի և վտանգաւորի, և այնց թողա-
 ցուսցի կանգնել շինուած ՚ի վերայ լերինն Սե-
 լեայ, յորոց ՚ի ձեռս առաւել յապահովի ինչ
 ազատութիւն, քան ՚ի ձեռս Սաղերիոսի:

Բան հրէշաւանց Սէփ-Քացւոց առ Սաղէրիոսային
 Լիշէսանքի

Եթէ չափ մարմնոյ ըստ ցանկութեան սրբ-
 տիդ տուեալ էր քեզ դիցն՝ տիեզերք զքեզ
 ոչ տանէին. աջովդ զարեւելս, և զարեւմուտս
 ահեկաւդ ըմբռնէիր. և այնմ հասու լեալ,
 հետազօտէիր՝ ո՞ր արեգականն ծածկիցի ճա-
 ճանչ. այսպէս անհասից տենչաս: Յեւրոպեայ
 դիմես յԱսիա, և յԱսիոյ յԵւրոպէ անցա-
 նես. Իսկ եթէ զմարդկան առհասարակնուա-
 ճեսցես ազն՝ ապա ընդ մայրիս և ընդ գետս
 և ընդ սառամանիս և ընդ ամեհի գազանս
 ճակատ յարդարեսցես: Լիշէ՝ չգիտիցէ՞ս զի
 ծառք մեծամեծք յերկար ժամանակաւ աճեն,
 և ՚ի ժամու խլին, զի և առիւծ անգամ
 կուր լինի երբեմն հաւուց ֆոքունց. զի զեր-
 կաթ ծախէ ժանդ. չիք հաստատուէն ինչ՝ ում
 և

և 'ի ակարէ չգոհցէ վառնգ : Տի՛ր կայ մեր
 և քո . զերկրաւ քով մեք ոչ քերեցաք . և ոչ
 բնակիչք ընդ արձակ անտառաց կարասցեն ան-
 գիտանալ՝ ո՞ր իցես և ուստի՞ եկեալ : Ա՛յ ծա-
 ռայել ումեք կարեմք , և ոչ տիրել յօժա-
 միմք . և զի մի՛ անտեղեակ իցես Այլի-թացս
 ազգի , պարգևք տուեալ են մեզ 'ի դիցն՝
 լուծք եղանց և արօր , նեա և նիզակ և դաշ-
 խուրան : Սոքա են մի զսպասք և առ բարե-
 կամս և առ թշնամիս . բարեկամաց ընծա-
 յեմք արմտի՛ քրտամբք արջառոցն հայթհայ-
 թեալ , դաշխուրանաւ ընդ նոսա դիցն նուի-
 րեմք գինի , և զնեա 'ի հեռուստ , և 'ի մօ-
 տոյ զնիզակ արձակեմք՝ 'ի թշնամիս : Սոքօք
 զազգս պատերազմօղս և զթագաւորս հզօրս
 նուաճեցաք , և զԱսիա կոխան ոտից արարաք .
 և բայաւ մեզ ճանապարհ մինչև անդր յԱ-
 գիստոս , իսկ դու՝ որ պանծասդ իբր 'ի վա-
 նել զաւազակս եկեալ՝ առաւել ևս դու
 ազգաց ամենեցուն՝ որոց յաղթեցեր՝ աւա-
 զակողես , զաւար և զհապուտ նոցա կալեալ :
 Այլի-դիա առեր , գրաւեցեր զԱսորիս , ու-
 նիս զՊարոս և զԲաղտրիա , և մինչ 'ի ձըն-
 դիկս խորհեցեալ հասանել , այժմ և առ խա-
 շինս մեր զագահ և զանկայուն ձեռագր կար-
 կառես : Արջափ յաւելուս տիրել բազմաց ,
 ուժգին ևս որոց ոչ տիրեցերն՝ ցանկասցիս :
 Չ'յիշես քանի՛ ժամանակք են՝ զի զԲաղտրեօք
 դեգերիս , և 'ի նուաճելո՞ղ զդոսա՝ Սոգդիք
 ապստամբեն . 'ի յաղթութենէ ծնանի քեզ
 պատերազմ : Լ՛ղէ՞ անց ընդ Օաքսարտ , և 'ի
 միտ առցես՝ չո՞ր վայր դաշտքս մեր տարածա-
 նր՝ : Զարաժեսցես զԱյլի-թս , այլ ոչ հա-
 ցես

ցես նոցա . աղքատութիւնս մեր արագագոյն
գտցի քան զբանակդ աղխաղխեալ տւարաւ
բազմութեան ազգաց , և մինչ հեռի կարծի-
ցես զմեզ 'ի քոյդ տեսանիցես ճամբար . նովին
երագութեամբ հասանեմք և 'ի փախուստ
դառնամք : Օսկիւթացւոց անապատս լսեմք
յառակս 'ի ծաղը լեալ առ Հելլենս . կարէ
իսկ քաջ , սիրեմք զանապատս մեր քան զձեր
փարթամ քաղաքսդ և զճոխ անդաստանս : Դուր
դու ինձ , դիւրասահ է բաղդ . պինդ կալ ըն-
քոյդ , գուցէ զերծիցի 'ի ձեռաց . դէր
սանձ բարեբաստութեան քու՝ նուաճել զդաւ
Եթէ (Զատուած իցես ' բարի արա՛ մահկանա-
ցուաց , և մի՛ զնոցայն յափշտակեր . իսկ եթէ
մարդ ' խորհեաց զի միշտ նոյն իսկ ես : Օորս
'ի խաղաղութեան թողուս , նոքա սերտիւ
բարեկամք լիցին քեզ . հաստատուն է ընդ հա-
ւասարս բարեկամսութիւն , և հաւասարք թու-
ւին՝ որոց ոչ զղորութեան միմեանց զվորձ ա-
ռեալ է պատերազմաւ : Օգոյշ լի՛ր չհամա-
րել՝ որոց յաղթեցերն՝ բարեկամս քեզ . ընդ
տէր և ընդ ստրուկ չիք բարեկամութիւն , և
բռնի խաղաղութեանն հասցէ զհետ պատճառմ :
Այի՛ կարծեր թէ երդմամբ զդաշն հաշտութեան
կռեսցեն Այիւթք . նոցա երդումն՝ անդրժեւի
հաւատք են : Հելլենաց 'ի դէպ է այդ զղու-
շութիւն , երդմամբ կի՞քել զդաշինս , և զդիւ
կոչել վկայ . այլ մեր երկիւղածութիւն 'ի հա-
ւատս է : Այ՛ մարդկան դրժ է՝ խաբէ և զդիւ .
և իմ պէտք իցեն բարեկամի՝ յոր չիցես վտահ
Լճի զմեզ և Լսիւյ և Լւրոսայ պահապանս
կալցիս , մինչև 'ի թրակիայ սահմանք են
մեզ , և զԹրակիա կից 'ի Սակեդոնիս 'ի
համ

Համբաւոյ գիտեմք . և հուպ իսկ եմք Ռաիտ-
րիոյ, Յաքոսարտեաւ անջնայեալ: Երկուստեք
սահմանակիցք եմք . արդ աղէ՛ թշնամիք թէ
բարեկամք կամիս՝ թէ իցեմք:

Ապրիանայ, Սաղիմեանի՝ Սպարապետի Հայոց՝ Խրատ
Խոստիան բանի առ զօրսն :

Բազում պատերազմունս մղեալ է իմ,
և ձեր ընդ իս. է՝ ուրեք զի քաջապէս յաղթե-
ցաք թշնամեացն, և է՝ ուրեք՝ զի նոքա մեզ
յաղթեցին, և բազում այն է՝ ուր յաղթող
գտեալեմք և ոչ յաղթեալք . և միանգամայն
այն ամենայն՝ մարմնոյ պարծանք էին . քանզի
հրամանաւ անցաւոր թագաւորի մարտնչէաք:
Եւ որ վախճէր, վատանուն յաշխարհի երե-
ւեր, և անողորմ մահ՝ ՚ի նմանէ գտանէր:

Իսկ որ քաջութեամբ յառաջ մատչէր՝
քաջ անուն ազգի ժառանգէր . և պարգևս
մեծամեծս յանցաւոր և ՚ի մահկանացու թա-
գաւորէն ընդունէր: Եւ մեք իսկ աւասիկ
յիւրաքանչիւր մարմինս ունիմք վէր և սպիտ
բազումս, և բազումայն՝ քաջութեան իցէ .
վասն որոյ առեալ է պարգևս մեծամեծս .
անարդ և անօգուտ զքաջութիւնսն համարիմ,
և առ ոչինչ զպարգևն բազումս . վասն զի
խափանելոյ են ամենեքեան:

Իսկ արդ՝ եթէ վասն մահկանացու հրամա-
նատուին զայս արիութիւն. կատարէաք որչափ
ևս առաւել վասն անմահ թագաւորին մերոյ,
որ հէր է կենդանեաց և մեռելոյ . և դա-

տե՛ղց է զամենայն մարդ ըստ գործոց իւրոց ։

ՆՈ՞՞Ց ԲԱՆ՝

Ապաքէն եթէ կարի շատ յառաջ մատուցեալ ծերացայց, սակայն ելանե՛լոց եմք ՚ի մարմնոյ աստի . զի մտցուք առ Աստուած կենդանի որ ոչ ևս ելանիցեմք ՚ի նմանէ : Արդ աղաչեմք զձեզ, քաջ նիզակակիցք իմ, մանաւանդ զի բաղու՛մք ՚ի ձէնջ լաւագոյն են քան զիս արուժեամբ և գահու ՚ի վեր ըստ հայրենի պատուոյն . բայց յորժամ ձերով կամօք և յօժարուժեամբ առաջնորդ և զօրավար ձեզ կացուցիք՝ հեշտ և բաղձալի թուեացիք քանքս իմ ՚ի լսելիս մեծամեծաց և փոքունց ։

Ա՛յի՛ երկուցեալ զանգիտեսցու՛ք ՚ի բաղմուժեանէ ձեթանոսացն, և մի՛ յահագին սրոյ առն մահկանացուի զթիկունս դարձուցու՛ք : () Ի եթէ տացէ Տէր յաղթութիւն ՚ի ձեռս մեր՝ սատակեսցու՛ք զզօրութիւն նոցա . զի բարձրացի կողմն ճշմարտութեան : Եւ եթէ հասեալ իցէ ժամանակ կենաց մերոց սուրբ մահուամբ պատերազմիս՝ ընկալցու՛ք խնդութեամբ սրտի , բայց միայն յարութիւն քաջութեանս վատուժիւն մի՛ խառնեսցու՛ք : Ա՛յա՛նաւանդ զի անմոռաց է ինձ յիշելով զիմ և զովանց ՚ի ձէնջ ՚ի ժամանակի, զի զանօրէն իշխանն խաբեցաք և պատրեցաք իբրև զմանուկ մի տղայ անպիտան , իբրու այն թէ՛ ՚ի վերին երեսս զկամս նորա ամբարշտութեանն կատարեցաք, բայց ՚ի ծածուկ խորհուրդս մեր՝ Տէր ինքե՛

իսկին վիայ է միշտ թէ որպէս անքակ կացեալ
եմք ի նմանէ : () որ և դուք ինքնին իսկ գի-
տէք վասն սիրելեացն մերոց՝ որ ի մեծ նեղու-
իւեանն էին, հարս ինդրէաք յանդ որր հանել
զի նոքօք հանդերձ մարտ եղեալ կռուիցիմք
ընդ անորէն իշխանին վասն հայրենի օրինացն :

ՆՈՒՆ ԲԱՆ :

Եւ իբրև նոցա ոչինչ կարացաք օգնել
անհնար լիցի այս՝ եթէ վասն մարտնաւոր սի-
րոյ զլստուած ընդ մարդոյ փոխանակեմք :
Իսկ արդ յերկուս և յերիս կռիւս՝ հէրն ինք-
նին մեծաւ զօրութեամբ օգնեաց մեզ, որպէս
զանուն քաջութեան ժառանգեցաք. զզօրն
արքունի չարաչար հարաք. և զմոգսն անողորմ
սատակեցաք. և զպղծութիւն կռապաշտու-
թեանն ի տեղեաց տեղեաց սրբեցաք. զանո-
րէն հրաման թագաւորին եղծաք, ապականե-
ցաք. զխռովութիւն ծովուն ցածուցաք. լեռ-
նացեալ ալիքն դաշտացան, բարձրադէզ վրժ-
փուրն պայծեաց. գազանացեալ սրտմտութիւնն
դադարեաց :

Որ ի վերայ ամպոց որոտայր՝ նկուն
եղեալ գառա ի ներքոյ քան զսովորական
բնութիւնն ընդ մեզ խօսելով : Որ բանիւ
հրամանաւ կամէր զմեզ կորուսանել, և կա-
տարել զչարութիւնն ի վերայ սուրբ եկե-
ղեցոյ՝ արդ աղեղամբ և նիզակաւ և սրով
կռուի : Որ իբրև զհանդերձ կարծէր մեզ ու-
նել զՔրիստոնէութիւնն՝ արդ իբրև զգոյն
ի

Ի մարմնոյ չկարէ յըջել թերեւս և ոչ այլ
կարասցէ մինչև ի կատարած: Քանզի հիմունք
նորա հաստատութեամբ եղեալ են ի վերայ
վիմին անշարժութեան: ոչ ի վերայ երկրի՝ այլ
ի վեր յերկինս, ուր ոչ անձրեք իջան են, և
ոչ հողմք շնչեն, և ոչ յեղեղ յարուցանեն . . .
Եւ արդ եկն եհաս ժամանակ՝ զի զամենայն
զկեղտ անունդ ի մէջ ի բաց բարձցուք:
Յայնժամ թախծեալ սգաւորք՝ իբրև յոգի
և ի մարմին էաք տրտմեալք. և այսօր զար-
թուցեալք զուարթացեալք յերկոսեանն՝ տո-
հասարակ եմք լըջացեալ: քանզի և զբարերար
Տէրն ընդ մեզ տեսանեմք յառաջնորդու-
թիւն: Չէ մեզ մարդ զօրաւոր, այլ () օրա-
գլուխն ամենայն մարտիրոսաց:

Երկիւղ թերահաւատութեան է նշանակ,
զթերահաւատութիւնն մեք ի մէջ վաղ մեր-
ժեցաք, ընդ նմին և երկիւղ փախիցէ ի մտաց
և ի խորհրդոց մերոց:

Իմաստան բան, կալիսինիւ, շէտանդի գծէ:

II արկանիմ զվերքսանդր և է արժանի
ամենայն փառաց՝ որ վայել են մարդկան. այլ
բազում ինչ խաբր է ընդ պաշտօն գիցն և ընդ
մարդկան: Եւցա մեհեանք վայել են և բազինք
և ուխտք և զոհասոցա գովութիւնք և մեծա-
րանք: () թագաւորս ողջունեմք, և հնազան-
դիմք նոցա կամակար, և հպատակ կամք և
հաւատարիմք նոցա. այլ գիցն երկիրպագա-
նեմք:

ներմք, տօնս յօրինեմք և երգս և օրհնութիւնս
նուագեմք: Նա Եւանիկ և Դիցն այլ և այլ
պաշտամունք են ըստ պայմանի մեծութեան
նոցա. զի զկատար և զՊօղոսեւկիս՝ ոչ որպէս
զձերմէս և զՎիոս պաշտեմք: Սի՛ր խանգա-
րեսցուք զկարգն. Դից՝ զմահանացուացն տա-
լով և մահանացուաց՝ զԴիցականն: () Դիցա-
նուէր անձին արքայի զպատշաճ պաշտօնն այ-
լում որ ընծայեալ՝ ոչ ապօքէն ՚ի ցասումն
ԴրԴիցէ զարքայ. իսկ ՚ի Դիցն ցասմանէ ոչ
զանգիտիցեմք՝ զանհաղորդականն նոցա պաշտօն
մահանացուաց տալով:

Արարական բան: Կոթիս Դագաթորի աս արդէս իւր

Ո՛չ յընդարձակութիւն աշխարհաց և ոչ
ի բազում զօրս և ՚ի մեծութիւնս է հաս-
տատութիւն տէրութեան, այլ յերկիւղածու-
թիւն ՚ի Դիցն, ՚ի միաբանութիւն եղբարց, և
ի յաճախել բարեկամս: Պատուիրեմ ձեզ
որդեակք, յանուն Դից՝ մեծարել զմիմեանս,
եթէ ցանկայք և յետ մահու հաշտ ունել
զիս: Քանզի յուսացեալ եմ՝ թէ ոչ կտը-
ծիցէք չքանալ ինձ մահուամբ: Թէպէտ և
աներկայթ իցէ հոգիս, այլ ՚ի գործոց նորա
հաւաստիք գոյութեանն աներկուանալի: Այսա-
քէն այսու կենօքս սահմանէր պատիւ այնոցիկ
որոց մտրմինք յաճիւն լուծան, եթէ հոգիք
նոցա անբաժք էին յամենայն զօրութենէ:
Ձոգին կենդանի ՚ի մահանացու մարմնի
չմարթի մեռանել անջատեալ ՚ի նմանէ: Եւ
թէ

Թէ խաբւիմ, և չ'ապացեմ յետ մահու, սակայն
 'ի դիցն անմահից երկերուք՝ յամենապետիցն
 և 'ի հզօրաց: Դնոցանէ երկերուք, և ոչ ինչ
 հակառակ կրօնից և արդարութեան գործիցէք
 կամ թէ խորհիցիք բնաւ: Եւ 'ի մարդկանէ
 յետ դիցն երկերուք և 'ի հանդերձելոցն
 Ժամանակաց: Այլ թողին զձեզ դիք ծածկեալ
 'ի խաւարի, այլ 'ի թատր մեծ ածին 'ի տե-
 սիլ ամենայն աշխարհի: Եւ թէ իցեն գործք ձեր
 ուղիք և սուրբ՝ անշուշտ յաւելցին ձեզ փառք և
 զօրութիւն: Իսկ զդիակն իմ, որդեակք, մի
 ոսկւով պատէք կամ արծաթով կամ այլ ինչ
 պատուական նիւթով, այլ փութայք տուք
 զնա հողոյ: Բան զխառնել և միանալ ընդ
 բարերարի մօր հասարակաց՝ զինչ այլ բարի
 կայցէ: Մնայք խաղաղութեամբ որդեակք իմ
 սիրելիք. տացեն ձեզ դիք աւուրս բարու-
 թեան, և զողջոյնս զայս յետին տուք և մօր
 ձերում յինէն: Եւ դուք, բարեկամք հաւա-
 քարիմք, որք աստ մօտ առ իս կայք և որ հե-
 ռի, ընկալարուք զողջոյնս վերջին, և կեցցիք
 խաղաղութեամբ:

Կիւիւնի ձառնաւոր Կատիւնեան:

Սինչև ցերբ, ասէ, Կատիւնա, զեղծա-
 նիցիս մերովս երկայնմտութեամբ. մինչև ցերբ
 կատաղութիւն քո այլ խաբխաբէ զմեզ և զհա-
 սարակապետութիւնն: Այլ դադարեսցի երբէք
 քո ապարասան յանդգնութիւն այսպանել զմեզ:
 Իսկ զիարդ, ոչ սարսիցիս, ոչ սասանիցիս, ոչ

յանսովոր զգուշաւորութենէ զեռեղելոյ գիշերայն գունդս զրօց 'ի լերինն Պալատինոյ. ոչ 'ի գիշերապահ պահպանութենէ՝ որ կայ 'ի բովանդակ քաղաքիս. ոչ յարհաւրաց հասարակաց. ոչ 'ի խոնելոյ բարեացապարտից, որք առ հասարակ միաբանեալ են ըդդէմ քեզ և ոչ 'ի տեղւոջէս՝ 'ի մէհենէ Վիոսի Ստատորի, որ ընտրեցաւս 'ի մէնջ առ առնելոյ զայս ժողով, վասն լինելոյ նորա ամրապահեմտ, և ոչ յերեսաց և 'ի հայեցուածոց ամենեցուն սոցա՝ որք լսեն ինձ և որք խոժոռահայեաց են 'ի քեզ: Ոչ իմանաս, թէ քո խորհուրդք յայտնեալ են Ոչ գիտես, թէ քո դաւադրութիւն ծանուցեալ այսօր ամենայն հանդիսականաց ժողովոյս՝ արդէն 'ի հաղթէ ըմբռնեալ: Կարծիցեմ, թէ ոք 'ի մէնջ անգէտ իցէ ամենայնի՝ զոր արարեր յայսմ և յանցելում գիշերի: Ուր էիր, ընդ որո խորհուրդեալար. և զի՞նչ որոշումն եղև առ 'ի քէն: Ով ժամանակիս. ով սովորութեանցս: Երակոյտն տեղեկացեալ է այս ամենայն իրաց. հիւպատոսն տեսանէ. և այրդ այդ տակաւին կենդանի է: Եւ զի՞ ասեմ դեռ կենդանի է: Պայ 'ի Ժերակոյտն. ընդունելի լինի 'ի հասարակաց խորհուրդ. ընտրէ այժմ 'ի մէնջ. յականէ յանուանէ նշանակէ զմի մի 'ի մէջ՝ իւր 'ի զենլիս 'ի խողխողել: Եւ մեք արիականք և ընտիր ըտիր քաղաքացիք՝ կարծեմք ընդ որչափ ինչ պահանջէ 'ի մէնջ հասարակապետութիւնն, զի խորշիմք 'ի կատաղութեմէ և 'ի դաշնակաց հուղիւհարիս: Քմբէ, ուր լցեմք մեք. որպիսի ինչ իցէ աւաջնորդութիւն մերոյ հասարակապետութեան. յոր քաղաք կայցեմք:

ցեմք: Լայն տեսարք, յայսմ և ի ողջն փայլի, ի մերում միջի, յայսմ օգուտագատիւ ընկերութեան, որ հասարակաց խորհրդարան է Թեղերական, կան անձինք՝ որք խորամանկեն զիմ և զամենեցուն մեր մահ. որք խորհին զկործանումն քաղաքիս, որով և զամենայն աշխարհի: Եւ ինձէն տեսանեմ զնոսա, ես՝ որ հիւպատոսս եմ, զկարծիս նոցա հարցանեմ վասն հասարակաց իրողութեանց, և չիշխեմ բառիւ լոկով կծանել զայնոսիկ՝ զորս արժան էր այժմէն իսկ ընդ սուր հանել:

Լուսին Դարեհի քեփ մահաւան ինք իւրաց

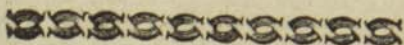
Ո՛ր խնամեքդ զազգ մարդկան, և ի վերայ թագաւորաց և պետութեանց ունիք իշխանութիւն՝ տուէք ինձ յանդորր հանել զբաղդ: Պարսից և նովին փառօք՝ որով ընկալայ՝ թողուլ զայն զաւակի իմում, և յաղթող լեալ թշնամեաց՝ փոխարինել բարութեանցն Լշեբսանդրի, զորս յօժարեաց առնել ընդ կարևոր սիրելիսն իմ ի նեղութեան իմում: Լպտ եթէ օրհաս վախճանին պետութեան Լրեաց մերձեալ է, և ի Դիցն ցասմանէ կամ ի հողդողդ հաստատութենէ մարդկայնոցս իրաց կործանեսցի, շնորհեցէք, զի Դիք, Լշեբսանդրի և միայլ ումեք յաթոռն Լիւրոսի նսգել:

Պշխման խաչմուտի Հասանյ կիս Սահմէէէ յիւ
ցաջ հան շինի էր

Այսին զի հիւանդացեալ հիւանդութիւնս
որով ՚ի մահն փութայր, և նախ քան զվախ-
ճանն՝ խոկաց զտէրունականն առակ, որ վասն
անտեսին՝ գիտելով զինքն անտես մեծի և աշ-
խարհական հոգոց՝ կարգեալ յԱստուծոց զոր
կոչէր հասարակաց Տէրն պահանջել զհամար
անտեսութեան թագաւորական գործոյնս
Խնդրեաց ապա առնիմէր իւր գալ զԼորք
Եպիսկոպոս մեծի քաղաքին հանդերձ բազ-
մութեամբ Եպիսկոպոսացն, և ասէ։ Այլ Բա-
հանայապետ Աստուծոյ՝ լուր հանդերձ պաշ-
տօնակցօք քովք սրբովք, ահա կոչէ զիս հասա-
րակաց Տէրն առ ՚ի տալ զհամար անտեսութեան
թագաւորական իշխանութեանս, և ՚ի սաստիկ
երկիւղէ նորին անաչառ ատենին՝ անկեալ կամ
՚ի մահիճս զարհուրեալ և գողացեալ, գիտե-
լով յանձն, զի ոչ ունիմ զթիւ համարոյ հաւա-
տացեալս ինձ գործոյ, քան զի պարտական եմ
նմա իմացականօք և զգայարանօք, տալ զհա-
մար երկաքանչիւրոցս։ Լորդ՝ որ ունիս իշխա-
նութիւն կապելոյ և արձակելոյ՝ առ զգիր պար-
տուց իմոց աղաչեմ, զոր տամ խոստովանու-
թեամբ լեզուի իմոյ և յառաջանօք սրտիս, և
թեթեացուցեալ Աստուածեղէն իշխանու-
թեամբդ զծանրութիւն բեռին իմոյ՝ առաքեալ
զիս առ Տէրն իմ և Աստուած։ . . . Իսկ
յորժամ կատարեցաւ մահուամբ՝ ծփեալ ամ-
բոխէր արքունականն քաղաք ՚ի վերայ նորա,
որպէս զխառովեալ ծով, և ձայն ողբոց ՚ի բե-
րան ամենեցուն, և ողբք արտասուաց։

ՊԼուխ

ՊԵՆԻ ԼՅ

Ո Պ Ո Ն Ա Ն Ո Ր Ք Տ

Ի ՊԵՆԻԱՆԻ ՔՐԻՍՏՈՍՈՐՈՐ ԿՐԻՍՏՈՍՈՐ ԵՄԻՆ ԶԱՅՈՂՈՐ Ի
ՊԵՆԻԱՆԻ ՏՐԵՄԵՆԻՍ

ԾԱՄԵՐ ՏՈՐ ՏՐԵՄԵՆԻՍՈՐՈՐՈՐ ԲԱՐՃՐԱՅԵՆԵՐ ԼՅՈՐ
ՐԱՐԱՄԱՆ

ԵՐԿՆԱԳԵՂ ՍՈՒՐԲ ԺԱՂԻՍՈՐՈՐՈՐ ԳԱՐԴԱՐԵՎ ԳՔՅԴԴ
ԳԱԳԱԹԻ

ԽՐԱԽՈՒՆԵՎ ԿԱՐԺԱՆՈՐՈՐՈՐ ԵՐԿՆԱՅԻՆ ՄԵՐ ԴԵ
ՐՈՒՄԱՆ

ԼՅԻԹԱՌԱՄ ԶԻԹԵՆՆՈՐՈՐՈՐ ԿՐԱԿԵՎԵՐԵՐ ՏՐԵՄԵՆԻՍ
ԹԱԳԱԿԱՅ ԿԵՆՏԱԳԱՆՆՈՐՈՐ ԴԱՌԱՎԻԴ ԸՆԴՐԱԿԱՆՈՐՈՐ
ՍԵԺԱԳՈՐ ԿԱՅՍԵՐԱՆՆՈՐՈՐ ԽԱԿԱՅԱՆՆՈՐՈՐ ԿԵՐԱՅԱՐԱՆՈՐՈՐ

ԳԵՐԱԿԱՆՆՈՐ ԶԵՆՈՐՈՐՈՐ ԼՅՈՐԱՐԺԱՆՆՈՐՈՐ ԲԱՐՃՐԱՅԵՆԵՐ
ԹՈՐԳՈՒՄԱՆ ՄԵՐ ԿԱՅԱՆՆՈՐՈՐՈՐ ԿԱՅԱՆՆՈՐՈՐ ԿԵՐԱՅԱՐԱՆՈՐՈՐ

ԿԵՐԱՅԱՆՆՈՐ ԶՈՐՈՒԹԵԱՄԲՈՐՈՐ ԵՐԿՆԱՅԻՆ ԳԼՅԵԼԼԵՍ
ՍԵՐԱՄԱՆՈՐ ԳԵՆՈՒԹԵԱՄԲՈՐՈՐ ԿԵՐԱՅԵՆԵՐ ԼՅՈՐԱՐԺԱՆՆՈՐՈՐ

ԳԵՐԱՅԱՆՆՈՐ ԲԱՐՃՐՈՒԹԵԱՄԲՈՐՈՐ ԼՅՈՐԱՐԺԱՆՆՈՐՈՐ ՏՐԵՄԵՆԻՍ
ԳԱՌԵՍ

ԼՅՈՐԱՆՆՈՐ ԿԱՅԱՆՆՈՐՈՐՈՐ ԵՐԿՆԱՅԻՆ ԼՅՈՐԱՐԺԱՆՆՈՐՈՐ
ԳԱՌԵՍ ԲԱՐՃՐԱՅԵՆԵՐ ԼՅՈՐԱՐԺԱՆՆՈՐՈՐ ԼՅՈՐԱՐԺԱՆՆՈՐՈՐ

ԼՅՈՐԱՆՆՈՐ ԿԱՅԱՆՆՈՐՈՐՈՐ ԵՐԿՆԱՅԻՆ ԼՅՈՐԱՐԺԱՆՆՈՐՈՐ
ԳԱՌԵՍ ԲԱՐՃՐԱՅԵՆԵՐ ԼՅՈՐԱՐԺԱՆՆՈՐՈՐ ԼՅՈՐԱՐԺԱՆՆՈՐՈՐ

ԼՅՈՐԱՆՆՈՐ ԿԱՅԱՆՆՈՐՈՐՈՐ ԵՐԿՆԱՅԻՆ ԼՅՈՐԱՐԺԱՆՆՈՐՈՐ
ԳԱՌԵՍ ԲԱՐՃՐԱՅԵՆԵՐ ԼՅՈՐԱՐԺԱՆՆՈՐՈՐ ԼՅՈՐԱՐԺԱՆՆՈՐՈՐ

ԼՅՈՐԱՆՆՈՐ ԿԱՅԱՆՆՈՐՈՐՈՐ ԵՐԿՆԱՅԻՆ ԼՅՈՐԱՐԺԱՆՆՈՐՈՐ
ԳԱՌԵՍ ԲԱՐՃՐԱՅԵՆԵՐ ԼՅՈՐԱՐԺԱՆՆՈՐՈՐ ԼՅՈՐԱՐԺԱՆՆՈՐՈՐ

ԼՅՈՐԱՆՆՈՐ ԿԱՅԱՆՆՈՐՈՐՈՐ ԵՐԿՆԱՅԻՆ ԼՅՈՐԱՐԺԱՆՆՈՐՈՐ
ԳԱՌԵՍ ԲԱՐՃՐԱՅԵՆԵՐ ԼՅՈՐԱՐԺԱՆՆՈՐՈՐ ԼՅՈՐԱՐԺԱՆՆՈՐՈՐ

Նաւաճեալ ընդ իւրեալ՝ միշտ յաղթող պիտի
կաւոր
Լաւ վըսեմ յաղթանակ՝ նա յայնժամ բարձրա-
ցոյց

Սինչ յորս լուսատուին՝ զանձն իւր կորացոյց
Օրտանի թշնամին՝ գլխովին մահացոյց
Կահնեցաւ մեր աղին՝ սրբութեան տարացոյց
Ընդ արքունի ծիրանեօք՝ կրօնաւոր ճգնազ-
գեաց

Լըծիւք և պահօք՝ միտնձանց զուգընթաց
Լ մարմնոյ ճշգնօք՝ քան զնոսա գերազանց
Երկրաւոր սուրբ կենօք՝ նմանեալ հրեշտակաց
Քաջայտըծ մեր հովուին՝ նա բազուկ ուժ ըն-
դակ

Կրծանեաց զբանսարկուին՝ հաստահիմն ամ-
բարտակ
Ծաւալեալ զլոյս վերին՝ յազգս մեր բովան-
դակ

Բարձրելոյ Լրարչին՝ լեալ ճշգրիտ նահատակ
Ի յերկրէ վերձեմեալ՝ յառագատ մետու-
փեան

Օտարչէն ընկալեալ՝ ըզպըսակ կարմրեցիւ
Ասան որոյ խրախուսեալ՝ ազգ անցոյց միաբան
Ընդ սցուք պըսակեալ՝ զցանկալի մեր արքայն

Ձոնքս նխարագրէ շրշրեւէ տեց ի պահ - Տրոյա-
նան պատերազմն

Ընդ այն ինչ և դից անմահից ըն պար
Նոսոն ընդ մահացուաց իջին ի գուպար
Լիւոյժք երկուստեք զարթեան արութեան
Ըն-

Հըսինդն և զայրոյթ, ճողաղէք արեան:
 Ըստուստ 'ի ցասուսն Լթեհաս Պալլաս
 Օիւրոց Լլլադեանց բորբոքէր ըլդաս,
 Եւ անդուստ Լթէս անհաբարբաս,
 'Ի խիտ մառախուղ և յամպրոպ խաւար,
 Յեղեոնական ամրին 'ի բարձանց
 Խախոյս տայր անդու Զեկրեան պատանեաց:
 Ըսպէս 'ի ճակատ արիւնոտ կըռուոյն,
 Գըրգիւ քաջալէրք անմահից պարուն
 Օթքայեանց դընդին և զՏեկրեանցն աշխոյժ
 Սառեալ բորբոքեն յեռանդն ապաժոյժ:
 Որոտաց անհա յՈղեմպեայ բարձանց
 Լնմահիցըն հայր և մահկանացուաց,
 Եւ յանդընդախոր 'ի հիմանց անտի
 Հարժեաց Պիսիդոն զերկիր վիթխարի,
 Բղբարձրածայրեալ Լէրանց ըսպառուած:
 Յիւր երեքժանուոյն դըրդուեալ 'ի հարուած:
 Հարժ լին խորաձոր Խդեան դաշտավայրք,
 Գազաթունք բըլրոց ճոճին երկնածայրք:
 Պատնէշք Լթայեան դըրդուին նաւակերտք,
 Պարիսպք և պատուարք տառանին և բերդք:
 Սոսկացաւ Պղուտոն, և երկիւղալից
 Ստուցեալ 'ի վեր յիւրոց գահոյից,
 Պատարեաց, գոչէ առ շարժմանն առիթ,
 Չըգել զերկրաշարժ քո զերեքժանիդ:
 Գուցէ պատառես արդ զերկիր համակ
 Եւ հաստակառոյցդ այդ բացեալ յատակ,
 Լնմահից պարուն և մահկանացուաց
 Վիտեցեն վերուստ աչք 'ի ստորերկրայս:
 'Ի նըսեմաստուեր տեսիլ անարկու
 Տարտարոսական մըթապատ գահու:
 'Ի տընուր ոգւոց կայս մըշտագիշեր:
 Եւ դիցն անմահից գուղ դըժ ուրմբեր:

Այլ գիտես յԵնկոմանի մայրիկն ի նշանագրի
չ-շէրս Պալինի սնէշն ի ծնէ ի նաւին առ
տէր ի-րս

Շողմ ի ծովափն արդ զիս մըղէ, կոծէ զգի-
տկն իմ ալիք
Երդ փնեցուցեալ ըզքեզ ի զուարթ լոյս եթե-
րին և ի սիք
Շանուն ծնողիդ քո և Շուլեայ մանկանդ ի
յոյս գեռափթիթ
Չիս յաղետից աստի զերծո, քանզի կարեա
կորովիդ
Շէի զինև հող, և Ալիկնեան ի նաւախոյս
էրթ ըզկնի
Կամ ընդ ուրեք թէ գիցուհին մայր ցուցանէ
քեզ ուղի
Չի ոչ կարծեմ զայսքան պըտոյտ առանց վեր-
նոց տեսչութեան
Շատանել քեզ, և անցանել ի լող ընդ լիճն
Բաթիւ գեան
Չաջ քո առ իս ճըդեալ առ հէգս, ան զիս ընդ
քեզ ընդ ալիս
Չի գէթ ի կայս խաղաղութեան հանգեայց
մինչ շունչ չիցէ յիս

Երդ Շնորհաւոր ի Խորհուրդ Իջանէշ, Քրիստոսի
ի տօնի հոգոց արտաբոյ և ազատէշ զնոսա

Ծանեաւ Լէտամ զնըշան գաղոյն Տեառն ի
դըժոխս
Ծանր ամօթով կայր հիացեալ երկեղագին
կար-

Կարկառն նրմա Յիսուս ըղձեռս իւր բեւեռապ.
Կոչէր ձեռամբ, քաջալերէր՝ մի՛ երկընչիր.
Հայեաց՝ ի ձեռս, յոտս և ի կողս՝ որ վասըն քո,
Հայեաց՝ ի գլուխս բարձեալ զանէծս՝ ի վշոց
Երկրի:

Ծաղկ եղեգան հարին գըլխոյս իմ մեղաւորք,
Ծաղկեալ ապտակ և թուք ի ծնօտս ինձ մա-
տուցին:

Ղեղի ետուն ինձ կերակուր ընդ քայախոյ,
Ղեղւոյ մեղաց քոց փոխանակ որ ի դրախտին,
Ճանապարհաւ մահու ընդ քեզ հետեւեցի,
Ճանապարհիս կենաց ընդ իս եկ յարութեամբ:
Սաքուր հոգիք սրբոց, և ձեզ մեծ աւետիս,
Սատի՛ք տեսէք մարմնով եկեալ՝ ում ցանկայիք,
Յառաջագոյն գուշակելով զիմ ըզգալուստ
Յայս ահագին խոր խաւարին՝ ուր էք կացեալ:
Նսվին մարմնով՝ զոր ի կուսէն եմ ըզգեցեալ,
Նախ ի գըլխոս իջի վըրկեւ ըզկորուսեալ:

Տապանադէր ի վերայ փրկմանի Լճեհոանդի Սախե-
դանայս:

Լրճանացի՛ր՝ ո՞վ անցաւ որ,
Տես և ողբա՛ւ եղերաւոր.
Լղեքսանդր՝ մեծ ահաւոր,
Պերճապըսակ՝ շքեղաւոր:
Որ նուաճեաց՝ զազդ բիւրաւոր,
Օ՞հսկայս արար՝ կարթակոտոր.
Ընձ այժմ՝ կայ աստ ի խոր,
Յանուր մահու՝ կալանաւոր:
Լւանդ ունայն՝ փտոք անցաւոր:

Որպէս

Որոհես փոխի՝ նա փութաւար,
 Լսեց հըզօր՝ պերճ փառաւոր,
 Լսօր մոխիր՝ անարգաւոր,
 Լհա՛ վախճան՝ աղետաւոր,
 Աոր ապ աշխարհս այս՝ աղցաւոր:

Արեւաւորիւն 'ի մեծ սպարապետն Հայոց՝ Երանեա
 լին Սարգան:

'Ի պարս ընտրելոց՝ վեհից դիւցազանց,
 Յուցեալ յարեւել՝ արիւնյն գերազանց,
 Հառաւիղ բարի՝ յազգէ քաջադանց,
 Օրաւար ընտիր՝ փառք Սամիկոնեանց:
 Արձրեալ արքային՝ արի մարտադիր,
 Հազար մարտին՝ վեհ հանդիսադիր,
 Լըքեւոց մըտաց՝ զուարթ յուսադիր,
 Կրօնից սրբութեան՝ հըզօր վրէժխնդիր:
 Սուրբ հոգւոյն շնորհք՝ կուռ զորահովառ,
 Խորատակեաց զՊարսից՝ սեւագունդ կաճառ,
 Եւ ըզկրտկապաշտ՝ դէն մոլեգնաճառ,
 Բաշխարհէս Հայոց՝ սա ջնջեաց իսպառ:
 Ինկաւ երջանիկն՝ 'ի սուրբ 'ի մարտին,
 Կանգնեաց զ'ործանեալն՝ անդրէն 'ի յոտին,
 Քակտեալ զմեքենայս՝ հաղբից բանսարկուն,
 Ողջակէզ ձօնեալ՝ երկնից արքային,
 Յըրուեաց զխստութիւն՝ սարսուռ ձմեռան,
 Սրբեալ զպղծութիւն՝ դիւին պաշտաման,
 Լեւտիս հընչեաց՝ քաղցրասիգ գարնան,
 Սուրբ մահուամբ իւրով՝ 'ի մեծն Հայաստան:
 Սաան այն հիւսեցուք՝ ոսկեփունջ պըսակ,
 Սիրով պըսակեալ՝ զարգոյ նահատակ:

Շարնէ Զայաստան՝ յաւերժ անպարտակ,
 Տակեծին Սարդանայ՝ հըզօր յաղթանակ:

Զոհեալութեան գանգառանց բռն Կասաղէլոյ
 Երեսն:

Բա դրան կայսեր՝ կամ և նստիմ,
 Օցայգ և զցերեկ՝ անդ դեգերիմ:
 Եւ չիք որ տայ՝ ինձ մուտ առնա:
 Օբանս իմ խոսել յունկն նորա:
 Ո՞ր դիւցազունք՝ մէհ գերաբուն,
 Պուք տասցէք՝ գէթ ձեր յանուն:
 Օի թէ քնաւ չիք ինձ հնար,
 Սատչիւ առ կայսրն բարերար:
 Գէթ եկեսցէ՝ ինձ որ ծառայ,
 Այ տասցէ ի բաց գնա:

Եւ Է՛ տասցանն Աբելի:

Գիտեմ, Աբել, Լացին հերիք
 Շընօղք զքոյդ ոսկերոտիք:
 Եւ թիրզայիդ որչափ շունչ էր,
 Տքոյդ տապան թացին Լալիք:

Բայց և ընկալ ախորժաբար
 Օքերթողիդ տըխուր քընար:
 Օր ըզնոճեաց սըգատերև
 Այ տապան կախեմ յիմ մըխիթաբ:

Օր եսն հիւսեմ ընդ փուռ ծաղկանց
Եւ Սափորով սուրբ ոսկերաց
Ի մահարձան և զայս Հագներդ
Քանդակեցից ի ցօղ աջաց:

Ուսցին սոխակք զայս գեղեղել
Ուսցին () եփեռք ըղսոյն հընչել
Եւ որ անցէ առ քոյդ Հիրիմ,
Խոնարհեցի զիմ տաղ սերտել:

Նախաժը կայդ անմեղու թեան
Փրկչին իմոյ տիպ և արձան
Բզքո ծնողաց թէ՛ և անպարտ,
Եւ ծեր նախկին ըզվըէժ մահուան:

Խառնեաց նախանձ՝ սուրբ քո զարիւն,
Եղջակիզիդ անբիծ ածիւն
Բայց ոչ զօրեաց ջնջել յերկրէ
Չարդարն անուն՝ ըբքեղ փայլուց:

Որ ոք ըբքոյդ կարդայ եղեր,
Քո պէս բերցէ՛ ոիրտ անեպեր,
Տեսցէ զանմեղդ՝ անձն ցաւած,
Զիք երջանիկ յերկրի օրեր:

Սանուկ անբիծ թէ խուզարկու
Ի տես մատչի սըբքոյդ մահու,
Ուսցի՛ ըբքոյդ յանձըն տընկել,
Լստուածատենչ սիրտ սիրարկու:

Թէ արտասուեն ծընողք դըժբաղտ,
Օր կորուսին մանկիկ անախտ,
Նախածնողաց Լալօնք զքեւ,
Բուժէ զնոցա զաջացն ախտ:

Հարաւն պարկեշտ թէ աս շիրիմ
Օխւրն հեկեկայ ըղ մլտերիմ,
Բ՛լ թիրդային լացցէ նուադ,
Բայց լի անմահ յուսով կամիմ:

Նախանձաբեկ միտք աստուկէր
Թէ զկայենին ունի բասիր,
Օարհուրեացի, նախանձ դժեւայ
Յի՛նչ ա՛յ գլխաց ըղնա յոճիր:

Բայց ՚ի նորայն մի՛ մոլեացի,
Օանյուսու-թեան աստ լրբենի,
Քաղցր լռէ ունին լստուածեան,
Զայլից խոնարհ զղջականի:

Եւ ո՛ւր փախչիս դահիճ կային,
Խիղճ և լստուած ըղհետ պընդին,
Փախչի՛ն կամիս առ յլստուածոյ,
Օ՛ն առ լստուած փախի՛ր կըրկինս:

Ի՛նչ դու ճայնին. զոր Սիհալա
Օուսկըն քոյին լալով կարդայ.
Չի՛ք մեղք անթո՛ղ, քաղցր և լ՛բէլ
Ի՛նչ իսկ արիւն քեզ պաշտպան կայ:

Երիտասարդ կամ ալեւոր
Թէ զիմ կարդայ ըղ նուադ նոր,
Եւ վայեացէ թէ չե՛մ լ՛բել
Խորասուզեալ չարեաց ՚ի խոր:

Գէ՛թ ասացէ թէ չե՛մ անմեղ,
Օանմեղութիւն գէտեմ չը քեզ,
Եւ ըղ խիղճ սուրբ՝ միշտ ցանկալի,
Ի՛նչ կայենին ցուցցէ երկեղ:

Բ Ե Ռ Ե Ր Ե Ն

Մատուկ և հասարակ ան ուսման

պարունակելոց 'ի մատենի յայտման:

Բ Ե Ռ Ե Ր Ե Ն

յառնէ և համարակ անուանց

դարձանակելոց ի հասկնի յայսմիկ

Ե

Երդր Բարդ—царь
Арменіи.

Երեշ Բонахъ,
инокъ чернецъ.

Երհ ալիный; ску-
пый.

Երմեան Բагашем-
нонь.

Երեւիշյան Բегезелай.

Երան Բоронь.

Երրեւան Բадрианъ.

Երշուի Բощий, ху-
доуцаарый.

Երան Բольный.

Երանիշ Բизбавишель,
спасишель.

Երանիշիշ Բизба-
вление, спасение; воль-
ность, свобода.

Երդ Բародъ, нація.

Երդիւն Բродшвен-
никъ.

Երդիւր Բродникъ,
родшвомъ съ кѣмъ
соединенный.

Երդիւն Բародный.

Երդ Բանիշ Բобья-

ἰ. ἡ σὺν ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν
спыдипсь; бояшь
кого.

ἰ. ἡ σὺν ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν
ливость; боянь; ува-
женіе.

ἰ. ἡ σὺν ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν
взглядъ, смотрѣшь,
глядѣшь.

ἰ. ἡ σὺν ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν
прищуриваешь,
глядѣшь со стороны.

ἰ. ἡ σὺν ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν
надѣяшь, имѣшь
надежду, ожи-
дать. ἰ. ἡ σὺν ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν
нечего надѣяшь.

ἰ. ἡ σὺν ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν
ожида-
ніе; желаніе; надежда,
упованіе.

ἰ. ἡ σὺν ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν
въ ви-
ду, предъ.

ἰ. ἡ σὺν ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν
ἡμῶν

ἰ. ἡ σὺν ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν
спрахъ, боязь.

ἰ. ἡ σὺν ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν
пора-
зить спрахомъ, у-
спрашишь.

ἰ. ἡ σὺν ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν
страшный,
ужасный.

ἰ. ἡ σὺν ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν

ἰ. ἡ σὺν ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν

ἰ. ἡ σὺν ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν

ἰ. ἡ σὺν ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν

ἰ. ἡ σὺν ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν
имѣющій
полюшко лѣвую руку,
лѣвша.

ἰ. ἡ σὺν ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν

ἰ. ἡ σὺν ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν
спраш-
ный именемъ.

ἰ. ἡ σὺν ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν
служанка,
служительница, гор-
нишная.

ἰ. ἡ σὺν ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν
кричать,
восклицающъ.

Цѣшѣшъ поздно, мѣд-
ленно,

Цѣшѣшъ вѣролом-
ный, без-

Цѣшѣшъ жалосный, жестокій.

Цѣшѣшъ пуспыня.

Цѣшѣшъ непри-
спрасный.

Цѣшѣшъ блудный.

Цѣшѣшъ неодолимый,
неприсутный.

Цѣшѣшъ безсловесный

Цѣшѣшъ презрѣнный.

Цѣшѣшъ съ през-
рѣніемъ.

Цѣшѣшъ презирать,
пренебрѣгать, уко-
рять.

Цѣшѣшъ безпрепят-
ственный.

Цѣшѣшъ безъис-
кусственный.

Цѣшѣшъ незнающий.

Цѣшѣшъ безчисленный,

бѣзконечный.

Цѣшѣшъ мно-
жество, бѣзчислен-
ность.

Цѣшѣшъ необита-
емый, ненаселенный.

Цѣшѣшъ разъ, еще; да-
же; иногда. Цѣшѣшъ
однажды. Цѣшѣшъ
въ другой разъ.

Цѣшѣшъ незнашь,
невѣдашь.

Цѣшѣшъ неблагодар-
ный, непризнатель-
ный.

Цѣшѣшъ

Цѣшѣшъ бытъ въ
бѣдѣ, въ празд-
ности.

Цѣшѣшъ

Цѣшѣшъ (цѣшѣшъ) пашня,
земля.

Безпорядоч-
ный.

Немощный,
немогущий.

Менуж-
дашься.

Безъ
пищи.

Уголь.

Не-
причастный.

Недовольный,
несогласный.

Безчислен-
ный.

Несрав-
ненный.

Непоспѣжимый.

Но-
поспѣлнство.

Невѣрный,
неимѣющий вѣры.

Невѣрность.

Исчезаешь,
скрываешься, мгновен-
но исчезнуешь изъ
вида.

Неоснователь-
ный.

Самъ собою,
лично.

Страстно же-
лаешь.

Страстно
желаемый, вожелѣн-
ный.

Лицо, особа;
душа; шѣло.

Умо-
ришь, убишь, умер-
пвишь себя.

Прео-
дашься.

Сановишый,
мужественный.

Дождь.

Незна-
ющій, не вѣдущій.

Անարդար նечело-
въколюбивый.

Անարթ և невозмож-
но.

Անըջարէս непооред-
свенно.

Անիւս безумный.

Անտաշу незабвенный.

Անտաշու թիւն не-
забвеніе.

Անտու թիւն безуміе,
безумство.

Այադ ненасытный;
ненасытимый; алчный.

Այաղթ непобди-
мый, непокоримый.

Այաշ թիւն изче-
зашъ, скрышъся, про-
пашъ.

Այողդողդ непоколе-
бимый.

Այոյս ненадежный.

Արեդէլ непривыкший;
несвѣдущій.

Աննի Аннонй.

Արդէլ невозоб-
новленный.

Աշարժու թիւն недви-
жимость, непоколеби-
мость.

Աշէշ неугазаемый.

Աշիւաշիւս бытъ без-
дыханнымъ, лишиться
духа, умереть.

Աշուշ несомнѣнно;
непремѣнно.

Աշիւաշիւս лишиться
красоты; блекнуть;
разспроиться.

Աողղրդ немилосоер-
дый.

Աողրքիւս неумоли-
мый.

Ատաւաղդ թիւն
имя, наименованіе;
пезоименишество.

Ատաւիւս имянишый.

Ատաւար колесный,
колесовый.

Имя.	вѣрный.
неукрашен- ный, ненарядный; бѣ- дно одѣтый.	не- выносъ, неизвѣст- ность.
безъ у- тайки.	неприличный неприспѣлый.
невинный, безвинный.	неустраши- мый; безбоязненный.
непобѣ- димый, непокоримый.	лѣсъ.
сдѣ- лавъ негоднымъ.	несом- нѣнно; вѣроятно.
безплод- ный; бесполезный; щепетный.	несвѣду- щій, незнающій.
опѣ- лять.	Анпигонъ.
слушать; вни- мать.	Анпюхъ.
необуздан- ный.	прошедшій.
необычай- ный; непривычный; неупотребительный; чрезмѣрный.	прохо- диль по. Смѣнѣл Смѣнѣлѣу по про- шесшви времени.
неложный;	на- рушать законы.
	проходящій; суешный, плахиный;
	проходъ; пере

ѣздъ; переправа; со-
бышіе, происшествіе.

І.ѣрѣ неразлучный,
неразрывный.

І.ѣрѣ недремлющій
бодрствувующій, бди-
тельный.

І.ѣрѣ шрѣрѣрѣрѣ
бессонница, бдишель-
ность.

І.ѣрѣ чаша.

І.ѣрѣрѣ ученикъ.

І.ѣрѣрѣрѣрѣ соуче-
никъ.

І.ѣрѣрѣрѣ обучаться
учиться.

І.ѣрѣрѣрѣрѣ трудъ,
работа; стараніе.

І.ѣрѣрѣ свѣтъ, міръ.

І.ѣрѣрѣрѣ Гео-
графъ; землеписа-
тель.

І.ѣрѣрѣрѣрѣ ге-
ографическій, земле-
описательный.

І.ѣрѣрѣрѣрѣ планда
карта, карта геогра-
фическая.

І.ѣрѣрѣрѣрѣ мірскій,
свѣтскій.

І.ѣрѣрѣрѣ башня,
сполбъ.

І.ѣрѣрѣрѣ недремлю-
щій, бодрствувующій.

І.ѣрѣ глазъ, око.

І.ѣрѣрѣрѣрѣрѣрѣрѣ
попомъ; послѣ.

І.ѣрѣрѣрѣрѣрѣрѣрѣ
попомки.

І.ѣрѣрѣрѣрѣрѣрѣ
если
же нѣтъ.

І.ѣрѣрѣрѣрѣрѣрѣ
осквер-
нятъ.

І.ѣрѣрѣрѣрѣрѣрѣ
спеклян-
ный.

І.ѣрѣрѣрѣрѣрѣрѣ
безопасный.

І.ѣрѣрѣрѣрѣрѣрѣрѣ
|

І.ѣрѣрѣрѣрѣрѣрѣ
сдѣлать безопаснымъ
обезопасить.

І.ѣрѣрѣрѣрѣрѣрѣрѣ
по-

кажне.

Цѣлѣпрѣ неблаго-
дарный.

Цѣлѣмѣ камс-
нистый.

Цѣлѣмѣ дерзкій
наглый; надменный.

Цѣлѣмѣ надежда.

Цѣлѣмѣ на-
двѣсь на кого.

Цѣлѣмѣ дворець;
черноги, палашы.

Цѣлѣмѣ необуздан-
ный; невоздержный.

Цѣлѣмѣ изцѣлять.

Цѣлѣмѣ Апеллесь.

Цѣлѣмѣ безсильный;
слабый; слабоумный.

Цѣлѣмѣ мяшекникъ,
неповинующійся.

Цѣлѣмѣ мяшекни-
чась, неповиновашься.

Цѣлѣмѣ спа-

сать, исбавлять.

Цѣлѣмѣ жишь; мѣсяць
апрѣль.

Цѣлѣмѣ правый; правая
рука, десница.

Цѣлѣмѣ помогашь,
присоединяшь къ.

Цѣлѣмѣ ловкий;
проворный; искусный.

Цѣлѣмѣ счастье.

Цѣлѣмѣ къ; подь; во вре-
мя, при; для.

Цѣлѣмѣ при-
крывашь.

Цѣлѣмѣ прищѣ, по-
словица.

Цѣлѣмѣ басня.

Цѣлѣмѣ особенно, о-
собо; одинъ.

Цѣлѣмѣ особый;
частный; уединен-
ный.

Цѣлѣмѣ люби-

отправлялъ.

П. ашр[и] добродѣ
тельныя праведный.

П. ашр[и] а -
бродышель.

П. а[и] близъ.

П. а[и] ошъ, чиносы

П. а[и] вина, причина

П. а[и] почему? для
чего?

П. а[и] левъ.

П. а[и] висящій.

П. а[и] вообще.

П. а[и] пред-
сказавашъ.

П. а[и] въ послѣд-
ствіи, въ будущее
время.

П. а[и] фигура
или снатуи, изобра-
жающая мушину.

П. а[и] двлашь, про-
изводишь.

П. а[и] брать; по-

купать.

П. а[и] мѣна

П. а[и] здоровый.

П. а[и] молодой; ве-
селый; бравый.

П. а[и] взятіе.

П. а[и] Аршеръ—

оспровь.

П. а[и] домашній.

П. а[и] сказаніе.

П. а[и] сказывать.

П. а[и] Азія.

П. а[и] нипка.

П. а[и] выши-
вать.

П. а[и] Сиріанинъ.

П. а[и] щашъ.

П. а[и] поприще;
вереша.

П. а[и] кавалеръ,
всадникъ.

Госпін- ница, пріспанище; госпепріимный.	поссюду вездѣ.
здѣсь.	зубъ
ступень; спенень.	судъ.
звѣзда.	презрѣнный ненависный.
Астрономическій.	презрѣ- ніе, ненависть, него- дованіе.
Асп- ролябія.	вишій; ораторъ.
Богъ.	вишій спивовать, орапор- спивовашь.
Богородица.	вишійство, орапор- ство.
Биб- лія, Священное писаніе.	Ашшилій Регуль.
Богочистаніе.	Аразія.
Боговѣчанный.	быстрый, ско- рый.
Божественный.	
Аздру- баль.	

Արաշ-гора Ара- кацъ.	Արեշ-солнце.
Արած-л-пасши.	Ար/ծ-л-бдѣіе бодрств. Ար-л-шр/ծ- л-бдѣіе бессонница.
Ար-Арашъ.	Ար-л-шр-л-досто- почтенный.
Ար-л-д-л-л-поить, дашъ пишь.	Ար-л-ш-л-л-удосто- ивашъся.
Ար-л-ш-л-л-плодород- ный, шучный.	Ար-л-ш-л-л-л-досто- йно.
Ար-л-л-л-запрещать, возпрещашъ.	Ար-л-ш-л-л-л-досто- йный.
Ար-л-л-л-почтенный, доспойный уваженія	Ար-л-ш-л-л-л-досто- йно.
Ար-л-л-л-и шакъ, шеперь	Ար-л-ш-л-л-л-досто- йно.
Ար-л-ш-л-л-л-пра. воша, неспорочность, невинность.	Ար-л-ш-л-л-л-досто- йно.
Ար-л-л-л-ли.	Ար-л-ш-л-л-л-досто- йно.
Ար-л-л-л-уже, шеперь уже.	Ար-л-ш-л-л-л-досто- йно.
Ար-л-л-л-доходъ, при ходъ; доспойнество, добрыя качества, до- блести.	Ար-л-ш-л-л-л-досто- йно.
Ար-л-ш-л-л-л-едино- кровный	Ար-л-ш-л-л-л-досто- йно.

Արծաթախոխապու
банкирь.

Արծաթեղէն серебря-
ный.

Արդշ сундукъ, кас-
са.

Արհարհ տեւ անարդ

Արհարհանք прене-
бреженіе.

Արհարհեւ տեւ ան-
արդեւ

Արհաւիրք ужасъ,
страхъ.

Արհեստ наука.

Արհակեւ опшускашь.

Արհակեւ յաղապու-
թիւն освобождашь,
дашь свободу.

Արհակեւ ջուր пус-
кашь воду.

Արհան статуя; па-
мятникъ.

Արհանարդ надпись,
эпиграфъ.

Արհանարդիւ надпи-
сывать.

Արհանանաւ անարդ
стать предъ.

Արհան корень. Ի
բաց կորեւ յարհանոյ
искореняшь.

Արհաւրք плоды, про-
израстшенія земли.

Արուկապուր реме-
сленникъ, художникъ.

Արութիւն мужество-

Իւջ медвѣдь.

Արջու бикъ.

Արուշատ Аршахеда
городъ.

Արուշատիւ անեւ

Արուշատիւ եւ
изгоняшь.

Արուշատեւ произно-
силь.

Արուշտեւ слезы.

Արուշիւ անիւ անիւ
поспороный.

Црѣвѣнъ вѣнъ.

Црѣвѣнъ Діана.

Црѣвѣнъ жаворонокъ.

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ
ресницъ.

Црѣвѣнъ Царь.

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ
спѣлный, сполучный

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ Царица,
наѣва.

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ Архимедъ

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ
царскій

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ Царекія
наѣва, дворець.

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ Воспѣч-
нонъ.

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ Воспѣчъ.

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ Западъ.

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ Западный.

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ плугъ, соха

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ досшо-
почтенный.

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ разбойникъ.

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ разбойни-
чанъ.

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ плачевный,
жалкій; жалосный.

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ завѣщать.

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ добыча.

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ гра-
бить, опустошать.

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ конецъ.

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ излишній.

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ излишно.

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ развалина;
опустошенный.

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ опусто-
шенъ.

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ Африка-
нонъ.

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ Венера.

Црѣвѣнъ ѣрѣвѣнъ плугъ, соха

Բարաբար
запochenie,

изгнаніе,

Բարեւոյն արար
անճանել

Բ.

Բարիքի փրօքնիկ, Բարեւոյն արար օր
жертвенникъ; идолъ. мяшежный.

Բարեւոյն արար օր օր
людный. сажашъ.

Բարեւոյն արար օր օր
на пиръ; сидящій
за столомъ. сядышъ.

Բարեւոյն արար օր օր
богашый. сшео.

Բարեւոյն արար օր օր
մեծ արար: Բարեւոյն արար օր օր
многій; большой.

Բարեւոյն արար օր օր
многочислен. Բարեւոյն արար օր օր
чаша.

Բարեւոյն արար օր օր
умножашъ. Բարեւոյն արար օր օր
ошдѣльный.

Բարեւոյն արար օր օր
красный. Բարեւոյն արար օր օր
участникъ.

Բարեւոյն արար օր օր
дѣлишъ.

Բարեւոյն արար օր օր
славная, богатая пор- Բարեւոյն արար օր օր
гобля, раздѣль, дѣленіе.

Рашуѣѣ	баил; шеп- лица.	Рашруша	варъѣе, я- зыкь.
Рашѣ	счастіе.	Рашруша	глаголюшь, говоришь.
Рашѣ	но, же.	Рашруша	дос- пойный добра, славы, хвалы, обязанный.
Рашѣ	дѣло; слово; мысль; предметъ.	Рашруша	счастли- вый, блаженный.
Рашѣ	открыть, разкрыть.	Рашруша	сча- сливѣе, блаженнѣе.
Рашѣ	рѣчь.	Рашруша	—
Рашѣ	сшапъ, ла- герь.	Рашруша	—
Рашѣ	споять спа- почъ, разположивъс. лагеремъ.	Рашруша	—
Рашѣ	огород- ная земля.	Рашруша	—
Рашѣ	тежница, шюр- ма.	Рашруша	—
Рашѣ	дѣрѣшь; со- общаешь.	Рашруша	—
Рашѣ	взявъ съ мѣ- ста; убрѣшь, опіеши вынувъ; убавишь; оп- рубишь.	Рашруша	—
Рашѣ	обезглавишь	Рашруша	—

рое качество.

Рарбцццц благо-
вѣрный, благочесни-
вый.

Рарбцццццццццццц
благовѣрие, благоче-
стіе.

Рарбцццццццц счастли-
вый.

Рарб добрый.

Рарб не хорошо, до-
бро.

Рарбцццццц гнѣбливый;
сердишый.

Рарбцццццц гнѣвъ.

Рарбц высокій.

Рарбцццццццц высочай-
шій.

Рарбцццццццц громо-
гласный.

Рарбцццццццц возвы-
шашься, поднимашься.

Рарбцццццццц вы́соша,
вышина,

Рарбцццццц правоучи-
тельный.

Рарб правы.

Рарб кромѣ; опричь.

Рарбцццццццццццц
обращеніе, ошвраще-
ніе; опклоненіе.

Рарбцццццццццццц яв-
ственнѣе, яснѣе.

Рарбцццццццц свобод-
ный; полный. **Рарбцццццццц**
Рарбцццццццц полное право.

Рарбцццццц виссъ, виссонъ.

Рарбцццццц бремя, тя-
жестъ.

Рарбцццццццццццц обремене-
нный.

Рарбцццццццццццц обремене-
няшьяся,

Рарбцццццц рошъ, успю.

Рарбцццццццц крѣпостн-
ный.

Рѣртѣрѣ городъ,	когда, совсѣмъ не.
имѣющій крѣпость.	Рѣшѣрѣ врожденный.
Рѣрѣлѣ приносить.	Рѣшѣрѣлѣ [ѣрѣлѣ]
Рѣрѣ произведеніе.	врожденное качество.
Рѣрѣлѣ врачъ.	Рѣрѣлѣ [ѣрѣлѣ] [ѣрѣлѣ]
Рѣрѣ Біасъ.	Рѣрѣлѣ весь, цѣлый.
Рѣрѣлѣ Біопія.	Рѣрѣрѣлѣлѣ [ѣрѣлѣ] круго-
Рѣрѣлѣ десять тысячъ,	образный.
безчисленный, множе-	Рѣрѣрѣлѣ жаловаться.
ство.	Рѣрѣлѣ [ѣрѣлѣ] [ѣрѣлѣ]
Рѣрѣрѣлѣ десяти-	растеніе.
тысячный, безчислен-	Рѣрѣрѣлѣлѣ [ѣрѣлѣ] [ѣрѣлѣ]
ный.	Рѣрѣрѣлѣлѣ [ѣрѣлѣ] [ѣрѣлѣ]
Рѣрѣрѣлѣ естество-	заклю-
ный, природный.	чаешься, вмѣщаешься.
Рѣрѣрѣлѣлѣ жилище.	Рѣрѣрѣлѣ жаръ, горяч-
Рѣрѣрѣлѣлѣ общаемый,	ность, ревность.
населенный.	Рѣрѣрѣлѣлѣ возпламен-
Рѣрѣрѣлѣлѣ живъ, оби-	яешься.
таешь.	Рѣрѣлѣ [ѣрѣлѣ] [ѣрѣлѣ]
Рѣрѣрѣлѣлѣ [ѣрѣлѣ] [ѣрѣлѣ]	пламя.
жилище.	Рѣрѣрѣлѣлѣ [ѣрѣлѣ] [ѣрѣлѣ]
Рѣрѣрѣлѣлѣ [ѣрѣлѣ] [ѣрѣлѣ]	лучезар-
ство.	ный, свѣтозарный.
Рѣрѣлѣ [ѣрѣлѣ] [ѣрѣлѣ]	Рѣрѣлѣ [ѣрѣлѣ] [ѣрѣлѣ]
опшюдь, ни	сова.
Рѣрѣлѣ [ѣрѣлѣ] [ѣрѣлѣ]	изцѣляешь.

Рѣѣѣѣѣ	изцѣленіе,	хищникъ; похищитель.	
изцѣленіе.			
Рѣѣѣѣѣ	собственный,	ранспво, хищниче-	
настоящій.		спво.	
Рѣѣѣѣѣ	сильный.	Рѣѣѣѣѣ	насиловать.
Рѣѣѣѣѣ	предпринимать.	Рѣѣѣѣѣ	сердиться, приходитъ въ ярость.
Рѣѣѣѣѣ	росши, про-		
изростають.		Рѣѣѣѣѣ	рыть, копать.
Рѣѣѣѣѣ	пирамида,		
башня.		Рѣѣѣѣѣ	колошь
Рѣѣѣѣѣ	Бур-	Рѣѣѣѣѣ	глаза.
гундъ.		Рѣѣѣѣѣ	Бришпы.
Рѣѣѣѣѣ	насилъ-	Рѣѣѣѣѣ	ожесточен-
ствовать, принуждать.			
Рѣѣѣѣѣ	ранспво, люшость.	Рѣѣѣѣѣ	поляр-
Рѣѣѣѣѣ	ширанъ, ный.		

Рѣѣѣѣѣ	Гавріиль.	Рѣѣѣѣѣ	звѣрь.
Рѣѣѣѣѣ	вершина,	Рѣѣѣѣѣ	звѣр-
глаза.		скъ,	ожесточенный,

разъяренный.

Қ. ш. Л. приходитъ.

Қ. ш. Л. 'р. ш. ш. ш. ш. 'р.
ш. ш. ш. ш. ш.

Қ. ш. ш. ш. ш. прибытіе
пришествіе, соше-
ствіе.

Қ. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.
ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.

Қ. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.
ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.

Қ. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.
ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.

Қ. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.
ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.

Қ. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.
ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.

Қ. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.
ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.

Қ. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.
ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.

Қ. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.
ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.

Қ. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.
ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.

скрытый.

Қ. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.
ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.

Қ. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.
ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.

Қ. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.
ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.

Қ. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.
ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.

Қ. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.
ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.

Қ. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.
ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.

Қ. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.
ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.

Қ. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.
ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.

Қ. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.
ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.

Қ. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.
ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.

Қ. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.
ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.

Қ. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.
ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.

Қ. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.
ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.

Қ. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.
ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш. ш.

Վ. խնամաբար գրած
ученое сочиненіе.

Վ. խոսեցի
знающій, ученый.

Վ. իրի
объявие.

Վ. իրի արկանեւ
нимаешь.

Վ. իւշ
деревня, селеніе.

Վ. իւշիւն
поселянинъ, сельскій жишель.

Վ. իւշորէք
селенія.

Վ. իւրիւնց
съ опкрышою, опвершеною головою.

Վ. իւրիւն
совсѣмъ, совершенно.

Վ. լու
глава. լ

Վ. լու անեւ
довершишь.

Վ. լու լեւեւ
быш главою.

Վ. ծախիւն թիւն
черченіе.

Վ. ծիւթ
куполь.

Վ. նալ
идши.

Վ. նալ զհետ
идши за, слѣдовашь.

Վ. նալ
печеніе; поведеніе.

Վ. նալ
покупашъ.

Վ. ոհ
благодарный.

Վ. ոհ անալ
благодарить.

Վ. ոհ անալ
Коганамъ-гора въ Арменіи.

Վ. ոհ անալ
краешь, воровашъ.

Վ. ոհ անալ թիւն
кража, воровство.

Վ. ոհ անալ
восклищаніе, оозваніе, крикъ.

Վ. ոհ անալ թիւն
гордось, надмѣнность.

Վ. ոհ անալ
рѣвъ.

Վ. ոհ անալ
хвалишь Վ. ոհ անալ անալ թիւն
хвалишь въ глаза.

Վ. ոհ անալ
похвальный.

Դառնալիք ի հանդան
դառնալիք покорить-
ся, придти въ пови-
новеніе.

Դառնալիքս լիկ է Լումի-
րախ՝ горькою смер-
тню.

Դառնալիքս լիկ է Լումի-
горечь; горесъ, огорченіе.

Դառնալիքս приводитъ въ
порядокъ, прибрахъ,
спавихъ.

Դառնալիքս увесели-
тельное, загородное
мѣсто.

Դառնալիքս воспи-
шатель, наславникъ.

Դառնալիքս вос-
пичывахъ, наслав-
ляхъ.

Դառնալիք Судъ; споръ.
Արշալիքս Լումի Լումի
братъ спорное дѣло.

Դառնալիքս рѣшеніе.

Դառնալիքս осуж-
дахъ,

Դառնալիքս судъ; су-
дилище.

Դառնալիքս порожный;
праздный, свободный.

Դառնալիք Судья.

Դառնալիք судишь.

Դառնալիքս въкъ, спольшіе;
возвышенность, холмъ.

Դառնալիք Дарій.

Դառնալիքս Լումի Լումի
возвра-
щахъ.

Դառնալիքս Լումի Լումի
еще, опянь.

Դառնալիքս Լումի Լումի
возвра-
щахъ, обращахъ.

Դառնալիքս Լումի Լումի
обращишь въ ничто.

Դառնալիքս дворецъ, на-
лаша.

Դառնալիքս обманъ, хит-
рость, коварство, зло-
умышленіе.

Դառնալիքս Լումի Լումի
участіе.

Դառնալիքս участву-

янно,

Гѣмѣлѣ взирашь; на-
блюдашь, слушаешь со
вниманіемъ.

Гѣррѣ положеніе, у-
спѣшное.

Гѣмѣлѣ идольскій.

Гѣмѣлѣ идолопо-
клонникъ, привержен-
ный къ идолопоклон-
ству.

Гѣррѣ легче, у-
добнѣе.

Гѣррѣ весьма
склонный.

Гѣррѣ всегда гоцовый.

Гѣррѣ скользкій.

Гѣррѣ легко.

Гѣррѣ легкій.

Гѣррѣ [бѣлѣ] [бѣлѣ] [бѣлѣ]
[бѣлѣ]

Гѣррѣ [бѣлѣ] [бѣлѣ] [бѣлѣ]
кость, облегченіе.

Гѣмѣлѣ | боже-
ственный.

Гѣмѣлѣ идоль.

Гѣмѣлѣ небольшая
крѣпость.

Гѣмѣлѣ положишь.

Гѣмѣлѣ [бѣлѣ] [бѣлѣ] [бѣлѣ]
поло-
жишь въ умѣ, Гѣмѣлѣ
[бѣлѣ] [бѣлѣ] [бѣлѣ] [бѣлѣ] [бѣлѣ] [бѣлѣ]
предать
себя смерти.

Гѣмѣлѣ Герцогиня, Ца-
рица, Королева.

Гѣмѣлѣ дрожать, пре-
пешать.

Гѣмѣлѣ дрожь, пре-
пешь, препешаніе.

Гѣмѣлѣ немного, мало.

Гѣмѣлѣ ты.

Гѣмѣлѣ [бѣлѣ] [бѣлѣ] [бѣлѣ] [бѣлѣ] [бѣлѣ] [бѣлѣ]
[бѣлѣ] [бѣлѣ] [бѣлѣ] [бѣлѣ] [бѣлѣ] [бѣлѣ]

Гѣмѣлѣ дверь.

Гѣмѣлѣ дочь.

Гѣмѣлѣ Герцогъ.

Гѣмѣлѣ [бѣлѣ] [бѣлѣ] [бѣлѣ] [бѣлѣ] [бѣлѣ] [бѣлѣ]
глазный

исходъ. Իբր է յԵԼ Եмилій.
около конца.

Եկամուս приходъ,
доходъ.

Եկաւ որս թիւն при-
бышіе.

Եկեղեցի Церковь.

Եղանակъ обычай, об-
рядъ; погода.

Եղբայր братъ.

Եղեանս թիւն злодѣ-
яніе.

Եղերականъ плачевный,
жалосный, жалкій

Եղերականъ կատակեր-
կու թիւն трагическая
комедія.

Եղծականъ [шлѣнный].

Եղեկը плачевный,
жалкій.

Ելն оленица.

Ելըւր рогъ.

Ելենախաղ кедръ.

Եթիւս Պղտս Павел

Երամինոնք Епами-
нондъ.

Երեւոյս Եпископъ.

Երեւոյս Երեւոյս Երեւոյս
сотоварищъ Епископа, и-
мѣющий пошъ же санъ
епископальный.

Երանդէ ревность, у-
сердіе, горячность.

Երամեւ Триумвиръ.

Երորեայ трехдневный.

Ե я.

Երագու թիւն пос-
пѣшность, скороспѣ.

Երախաղեւ թիւն
признашельность.

Երակ жила крово-
возрашная. Էրանեկ
ղերակъ пустишь, опи-
воришь кровь.

Երակլիան Гераклидъ.

Երանեկъ почишашъ
счастливымъ.

Երանեկլ անեկլ сдѣ-

лашь кого счастли-
вымъ.

Вршѣ [ѣ] о если бы.

Вршѣ [ѣ] счастье,
блаженство.

Вршѣ поручитель.
ство.

Вршѣ [ѣ] порука,
поручитель.

Вршѣ Араксъ—ръ
ка.

Вршѣ иногда, од-
нажды.

Вршѣ никогда; ког-
да либо.

Вршѣ пѣсня, гимнь.

Вршѣ пѣшь.

Вршѣ [ѣ] сашири-
ческий, колкій.

Вршѣ [ѣ] за-
каннашь, уѣряшь.

Вршѣ [ѣ] клясья
присягаешь.

Вршѣ [ѣ] клятва, при-
сѣга.

Вршѣ [ѣ] вчерашній.

Вршѣ [ѣ] шрид-
чатый.

Вршѣ [ѣ] при Вршѣ [ѣ]
при вещи.

Вршѣ [ѣ] иди.

Вршѣ [ѣ] пось-
шеніе.

Вршѣ [ѣ] конь, лошадь.

Вршѣ [ѣ] юноша.

Вршѣ [ѣ] трижды.

Вршѣ [ѣ] желѣзо.

Вршѣ [ѣ] | желѣзный.

Вршѣ [ѣ]

Вршѣ [ѣ] долго-
лѣтній.

Вршѣ [ѣ] дальновидность, дол-
гошерстное, крепость.

Вршѣ [ѣ] долго-
на, длина.

Вршѣ [ѣ] долгій, длин-
ный.

Երկարութեան երկ
կայնութիւն:

Երկբայի՛ն համեմատի
ся.

Երկերեւոյ՛ն двѣсти;
двухсотый.

Երկին՝ небо.

Երկեր՝ земля.

Երկերայապանեալ

Երկերայապանեալ
поклоняйся.

Երկու՛ն дважды.

Երկուշ՝ страхъ,
боязнь.

Երկուշա՛ն набожный,
боязливый, робкий.

Երկուշա՛նսէթիւն на-
божность, боязли-
вость, робость.

Երկուշի՛ն бояи́сь,
страши́сь.

Երկու՛ն муче́нїе, пре-
родахъ. Երկուշի՛ն քա-
լա՛ն сырадая родами

Երկուշի՛ն անբարոյ

двѣнадцатый.

Երկու՛ն два.

Երկուշի՛ն քա՛ն քա՛ն
сѣ обѣихъ
сторонъ.

Երկուքի՛ն оба.

Երկուշի՛ն боязливый,
робкий.

Երկուշի՛ն անհամար
раздоръ, несогласіе.

Երկուշի՛ն земный.

Երկուշի՛ն քա՛ն քա՛ն
земледѣ-
лец.

Երկուշի՛ն քա՛ն քա՛ն
землетрясеніе.

Երկուշի՛ն քա՛ն քա՛ն
քա՛ն քա՛ն

Երկուշի՛ն второй.

Երկուշի՛ն քա՛ն քա՛ն
достой-
ный поклоненія.

Երկուշի՛ն քա՛ն քա՛ն
покло-
никъ.

Երկուշի՛ն քա՛ն քա՛ն
двухднев-
ный.

Երկուշի՛ն քա՛ն քա՛ն
Іегуеа-
нимъ.

Брѣшѣ блженный.	Б-орт и такъ.
Брѣшѣшѣ бысть бла- женнымъ, блаженство- вашь.	Б-лѣ только.
Брѣшѣ-лѣ-лѣ бла- женство.	Б-а еще.
Брѣшѣ Эривань.	Бѣшѣ Ефесскій.
Брѣлѣ знаменитый, опличный.	Бѣлѣ семь.
Брѣлѣ казаться, яв- ляться.	Бѣлѣ-лѣ седмый.
Б-и	Бѣлѣ-лѣ семисопый.
	Бѣлѣ-лѣ-лѣ семнад- цать.
	Бѣлѣ-лѣ-лѣ семнадцатый.

Q.

Q-лѣ-лѣ Зелевъ.	Q-лѣ-лѣ во пер- выхъ, при первомъ случаѣ.
Q-лѣ-лѣ сердитый.	Q-лѣ-лѣ наклон- ный, покашый, неров- ный.
Q-лѣ-лѣ сердитый- ся.	Q-лѣ-лѣ безумство- вашь, съ ума сходишь.
Q-лѣ-лѣ колоколъ.	
Q-лѣ-лѣ бояться, спрашивать.	

О ш р т ш р к ш л укра-
шенный.

О ш р т к ш теперь.

О ш р [б ш н л пробуж-
даешься, просынаешься.

О ш р [б ш н л 'б ч к р ш
возснать на.

О ш р [б ш н л г ш н к л ч н к л
воодушевляешь.

О ш р ш родъ, фамилія.

О ш р ш ш ш удивляешь-
ся.

О ш р ш ш ш | удивли-
О ш р ш ш ш н е л ь -
н ы й .

О ш р ш ш р удивленіе,
изумленіе,

О ш л ш к дитя, чадо.

О ш ш к л занимаешься.

О ш ш ш ш р ш л [б ш н
любовь къ прогулкѣ,
къ забавѣ.

О ш ш ш л прогули-
ваешься, забавляешься

О ш л чувствнованіе,

О ш ш ш ш чувствна,

О ш ш ш ш осторожный;
бодрствующій.

О ш ш ш л г ш н к л дать
почувствованіе.

О ш к ш л л ш ш ш р ш л
[б ш н принять на се-
бя негодованіе.

О ш к ш л одблненіе.

О ш к ш л г ш н к л одб-
вашь.

О ш ш л ш ш ш ш ш ш ш

О ш ш л [ш к л остере-
гаешься.

О ш л л ш ш л
бышь осторожнымъ.

О ш л ш ш л г ш н к л през-
ду предашь,

Опшрѣшной красно-
рѣчивый; забавный, шу-
тливый.

Одъ 1844 г. со-
товариществовать.

О-р напрасно,
пидеишо.

Опытъ шашки ИСПЫ-
шашь.

Оршанъ жалрасно,
ищентно прудящійся.

Orksh обиженный,
лишенный.

Огнь бѣда, раз-
говоръ; извѣстіе, сѣхъ

Орду шлѣдѣть въ мѣ-
сто, получивъ
извѣстіе о войнѣ.

Оригиналъ въкле-
вѣна.

Зор войско, воинств
ство.

Ормиз-лу военачальникъ.

Оришшъ воинъ.

Հօր ամենայն еже-
дневно, каждодневно.

Орѣшнѣ усиливашь,
ся, укрѣпляшья.

Оршлер ПОЛКОВО-
децъ.

Оршаръ командова-
вашъ войскомъ, началь-
ствоваашъ.

Зорилъ пр сильный.

Օրհանապոլիս քաղաքի քաղաքացիները

Съоразѣнъ сила, мо-
гущество, власть;
дѣйствиѣ.

100

Имѣнъ бытъ; полу-
чѣнъ существованіе.

132 Осень.

Ինդѣ, иногда.

Ինդѣ

иногда.

Էчмацинъ.

Էчмацинъ

почему? для чего?

Арзерумъ.

Армения.

Բ

Բանայ, желательный.

Բանայ, со, съ; подъ;

спрашиваю.

Բանայ, врожденный, природный, естественный.

Բանայ, прилично.

Բանայ, упорство.

Բանայ

Բանայ, обширный, пространственный.

Բանայ, одержанный.

Բանայ, брать, поймать, ловить.

Բանայ, пространство, обширность.

Բանայ, бывъ, пойману.

Բանայ, напившись пьянымъ.

Բանայ, пища.

Բանայ, прошить.

Բնդդէմ զանանալ քո-
шавишься.

Բնդդէմ խաղացուցա-
նել քոшивуводишь.

Բնդ երկուք ամիսնայ,
продолжительный.

Բնդ երկուք քոше-
мельный.

Բնդէր քոчему? քо для
чего?

Բնդ հարկանել ընդ
сражаешься съ.

Բնդմիջել քо прервать.

Բնդ ունալ քо способный.

Բնդ ունել քо получать,
принимать.

Բնդ սուր հանել քо пре-
дать мечу.

Բնթանալ քо иди, шест-
бовать.

Բնթել բնու քо чищать

Բնթել բոստ քо чшение

Բնծայ քо даръ, подарокъ.

Բնծայարեր քошар;
кто приносишь пода-
рокъ.

Բնծայել քо даришь
Օրինակ ընծայել քо
дать примѣръ.

Բնկեանալ քо լինի քо бро-
саться.

Բնկեր քо шаварицъ.

Բնկեր աղից քо сошова-
рицъ.

Բնկեր աւալ քо шовари-
щество-
вать.

Բնկեր ութել քо шова-
рищество.

Բնկծել քо быть угне-
таему, припѣсяему;
умереть.

Բնջարաց քо жаждущий
богатства.

Բնառել քо ближний,
родственникъ.

Բնառել բար քо друже-
ственно.

Индикшъ бря.

Собспвенно: указъ
или обнародованіе вер-
ховнаго поселенія. Въ
церковномъ упроще-
неніи значить: 45—
ти лѣтній періодъ
времени, начинающій-
ся съ 4—го Септя-

по, по свидѣ-
тельству, соразмѣрно.

получать.

принимать
на себя, взять.

И

царь, го-
сударь.

царска-
го поколѣнія.

цар-
скій.

царство.
вашъ.

царство, царствова-
ніе.

царица
царя.

насто-
яніе.

печальный,
горестный.

печаль,
горестъ.

хоронить;
погребать.

Оалесь.

густый, тол-
стый.

шупой,

Дѣла дѣлашныя

Дѣла дѣлашныя

Дѣла дѣлашныя Орадіадинъ,
Орадіійскій,

Дѣла дѣлашныя
вырвашься изъ рукъ,
спасишся.

Дѣла

Дѣла дѣлашныя время.
Дѣла дѣлашныя время, пора.
Дѣла дѣлашныя пош-
часъ.

Дѣла дѣлашныя время.
Дѣла дѣлашныя въ
то время.

Дѣла дѣлашныя прибышь;
доснигашь; жаспу-
нашь.

Дѣла дѣлашныя часовня,
молищенныи домъ.

Дѣла дѣлашныя часы.

Дѣла дѣлашныя ржавчина; злой,
злойбыи.

Дѣла дѣлашныя моровая
леса,

Дѣла дѣлашныя наследо-
вашь.

Дѣла дѣлашныя насле-
дникъ, наследовашель.

Дѣла дѣлашныя онговаривашь,
сл, опрѣкашья, оп-
казывашь.

Дѣла дѣлашныя не
хощишь слушашь.

Дѣла дѣлашныя соборъ, со-
браніе.

Дѣла дѣлашныя народъ,
прихожанинъ.

Дѣла дѣлашныя шерпѣніе.

Дѣла дѣлашныя имѣшь
шерпѣніе, шерпѣніе.

Ἰδῶναι ἔσθαι, умѣнь.

Ἰδῶναι въ отноше
ніи, по части.

Ἰδῶναι ἑαυτὸν ἡμῶν любо
мудрецъ.

Ἰδῶναι ἑαυτὸν ἡμῶν φηλοσο
фія.

Ἰδῶναι ἑαυτὸν ἡμῶν умнѣ.

Ἰδῶναι ἑαυτὸν ἡμῶν муд
рость.

Ἰδῶναι ἑαυτὸν ἡμῶν умнѣен
ный.

Ἰδῶναι | въ; между.

Ἰδῶναι |

Ἰδῶναι ἑαυτὸν ἡμῶν возпо
минашь, напоминашь

Ἰδῶναι ἑαυτὸν ἡμῶν при
весь въ извѣстность.

Ἰδῶναι ἑαυτὸν ἡμῶν обнару
живаешь, дѣлаешь
живымъ.

Ἰδῶναι ἑαυτὸν ἡμῶν мимо
ходомъ.

Ἰδῶναι ἑαυτὸν ἡμῶν подѣ.

Ἰδῶναι ἑαυτὸν ἡμῶν Леопардъ.

Ἰδῶναι ἑαυτὸν ἡμῶν еще что
нибудь.

Ἰδῶναι ἑαυτὸν ἡμῶν имѣніе, иму
щество.

Ἰδῶναι ἑαυτὸν ἡμῶν самъ.

Ἰδῶναι ἑαυτὸν ἡμῶν само
изпекающій.

Ἰδῶναι ἑαυτὸν ἡμῶν сдѣ
модержавіе.

Ἰδῶναι ἑαυτὸν ἡμῶν самоела
спный.

Ἰδῶναι ἑαυτὸν ἡμῶν владѣтель,
вельможа, князь.

Ἰδῶναι ἑαυτὸν ἡμῶν Архонть,
начальникъ.

Ἰδῶναι ἑαυτὸν ἡμῶν власць,
господство.

Ἰδῶναι ἑαυτὸν ἡμῶν владѣць, гос
подствоваешь, повелѣ
ваешь; осмѣливаешь.

Ἰδῶναι ἑαυτὸν ἡμῶν сходишь.

Или во, а. Или и
или пошчась.

Или или насподий,
сущий.

Или или со всѣмъ, со-
вершенно.

Или или или
приводить въ недо-
умѣніе.

Или или на, надъ.

Или или сверху.

Или или на мѣсто.
вмѣсто.

Или или для свиданія.

Или вещь.

Или или сѣдущий,
значокъ.

Или или права.
Или или справедли-
во.

Или или дѣло.

Или чѣмъ? какъ?

Или свой.

Или или или каж-
дый.

Или или Ифигена.

Или или въ замѣнъ.

Или или въ ценъ.
прѣ, срединѣ города.

Или или спать.

Или

Или плакать.

Или или или
демоняцанъ.

Или широкий.

Или или или широка,
ширина.

Или или грудь.

Или или или наша.

лукъ.

хорошій, доб-
рый.

лучш
доб-
рѣ.

добро,
доброта.

горы

гора.

языкъ,

Лелій.

плаваніе. 'Р' плавать.

Леншулій.

Легіонъ.

Лангши-
муръ, Гамерланъ.

полный, обиль-
ный.

обильною
щедрою рукою.

Ливанъ.

озеро.

Лимъ—островъ.

быть.

извиняться.

быть уважаемымъ, въ

уваженіи.

полно, со-
вершенно.

полноша;
обиліе.

Литра—мѣра,

Ливій.

Лидійскій,

Лидія.

удрученіе;
мученіе.

супругъ, су-
пруга.

просто,

свѣтъ.

Людвигъ.

бремя.

нарушать.

заплатишь смертию.

молчаливый,
неговорливый.

свѣ-
томъ облеченный,
свѣтомъ озаренный,
лучезарный.

свѣт-
лѣ.

освѣ-
щенный, просвѣщен-
ный.

освѣ-
щаешься, просвѣщать.

блѣ

просвѣ-
щитель.

освѣщеніе, просвѣще-
ніе.

слухъ, вѣспѣ.

молчать, беза-
молвспѣвывать.

слушать, вни-
мать.

полноша;
совершенство.

ободряться.

наполнять;
исполнять.

оставлять,
покидать.

лш.

обманывать.

обманывать.

ея

лш.

лш.

желудокъ.

жашъ.	жашъ съ, зхидитъ въ.
жашъ игра, шупка.	жашъ съ смъ
жашъ играшь, шу- пашъ; иди военною противъ непріятеля.	жашъ про- шій на сѣдь, чернь.
жашъ игрокъ; иг- рушка, игралище.	жашъ костеръ; огонь; жаръ; горящій уголь.
жашъ миро- любивый.	жашъ мракъ, тем- нота.
жашъ миролюбіе.	жашъ мрачный, темный.
жашъ миро- шворецъ, примири- тель.	жашъ любя- щій темному, мракъ.
жашъ миръ, мишина, покоишвіе.	жашъ препаш- ивующій, наруши- тель; препашивіе.
жашъ виноградъ.	жашъ пре- пашивовашъ; мару- шашъ.
жашъ распро- ивашъ, разрушашъ, повреждашъ.	жашъ по- спигашъ умомъ.
жашъ нѣжный, влюбленный.	жашъ лишен- ный ума.
жашъ стадо.	жашъ жало; пооще- реніе, побужденіе.
жашъ соедині-	

וְיִרְדּוּ מִלְּבָבָם יарвар-довахсья.
скій.

וְיִגְדֹּל מִלְּבָבָם гордихсья
предъ кѣмъ, пренебре-
гашъ, неуважахъ, не
бояхсья, неспра-
шивсья.

וְיִתְקַדֵּשׁ מִלְּבָבָם совѣсть.
приняты съ радостию.

וְיִתְקַדֵּשׁ מִלְּבָבָם спрогий, жестно-
кій; швердый.

וְיִתְקַדֵּשׁ מִלְּבָבָם изпор-
гашъ, вырывашъ.

וְיִתְקַדֵּשׁ מִלְּבָבָם ржашъ.

וְיִתְקַדֵּשׁ מִלְּבָבָם |

וְיִתְקַדֵּשׁ מִלְּבָבָם |
попечитель, покрови-
тель, пекущійся, имѣ-
ющій попеченіе.

וְיִתְקַדֵּשׁ מִלְּבָבָם покровитель-
ствовашъ, печься, и-
мѣхъ сипараніе о комъ,
присмотръ.

וְיִתְקַדֵּשׁ מִלְּבָבָם жалѣхъ, со-
жалѣхъ.

וְיִתְקַדֵּשׁ מִלְּבָבָם смѣхъ, ра-
ушъ.

וְיִתְקַדֵּשׁ מִלְּבָבָם уча-
снвовашъ въ радости,
радовашсья съ кѣмъ.

וְיִתְקַדֵּשׁ מִלְּבָבָם |
|

וְיִתְקַדֵּשׁ מִלְּבָבָם |
|

וְיִתְקַדֵּשׁ מִלְּבָבָם |
|

וְיִתְקַדֵּשׁ מִלְּבָבָם |
|

וְיִתְקַדֵּשׁ מִלְּבָבָם |
|

וְיִתְקַדֵּשׁ מִלְּבָבָם |
|

וְיִתְקַדֵּשׁ מִלְּבָבָם |
|

וְיִתְקַדֵּשׁ מִלְּבָבָם |
|

וְיִתְקַדֵּשׁ מִלְּבָבָם |
|

וְיִתְקַדֵּשׁ מִלְּבָבָם |
|

וְיִתְקַדֵּשׁ מִלְּבָבָם |
|

ἡσυχία ἐν τῇ καρδίᾳ σου
своя тишина.

ἡσυχία ἐν τῇ καρδίᾳ σου
тишина въ сердцѣ твоемъ.

ἡσυχία ἐν τῇ καρδίᾳ σου
тишина въ сердцѣ твоемъ.

ἡσυχία ἐν τῇ καρδίᾳ σου
тишина въ сердцѣ твоемъ.

ἡσυχία ἐν τῇ καρδίᾳ σου
тишина въ сердцѣ твоемъ.

ἡσυχία ἐν τῇ καρδίᾳ σου
тишина въ сердцѣ твоемъ.

ἡσυχία ἐν τῇ καρδίᾳ σου
тишина въ сердцѣ твоемъ.

ἡσυχία ἐν τῇ καρδίᾳ σου

успѣхъ.

ἡσυχία ἐν τῇ καρδίᾳ σου

ἡσυχία ἐν τῇ καρδίᾳ σου
тишина въ сердцѣ твоемъ.

ἡσυχία ἐν τῇ καρδίᾳ σου
тишина въ сердцѣ твоемъ.

ἡσυχία ἐν τῇ καρδίᾳ σου
тишина въ сердцѣ твоемъ.

ἡσυχία ἐν τῇ καρδίᾳ σου
тишина въ сердцѣ твоемъ.

ἡσυχία ἐν τῇ καρδίᾳ σου

ἡσυχία ἐν τῇ καρδίᾳ σου

признаваться, исповѣ-
дываться.

ἡσυχία ἐν τῇ καρδίᾳ σου

объяснить.

ἡσυχία ἐν τῇ καρδίᾳ σου

худой.

ἡσυχία ἐν τῇ καρδίᾳ σου
свѣдѣть за.

ἡσυχία ἐν τῇ καρδίᾳ σου
хитрить, лукавить.

ἡσυχία ἐν τῇ καρδίᾳ σου
церковь, храмъ; пре-
столю.

ἡσυχία ἐν τῇ καρδίᾳ σου
погибнуть; погубить.

ἡσυχία ἐν τῇ καρδίᾳ σου
необхо-
димый, грубый,
угрюмый.

ἡσυχία ἐν τῇ καρδίᾳ σου

ἡσυχία ἐν τῇ καρδίᾳ σου
пропасть, бездна; нучина, глубо-
кій ровъ, яма.

ἡσυχία ἐν τῇ καρδίᾳ σου

совѣщаніе *ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ*

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ совѣ-
щивашься, совѣщанься

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ злый,
худой замысль.

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ совѣш-
дикъ.

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ уголь.

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ убѣгать; оп-
стунать, удалиться.

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ глубина.

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ глубокий
роць.

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ поражасть,
разбить.

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ рана.

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ рашить.

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ
розыскъ, домогатель-
ство.

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ
ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ глухой.

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ хижина.

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ попла.

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ убѣгать.

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ келья.

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ возмущать,
разстроивать.

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ смуще-
ніе, безпокойство духа.

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ | разность;
| разли-
ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ | чіе.

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ радовашь-
ся, возхищанься.

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ нирь, нир-
тество.

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ радо-
стный, ободритель-
ный.

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ ободрять.

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ ровъ; каналъ;
страшя.

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ обведен-
ный, укрѣпленный
рвомъ, каналомъ.

ᲙᲚᲣᲠᲚᲚᲚ наставленіе.

ѢАШЬСЯ.

ѢАШЬСЯ-НАСМѢШ-
НИКЪ

ѢАШЬСЯ-НАСМѢШ-
НИКЪ любящій
шутить, насмѣхаться;
насмѣшникъ.

ѢАШЬСЯ-НАСМѢШ-
НИКЪ конецъ, край,
предѣлъ.

ѢАШЬСЯ-НАСМѢШ-
НИКЪ извѣст-
ный, знакомый.

ѢАШЬСЯ-НАСМѢШ-
НИКЪ тяжелый, тяж-
кій.

ѢАШЬСЯ-НАСМѢШ-
НИКЪ всѣма сѣрднѣся.

ѢАШЬСЯ-НАСМѢШ-
НИКЪ тяж-
желый.

ѢАШЬСЯ-НАСМѢШ-
НИКЪ при-
жѣчаніе, замѣчаніе.

ѢАШЬСЯ-НАСМѢШ-
НИКЪ при-
жѣчаніе, замѣчаніе.

ѢАШЬСЯ-НАСМѢШ-
НИКЪ древо.

ѢАШЬСЯ-НАСМѢШ-
НИКЪ рабъ, слуга,
невольникъ.

ѢАШЬСЯ-НАСМѢШ-
НИКЪ рабскій

службный, невольничій.

ѢАШЬСЯ-НАСМѢШ-
НИКЪ раболѣ-
пство, служеніе, не-
вольничество.

ѢАШЬСЯ-НАСМѢШ-
НИКЪ раб-
ство, служеніе, не-
вольничество.

ѢАШЬСЯ-НАСМѢШ-
НИКЪ жажда; жаж-
дущій.

ѢАШЬСЯ-НАСМѢШ-
НИКЪ жаж-
да.

ѢАШЬСЯ-НАСМѢШ-
НИКЪ бить, уда-
рать, ковать.

ѢАШЬСЯ-НАСМѢШ-
НИКЪ спарець; спа-
рый.

ѢАШЬСЯ-НАСМѢШ-
НИКЪ Сенаць,
собраніе спарѣвшихъ.

ѢАШЬСЯ-НАСМѢШ-
НИКЪ спарѣвъ.

ѢАШЬСЯ-НАСМѢШ-
НИКЪ спарѣвъ.

ѢАШЬСЯ-НАСМѢШ-
НИКЪ нещера.

ѢАШЬСЯ-НАСМѢШ-
НИКЪ облыцалъ,
замалывалъ.

ѢАШЬСЯ-НАСМѢШ-
НИКЪ сибхъ.

ՅԻԺԱՂԱԶՐԺ воз- веденіе ума,
буждающий смѣхъ.

ՅԻԺԱՂԼԼ смѣяться

ՅԻԺԱՂՇՇ смѣющийся.

ՅԻՐԱՆԺԼԻ порфи-
роводный.

ՅԻՐԱՆԻԼ пурпуро-
вый; порфира.

ՅԻՆԻԼԼ рождаются.

ՅԻՆԸԻԴ рожденіе,

ՅԻՆԸԻԴ ծնալու произ-

ՅԻՆՇՇ редишель,

ՅԻՆՇՇ щека.

ՅԻՂԼ море.

ՅԻՂԱՅԼԻ морскій.

ՅԻՂԵՂԵՐԵՍՅ примора-
скій,

ՅԻՆԸԻԴ колѣно.

ՅԻՂԼԼ Ի ՀԱՆԴԵՐՁ
пересодѣвшись
плащъ.

Կ

ԿԱԳԺԱՍ Кадмъ.

ԿԱԳԺԱԺ ԵՐԼԻՎԱՐԱՅ
конская збруя.

ԿԱԳԺԱԼԵՐԱԿԵԼ образо-
вать.

ԿԱԳԺԼԼ спроеить;
разполагать; соспа-
влять; переносить.

ԿԱԹԵՆԵՂԸՆ молочное,

ԿԱԹՆԵՂԵԼԻՍ Каволи,
кость.

ԿԱԼԼ бытъ, суще-
ствовать, сподать.

ԿԱԼԱՆԱԿԵԼԼ взята
въ пѣнь.

ԿԱԼԱՆԻՍԼԱՐ пѣнникъ,

взятый въ плѣнь.

Цѣлѣ помѣстье,
владѣніе, собсѣвен-
ность.

Цѣлѣ вѣсѣлица.

Цѣлѣ вѣшашъ, повѣ-
сить.

Цѣлѣ хромой.

Цѣлѣ капуста.

Цѣлѣ или, либо.

Цѣлѣ доброволь-
но.

Цѣлѣ сводѣ.

Цѣлѣ со сво-
дами.

Цѣлѣ Камбизѣ.

Цѣлѣ желательво,
угодно.

Цѣлѣ хотѣть.

Цѣлѣ воля.

Цѣлѣ рѣзвый, жи-
вый.

Ѣ

Ѣ ставишь,
воздвигашъ.

Ѣ правило.

Ѣ рано.

Ѣ подкупашъ,
пс дучашъ, подгова-
ривашъ.

Ѣ связь,
сношеніе.

Ѣ связывать.

Ѣ обезьяна.

Ѣ Капишо-
лія.

Ѣ добыча.

Ѣ управ-
ляемый.

Ѣ управ-
ляшъ.

Ѣ управленіе.

Ѣ ѣдущій
на колесницѣ.

Цишарзмишѣ колес-
ничная Ызда.

Цишннгушѣ строитъ.

Цишннгушѣ построен-
ный.

Цишншѣ сомнѣніе.

Цишншѣ сомнѣваешь-
ся.

Цишншѣ Каспоръ.

Цишншѣ шушка; на-
смѣшка.

Цишншѣ шушишь,
насмѣхашься.

Цишншѣ бывшій,
звѣрскій.

Цишншѣ бывшій,
свое; звѣрство.

Цишншѣ шѣишншѣ,

Цишншѣ совершен-
ный, исполненный.

Цишншѣ совершать;
исполнять.

Цишншѣ Капилина.

Цишншѣ кошъ; кошка.

Цишншѣ ночь; сила;
возможность; шилье.

Цишншѣ утварь.

Цишншѣ употреблять что на
что.

Цишншѣ чипать; на-
зывать; просить.

Цишншѣ мочь; шить.

Цишншѣ сильно; же-
стоко.

Цишншѣ бѣсыя.

Цишншѣ думать;
полагать.

Цишншѣ сомнѣніе;
мнѣніе. Цишншѣ шншѣ
подашь сомнѣніе.

Цишншѣ быстро-
текущій; съ шумомъ
текущій.

Цишншѣ дать; про-
паянуть.

Цишншѣ край.

костѣ.

Կարմիր красный, баг-
ряный.

Կարգեղանացի Карға-
теянинъ.

Կարևոր нужный.

Կարող мощный.

Կարօտանալ имѣшь
нужду въ чемъ.

Կախուցանել закры-
вать.

Կարտալիկъ плясашъ.

Կեալ жить.

Կեանք жизни.

Կեղակարծ сумнишель-
ный; двусмысленный.

Կեղծաւորъ лицемер-
ный, лукавый, при-
шворный.

Կեղծաւորեալ мѣло

Կեղծաւոր

Կեղծաւորել пришео-
ряться.

Կեղի порочный.

Կենակցել сожигшель-
ствовать, жить вмѣстѣ

Կենդանագիր

Կենդանագրութիւն
жизнопись.

Կենդանապիւր

Կենդանի

живый; живо изображен-
ный.

Կենդանութիւն жизни.

Կերակուր пища,
ѣства.

Կերակրել пѣпашься;
кормиться.

Կերպարանել изобра-
жашься; угодобляшья;

Կէս половина.

Կիկերոն Цидерон.

Կի ն женщина, жена.

Կի ն Համլуդեցի
Римлянка.

Цѣрковъ Киръ:

Цѣрковъ. полумер-
твый.

Цѣрковъ. половин-
ною частію.

Цѣрковъ. [ѣрковъ] упо-
требленіе.

Цѣрковъ страсть.

Цѣрковъ. бры-
кашья, битья копы-
тами.

Цѣрковъ Киръ.

Цѣрковъ. кусать.

Цѣрковъ. оспирь.

Цѣрковъ. Кле-
опатра.

Цѣрковъ. Клеобуль,

Цѣрковъ. Клишъ.

Цѣрковъ. мраморный.

Цѣрковъ. женоподоб-
ный, извѣженный.

Цѣрковъ. печаль; опли-
чительное качество.

Цѣрковъ. печатать.

Цѣрковъ. вѣсиль.

Цѣрковъ. упрекъ,
укоры, укоризна, ули-
ка.

Цѣрковъ. упрекать,
укорять, уличать.

Цѣрковъ. Кодрь.

Цѣрковъ. попирашъ, попирашъ
ногами.

Цѣрковъ. съшованіе, плачъ,
воплъ.

Цѣрковъ. съшовать, пла-
кать.

Цѣрковъ. страна.

Цѣрковъ. грабить, по-
хищать.

Цѣрковъ. страна; дѣла.

Цѣрковъ. слѣпой.

Цѣрковъ. Патриаршая
грамота, булла.

Цѣрковъ. называть, звать.

Ἀρξυγέτης названный,
прозванный.

Ἀρξυγία званіе, назва-
ніе.

Ἀρξυγία пирь, пир-
шество; приглашеніе.

Ἀρξυγία кусокъ, об-
ломокъ.

Ἀρξυγία рубить, рѣ-
зать. Ἀρξυγία рубить другъ
друга.

Ἀρξυγία зашвердѣвшая земля.

Ἀρξυγία опшпоргать,
опшимаешь, похищаешь.

Ἀρξυγία щенокъ.

Ἀρξυγία рушатъ.

Ἀρξυγία рушатся,
падаютъ.

Ἀρξυγία паденіе,
рушеніе.

Ἀρξυγία Корицей-
ницъ, Корицескій.

Ἀρξυγία пропадать,
погибать.

Ἀρξυγία храбрый,
мужественный.

Ἀρξυγία согбен-
ность.

Ἀρξυγία терять.

Ἀρξυγία потеря.

Ἀρξυγία Квинтусъ Муцій.

Ἀρξυγία идоль.

Ἀρξυγία сообщникъ.

Ἀρξυγία кормъ, пища.

Ἀρξυγία ослаблен-
ный.

Ἀρξυγία ослаб-
ляешь, лишаешь зрѣнія.

Ἀρξυγία грудь.

Ἀρξυγία слышно.

Ἀρξυγία Курцій.

Ἀρξυγία ваяный,
изсѣченный.

Идо́лопокло́нство.

И́дѣлѣмъ у́твер-
жда́ть миръ.

И́дѣлѣмъ ссорѣ́ться;
сража́ться.

И́дѣлѣмъ за́вѣща́ніе

И́дѣлѣмъ за́вѣща́ть.

И́дѣлѣмъ но́вый
или ста́рый за́вѣщъ.

И́дѣлѣмъ тка́чь.

И́дѣлѣмъ муче́ніе,
спрада́ніе; пы́шка

И́дѣлѣмъ и́оси́ть; спра-

да́ть.

И́дѣлѣмъ о́бразова́нный

И́дѣлѣмъ черепа́ха.

И́дѣлѣмъ гры́зть.

И́дѣлѣмъ о́пять; два.

И́дѣлѣмъ впо́рично.

И́дѣлѣмъ повто́рять.

И́дѣлѣмъ мла́дшій.

И́дѣлѣмъ религі́я, вѣ́ра.

И́дѣлѣмъ соедине́нный,
сцѣ́пленный.

И́дѣлѣмъ сапо́гъ.

И́дѣлѣмъ сапо́жникъ.

И́дѣлѣмъ ты́сяча.

И́дѣлѣмъ ты́сяч-
никъ.

И́дѣлѣмъ ты́сяч-
ный.

И́дѣлѣмъ е́два.

Հաղիւ երբեք

Հաղիւ հաղ
весьма редко.

Հալածական արևել

Հալածել
преслѣдовать; гнать.

Հակառակական спор-
ный, противорѣчущий.

Հակառակել спорить,
противорѣчить.

Հակառակ противъ.

Հակառակել տեղի Հա-
կառակել.

Հաղբ սѣши, замысль.

Հաղբт-
чикъ. участ-

Հաղբդիւ приоб-
щанься; участвовать.

Հաղբդու թիւի при-
общение, участие.

Հաջել угождать,
удовлетворять.

Հաջիլ годно.

Հաճութիւն угода, со-
гласіе.

Համադուհար обще,
вкупѣ, всѣ.

Համադամ-
вкусный.

Համադդիւ единород-
ный, единоплеменный.

Համախոհ-
единомы-
сленный, единоплеменный.

Համակ-
весь.

Համակրոն-
единовѣр-
ный; единовѣрецъ.

Համաձայն-
единоглас-
ный, согласный.

Համաձայնիլ-
согла-
шаться.

Համանուն-
соименный.

Համառոտ-
краткий, со-
кращенный.

Համաօրեւ-
сокраща-
ть.

Համար-
считать, числе-
ние, уважение, ис-
численье.

Համարակալ հաշի-
чикъ, ценсоръ.

Համարել հաշի-
считать, из-
числять; почищать.

Համբակ հамбикъ.

Համբանակ հамбанакъ
сидишь.

Համբակ հамбикъ
известіе.

Համբակակալ հамбика-
л просла-
вленный.

Համբերել հамберелъ
переносишь.

Համբուրել հамбу-
релъ цѣло-
вать.

Համեմատ հаме-
матъ сходствен-
ный.

Համեմատութիւն հаме-
матութիւնъ сход-
ство.

Համեմէլ հаме-
мелъ триправлять.

Համիր հамиръ
нѣмный.

Համիրանակ հамир-
анакъ нѣмнѣшь.

Համորէն տէր ինչ
համորէն տէր ինչ

Հայ Армянинъ.

Հայաստան Арменія.

Հայել հայелъ
зеркало.

Հայերէն հայերէն
по Ария-
ски.

Հայեցուած հայе-
цъ видѣ-
взглядъ, воззрѣніе.

Հայթհայտել հայ-
тхутхелъ промы-
шлять, приобрѣ-
щать.

Հայլ հайль
глядѣшь;
смотришь.

Հայլ հайль
Гайкъ.

Հայր հайръ
отецъ.

Հայրասան հай-
расанъ отцеубій-
ца.

Հայրենի հай-
рені հай-
родскій.

Հայրենիք հай-
рені-
родство.

Հանապազ հан-
напазъ всегда.

Հանապազորդեան
հаннапаз-
ордунъ
всегдашній.

Հանդամար հан-
дарамъ
обща-
ясельщина.

Հանգանակել давать,	пѣть, переносить.
вспомоществовать.	
Հանգիւմ покой, клад-	извлекать, вы-
бище; покойный.	нимаешь. Հանելի տերել
	употреблять со зло.
Հանդուցանել успо-	Հանք рудникъ.
коивать, умирать.	Հաշտեցուցանել ми-
Հանդիլ успокоивать.	ришь.
ся, отдыхать.	Հաշտու-թիւն миръ.
Հանդերձ плащъ; со-	Հալա попомъ, послѣ.
сѣ.	
Հանդերձանք приго-	Հալճեալ быстрый,
товленія, предпріятіе.	шоропливый.
Հանդերձեալ է на-	Հաւաքանք воплъ,
мѣрень.	вздохи.
Հանդերձել пригопо-	Հասակ возрастъ.
влять.	
Հանդէալ пропѣвъ.	Հասանել доспи-
Հանդէա шоржесиво,	гаешь, поспитать. Հա-
собраніе.	սանել 'ի թիկունս
Հանդիպիլ встрѣчать-	приспѣшь на помощь.
ся, случаться.	Հասանելի կատարեալ
Հանդիսական шорже-	երջանկու-թիւն доспи-
сивенный; зритель.	гаешь совершеннаго
Հանդուրծել шер-	счастія.
	Հասարակ простой,
	общеупотребитель-
	ный.
	Հասարակապետութիւն

республика.

Ширшлнл [р]лн об-
щество.

Ширшл ор пол-
день.

Ширл [р] ежедневные
издержки; жалованье,
окладъ.

Шил свѣдущій.

Шилншлрл зрѣлый.

Шиллгшнл дово-
лить; доставлять.

Шиллгшнл [р]лн до-
водишь до свѣденія.

Шилшл прочный,
твердый, постоянный.

Шилншлрл утвр-
жденный, укрѣпленный.

Шилжшлрл учреждать
упрежденіе, укрѣ-
пленіе.

Шилншлнл [р]лн ут-
вержденіе, укрѣпле-
ніе, твердость.

Шилншлнлнл твер-
дый, крѣпкій.

Шилл [р]лн Шиллнл
шл [р]

Шиллр помъ, часте;
обломокъ.

Шиллншл обломокъ.
опидѣленіе.

Шиллншлрл опидѣ-
ленный.

Шиллнл [р]лн крапкій,
опрысканный.

Шиллгшнлрл возда-
вать, возвращать;
плащить.

Шиллгшлнл возмѣз-
діе, награда.

Шилл Югъ.

Шиллшлрл южная
сторона.

Шилл [р]лншлрл плаин-
ровать, уравнивать.

Шиллр спо.

Шиллрлншлрл сош-
никъ.

Шиллр нужда, необ-
ходимое; подача.

Հիմնական	язычникъ.	Հիմնական	описываясь опись.
Հիմնական	Еллинъ, Грекъ.	Հիմնական	домогашья
Հիմնական	лѣнившись.	Հիմնական	ся чего, желать знать
Հիմնական	пошокъ.	Հիմնական	что, любопытство-
Հիմնական	авшоръ.	Հիմնական	вашъ.
Հիմնական	ав-	Հիմնական	домога-
шорство.		Հիմնական	ющийся, ищущий;
Հիմնական	Елена.	Հիմնական	любопытный.
Հիմնական	задушаться.	Հիմնական	домога-
Հիմնական	ливать, проли-	Հիմնական	одина
вать. Հիմնական		Հիմնական	послѣ другаго, посме-
Հիմնական	про-	Հիմնական	пенно; въ послѣд-
ливать шокъ слезъ.		Հիմնական	ствии.
Հիմնական	легко. удо-	Հիմնական	Юнона.
бно.		Հիմնական	Меркурій.
Հիմնական	далъ.	Հիմնական	опровергать.
Հիմնական	уда-	Հիմնական	сильный.
ляшь, опдаляшь.		Հիմնական	несчастный,
Հիմնական	далекій, дале-	Հիմնական	жалосный.
ко,		Հիմնական	основаніе.
		Հիմնական	рушиться до основа-
		Հիմնական	нія.

Հիւ Դревній, вѣш-
хій, старый. Ի հնու
въ древности.

Հիւք пяшь.

Հիւանդ больный.

Հիւանդադին болѣз-
неный.

Հիւանդանալ Ի մահ
смертельно заболѣшь.

Հիւանդութիւն бо-
лѣзнь.

Հիւղ хижина.

Հիւպատոս Консулъ.

Հիւպատոսութիւն кон-
сульство.

Հիւսիս Сѣверъ.

Հիւսիսահողմ Сѣвер-
ная сшорона.

Հըլ послушный.

Հըլթիւն послушаніе.

Հնազանդ покорный.

Հնազանդիւ повинно-
ванъся, мокоряшься.

Հնոր средство, воз-
можность. Հնորս
խնդրել искашь сред-
ства.

Հնորադէտ остроум-
ный, хитрый.

Հնոր է возможно.

Հնորիչ изобрѣща-
тель.

Հնորիւք իմъ какимъ
либо средствомъ, ка-
кою либо хитростию.

Հնգեամանի пятнадц-
цать.

Հնգեամանանիւս
пятнадцатилѣтний.

Հնգեամանեցորդ
пятнадцатый.

Հնգօրեայ пятиднев-
ный.

Հնդիկ Индѣецъ.

Հնձել жать, косить.

Հնչիւն звукъ.

ἰῆτ попеченіе.

ἰῆτωλ печься.

ἰῆτψ душа.

ἰῆτκσρ духовный.

ἰῆτ земля.

ἰῆτδ вѣспрь.

ἰῆτψωλ великолѣп-
ный.

ἰῆττ Грекъ.

ἰῆτψρ

ἰῆττψ

печеніе. ἰῆτψρ шр-
μωμωλω шокі слезь.

ἰῆτψψ сѣнь; покро-
вительство.

ἰῆτψω долина, юдоля.

ἰῆτψλ пасухъ.

ἰῆτ духъ, запахъ.

ἰῆττψρ κςσωτ ψωμωλ-
ρωμωλψ что шолько ды-
шеть войною.

ἰῆτδδ жашва,

ἰῆτωλ близко.

ἰῆτωλ

ἰῆτωλ шωμω

ἰῆτωλ κςρκςψ

пошомъ, послѣ, нако-
нецъ.

ἰῆτρ огонь.

ἰῆτωμωλ подданный.

ἰῆτωρτ гордый.

ἰῆτωρωμωλ гордишь-
ся.

ἰῆτωρωμωλδρλδ гор-
дось.

ἰῆτκωμ Рейнь—рѣ-
ка.

ἰῆτκωρ Рипоръ.

ἰῆτκωρωμωλ рипор-
скій.

ἰῆτκωμ Родось.

ἰῆτκωλ Римъ.

ἰῆτκωλωμωλ Римля-
нинъ.

Հռոմէական	Римскій.	огненосный.	Հրաշարս	зажигательное
Հռչակ	обнародо- ваніе, разглашеніе.	стекло.		
Հրաշէք	огнеспрель- ныя оружія.	ружье.	Հրդեհ	
Հրատարել	отпрѣ- кашья.	пожарь.	Հրդեհարկութիւն	
Հրաման	приказаніе, повелѣніе.	Ангель; по- солъ.	Հրեշտակ	
Հրամանատար			Հրեշտակութիւն	по- сольство.
Հրամանատար			Հրկիւղութիւն	
Հրապարակ	площадь.		Հրձգութիւն	
Հրապարակական	пуб- личный, народный.		Կէս Հրդեհ	
Հրատարակել	обна- родывашь.		Հրեշարս	для по- ощъ.
Հրաշարս	огнистый,			

Ձ:

Ձառ пшенець; ще- Ձախ лѣвый.
нось

Хъхъхъ жьртъхъхъ
приводишь войско въ
боевой порядокъ.

Хъхъхъхъ лучь.

Хъхъхъхъхъ спань, ла
терь

Хъхъхъхъ узнавашь,
знашь.

Хъхъхъхъхъ дорога.

Хъхъхъхъхъхъхъхъ пу-
тешествовашь.

Хъхъхъхъхъхъхъхъхъхъ
путешествіе.

Хъхъ объдъ.

Хъхъхъ объдашь.

Хъхъхъхъхъ пожирашь.

Хъхъхъхъ искусный.

Хъхъхъхъхъхъхъхъхъхъ
оспроуміе.

Хъхъхъхъхъхъхъ зодчій.

Хъхъхъхъхъхъхъхъхъхъ
зодчешво.

Хъхъхъхъхъхъхъхъхъхъ ис-
мый,

кусно пригопшвлный.
Хъхъхъхъхъ изобре-
пашь.

Хъхъхъхъхъхъхъхъ иску-
спво; проворспво.

Хъхъхъхъхъ принадлежа-
щій къ Аристошеле-
вой школъ.

Хъхъхъ усиліе, спара-
ніе; шрудъ; безпокой-
(шъ); упошленіе.

Хъхъхъхъ Іезуишь.

Хъхъ крикъ, вопль.

Хъхъхъхъ испинный.

Хъхъхъхъхъхъхъхъ говоря-
щій испину. **Хъхъхъхъ**
Хъхъхъхъхъхъхъхъ хъ
споль любиль гово-
ришь правду.

Хъхъхъхъхъхъхъхъхъхъ по-
въспвующій испину,
испинный.

Хъхъхъхъхъхъхъхъ испи-
на, правда.

Хъхъ богашый, обиль-

Տ'սմանլ обогашать. снво, обиліе.
ся.

Տ'սսլթիւն богаш. Տ'ստ свѣча.

Ս

Ս'սթեմթիդակն
Маесматическій.

Ս'սթեմթիդայ Мае.
машика.

Սակագրոթիւն над.
пись.

Սակնուանեալ про.
званный.

Սակնուն фамилія,
прозваніе.

Սակդոնացի Маке.
донянинъ.

Սահ смерть. Սահու
դատիլ бышь осужден-
нымъ къ смерти.

Ս'սահ ընթանալ ид-
ти на смерть,

Սահարդր смертонос-

ный.

Սահադերլ яды.

Սահահրաւէր призы-
вающий, причиняющий
смерть.

Սահիքբ постель;
одрь.

Սահկանացու смерт-
ный.

Սայր матъ; сосна;
сосновый лѣсъ.

Սայրաքաշաք столица.

Սանդաշ серпъ.

Սանկարարոթիւն по-
живальное искусство.

Սանկոթիւն младен-
чество.

Մանուկ младенецъ. 'подходишь.

Մանկիկա Манниня. Մանկիկա յառաջ идиши
впередъ.

Մռշկ изнуряшь.

Մռան погребъ; под-
валъ.

Մասի Масисъ—го-
ра.

Ման часть.

Մանակից участникъ,
соучастникъ.

Մանակոր часпный.

Մատակարարк до-
спавляшь, снабжаешь.

Մանիկ перстень
кольцо.

Մատանь книга.

Մատենк предавать.

Մատենիк предастель.

Մատակցանк подашь
предсавляешь, прине-
сешь.

Մանիկк приближаешься,

Մարդ

Մարդաբան | лугъ.

Մարդարк пророкъ.

Մարդարк ահան про-
роческій.

Մարդարк աթիւն про-
рочеснво.

Մարդ человекъ.

Մարդաբանիկ

Մարդաբանիկ
человѣкоубійца.

Մարդահանաթիւն |
деснь, лицемѣрнво.

Մարդասիրաթիւն
человѣколюбіе.

Մարդասիրան անհար-
գաբանիկ:

Մարդատեաց նенави-
 дящій людей, нелю-
 димъ.

Մարդկային чело-
 вѣскій.

Մարդկութիւն чело-
 вѣчеспво.

Մարզպանъ началь-
 никъ провинціи.

Մարթ է можно, воз-
 можно.

Մարի курица; сам-
 на, машка.

Մարմարինն мраморъ.

Մարմարինեաց мра-
 морный.

Մարին шѣло.

Մարտ война.

Մարտ զնեւ сражашь.
 ся.

Մարտիկ воинъ, боецъ.

Մարտիրոս мученикъ.

Մարտնչել — воевать.

Մարբ Мидяне,

Մարրլլ Очищаешься.

Մեդիոլան Меді-
 оланъ.

Մեդոն Медона.

Մեզէն мы сами,
 ошъ насъ самихъ.

Մեծ великій; стар-
 шій.

Մեծադին драгоцѣн-
 ный.

Մեծադործ великій
 дѣлами, доблесный.

Մեծադործութիւն
 подвигъ, славное дѣ-
 яніе.

Մեծադանոյս велико-
 лѣпный.

Մեծաջանդէս вели-
 копоржеспвенный.

Մեծաջարակտ бога-
 тѣйшій.

Մեծամեծъ величай-
 шій.

Մեծամեծք вельможи.

Մեծամեղեթիւն	высокое, высокомеріе.	Մեկեղեղ	разлучаться, ошлучаться.
Մեծանուն	великоимениный.	Մեկնութիւն	оплучка; разлука; объяненіе, толкованіе.
Մեծաշէն տէր մեծապիսոյց :		Մեհեան	капище.
Մեծաիրտ	великосердый.	Մեղապարտ	виновный, преступный.
Մեծամուն	богатый, богачь.	Մեղի	слабый; изнуженный; робкій.
Մեծարանք	почести.	Մեղու	пчела.
Մեծարդի	весьма уважаемый.	Մեղը	медь.
Մեծարեւ	величать, уважать.	Մեղք	грѣхъ; преступленіе.
Մեծաբայլ	большими шагами.	Մենաստի	Монастырь.
Մեծիմաստ	человѣкъ великаго ума.	Մենեղաւու	Менелай.
Մեծութիւն	величество, величіе; величина. Մեծութիւն արար	Մեռանիւ	умирають.
	великодушіе.	Մեռեալ	умершій, усопшій.
Մեկեղեղ	разлучать; объяснять, толковать.	Մեռելութիւն	смертность, смерть.
		Մեռնալանիւ	умерщвляють.

- Միանալ соединяться. Միջորդ посредникъ.
 Միանգամъ однажды. Միջորմъ средоспѣніе.
 Միանգամայնъ разомъ, вмѣстѣ, вдругъ. Միանգամայնъ և даже и. միջոցъ средство, способъ; продолженіе, промежутокъ.
 Միասակիս одинакимъ образомъ.
 Միասակիս և ցѣльный.
 Մի բնակ опиюдъ.
 Մի ըստ միոջե подро- Միս գեկլ слушать со вниманіемъ.
 но.
 Մինչ գեա пока.
 Մինչև և пока еще не.
 Մինչև և до; даже.
 Մինչև ցարոր донынѣ.
 Մինչև ցեղբ доколь?
 Միշմ всегда.
 Միշակեմ средоточіе.
 Միշակեմ և ցանկութիւն ամբренность.
 Միջերկրեայք средн- Միորեայ однопенный.
 земныя провинціи.
 Միջինъ средний, Միւս мясо.
 Միանթրոսու Мизан- Միանթրոսу шропъ.
 Միս գեկլ слушать со вниманіемъ.
 Միւս умъ. Ի միս ամեկ возпоминашь.
 Միւս другой.
 Միւս անգամъ въ дру- Միւս անգամъ вѣ
 гой разъ, еще.
 Միորեայ однопенный.
 Միւս пронзиль, еко- Միւս уտիшапъ;
 лошннъ.
 Միւս уտишапъ;
 забавляпъ.
 Միւս утի- Միւս утի-
 шеніе; забава, ...

Մէլ զստերադ՝ про-
должашъ, длишь войну.

Մըն мнѣ.

Մնացեալ оспальный.

Մնացորդ

Մնացուած

остапокъ

Մշի земледѣлецъ,
рабочій.

Մշիեալ обработан-
ный.

Մշիել обработы-
вашъ.

Մշինընաւոր всег-
дашній.

Մոգ волхвъ.

Մոգութիւն волхвова-
ніе.

Մոգս Моксь крѣ-
пость.

Մոլѣ порочный,

Մոլութիւն порокъ.

Մոխր пепель, прахъ.

Մույ Морея.

Մռնալ забывашъ.

Մռաւորացի ել заспа-
вишь забышь.

Մոկոլք Москвитя-
не.

Մութի темный, мра-
чный.

Մութանել вводишь.

Մութ входъ.

Մսագործ мясникъ.

Մսիչен мясное.

Մսագիրտ տալ добро-
вольно дашь.

Մտանել входишь.

Մտաւորժ остроум-
ный.

Մտալի умный, на-
машный.

Մտեղի усердный,
вѣрный, искренній.

Մըշիք бишва.

Մօտ տեղս նշուի:

ближній.

Մօտս քրիստոսն болѣе жашься, подходишь.

Մօտ լիել прибли-

В

Въ; во.

Յագեցուցանել насы-
щаешь.

Յաղել насыщаются.

Յաղուլ Іаковъ.

Յաղադ для, за.

Յաղարս վարել раззо-
ряешься, опустошаешь.

Յաղթական побѣди-
тель, побѣдоносный.

Յաղթահարել

Յաղթանակել
побѣждаешь.

Յաղթեալ побѣжден-
ный.

Յաղթել տեւ Յաղթա-
հարել:

Յաղթող տեւ Յաղթա-
կան:

Յաճախ часто.

Յաճախել посѣщаешь.

Յամառ насшойча,
вый, упорный.

Յամառել упорство-
ваешь; наспоицаешь.

Յամենալ медлишь.

Յամենայն ժամъ всегда.

Յայնժամъ тогда.

Յայտարարութիւն
объявление.

Յայտ է извѣстно.

Յայտնապէս извѣстно,
явно.

Յայտնութիւն явленіе,
появленіе.

Յանդ հանել кончинъ,
привесилъ къ концу.

Յանդուանել скло-
нашъ, привлекашъ.

Յանդդանան дерзкій.

Յանդդանութիւն дер-
зость, наглость.

Յանդիման прошивъ
предъ.

Յանդիմանել упрекашъ
представляшъ.

Յանդիմանութիւն
упрекъ, укоризна.

Յանանանել унѣшашъ,
покровишельствовашъ.

Յանան աւելել при-
нимашъ на себя, согла-
шашъся.

Յանանանութիւն по-
рученіе, согласіе, го-
товность.

Յանանել поручашъ.

Յանանք порокъ, по-
ръшность.

Յանանքը преступ-
никъ.

Յանդուանել прови-
дяшъся, согрѣшашъ.

Յաջաղոս завистли-
вый, ненавистный,
злостный.

Յապահոսу безопасно.

Յապաղել աւել Յանե-
նալ.

Յաջաղալոս остроум-
ный.

Յաջողել. благопріят-
ствовашъ.

Յաջողուած. счастли-
вое послѣдствіе.

Յաջողութիւն счастье.

Յաջորդ. намѣшникъ,
викарій.

Յառաջատես լինել
предвидѣшъ.

Вашъ

прежде.

Вашъигоу

Вашъи спѣшитъ.

Вашъи продол-
женіе.

Вашъ уваженіе.

Вашъи уважать.

Вашъи уважаемый.

Вашъи исправлять.

Вашъи соединять, при-
совокуплять.

Вашъи кровля; жилище.

Вашъи и слѣдовать, слѣдить.

Вашъи и нападать.

Вашъи нападе-
ніе, нашествіе.

Вашъи и начать войну.

Вашъи возкрес-
шій.Вашъи прибавлять,
продолжать.

Вашъи и всегдашній.

Вашъи вѣчно.

Вашъи и вѣчный.

Вашъи и похищать.

Вашъи и подвер-
женный измѣненіямъ,
перемѣчивой, непо-
стоянный.

Вашъи послѣ, потомъ.

Вашъи послѣдній,
послѣдующій.Вашъи и возвра-
щаться.

Вашъи и возвращать.

Вашъи и опустовать.

Вашъи и глупый.

Вашъи и ду-
рачить.Вашъи и глу-
пость, дурачество.

Възстанови́ память.

Взятъ въ память
на книжка.

Възѣмъ упоминашь, на-
поминашь.

Յիշեցուցանել տե՛ս յիշեալ:

Всѣхъ пятьдесятъ.

Вѣдѣ посылашь, оп-
правлять.

Обогащающа-
ся.

Злѣшнѣ-ушнѣ-обога-
щаѣ.

Значуъ Сѣбѣ 103-
дыхашь.

Энцикл. многократ.
но.

Воплупу колеблющій-
ся.

Будь очень.

ကျွန်ုပ်တို့၏ နှစ်စဉ်

Зуи надежда,

Знѣвъ Іоняннѣ.

Въггъ прибавляться,
прибывають.

Звѣръ совѣсть, увѣ-
щаваніе.

З^нр^тр^т совѣшоваиъ.

Въспръхъ совѣшода-
шель.

3077-000000 1000 1000
7000

Знрѣ шѣ когда.

З^н-г^л г^лг^н сжалишь
ся.

Всѣмъ Юль.

Затѣмъ отпра-
вляешь; сопровождаешь.

Значеніи Греческій.

Землеуцтвѣ Греція,

Зпѣвъ Іюнь.

Залъ шкѣлъ. напоми-
нашь.

3-44 ПИХО.

Зм-2 1866 ВОЗПОМН.

‘Եղարէն цвѣтшый.

Ժամայն :

‘Եղարիչ տեւ Պատկե-
րահան :

‘Եղն ակա также.

‘Եղուն լինել поко-
ришься.

‘Եր новый.

‘Երահար новонизобрѣ-
щенный.

‘Եղան | похожий,
подобный,

‘Երանոր տեւ ‘Եր :

‘Եղանակից | сходный.

‘Երողել возобновлять.

‘Եղանեցուցանել упо-
доблять.

‘Երողու թիւն возоб-
новление.

‘Եղանող подобающий.

‘Ելատ пѣснь; разѣ-
случай.

‘Եշան

‘Եշանագիր |
знакъ, признакъ; буква.

‘Ելագածու թիւն пѣ-
ніе; игра на музыкѣ.

‘Եշանակել означать,
назначать.

‘Ելագել пѣть.

‘Եշանաւոր извѣстный;
знаменистый.

‘Ելագլ/Լ ослабѣвать,
уменьшаться.

‘Եշարել замѣчать.

‘Ելածել покорять.

‘Եշ Ной.

‘Ելամարցուցանել
унижать, оскорблять.

‘Եշն потъ.

‘Ել-լրաւան жершвен-
ный, священный.

‘Եշն Ժամայն потчасъ.

‘Ելմիդուցի Нумидій-
ский.

‘Եշն հեռույն տեւ ‘Եշն

‘U^uл^u гранада.

‘U^uл^u мрачный, тем-
ный.

‘U^uл^u сидѣшь.

‘U^uл^u изнемогать;
ослабѣвать.

‘U^uл^u выгода, при-
быль; Шахъ.

‘U^uл^u сильно
нападашь, храбро сра-
жаешься.

‘U^uл^u пользоваться.

‘U^uл^u ос-
квернять руки.

‘U^uл^u Семирамида.

‘U^uл^u Семи-
рамацерша—городъ.

‘U^uл^u шумъ ме-
чей.

‘U^uл^u многогла-
голишь.

‘U^uл^u довольство-
ваться.

‘U^uл^u довольно.

‘U^uл^u двигать, при-
водишь въ движеніе.

‘U^uл^u воз-
буждать противъ,

‘U^uл^u движеніе,
обращеніе.

‘U^uл^u движимый.

‘U^uл^u спезя, пущь.

‘U^uл^u капля.

‘U^uл^u соору-
жаешь, составляешь.

‘U^uл^u строеніе.

‘U^uл^u строитель.

‘U^uл^u гасишь;
тушишь.

‘U^uл^u гробница; мо-

гила; памятникъ, мав-
золей.

Հղթայ цѣнь.

Հնացող прелюбодѣй.

Հոորհ даръ; способ-
ность; милость; бла-
годарность.

Հոորհակալութիւն
благодарность.

Հոորհալարն благо-
дарный.

Հոորհալարտութիւն
տէս Հոորհակալութիւն;

Հոորհել давать, жа-
ловать.

Հնել дышать.

Հողամբ рѣпа.

Հուկ собака, песь.

Հուրջ

Հուրջանակի | вокругъ.

Հույլ роскошный.

Հույլել роскошество-
вать.

Հտեմարան житница.

Հըլ ходить, про-
гуливаясь.

Հրեղ блестящій.

Հշտիլ осязать;
шрогать.

Ռ

Ռ кто? который? Ռեբիւհ злобный, ме-
шительный.

Ռգեալալ издыхаю-
щій, умирающій.

Ռդե душа, духъ.

Ռի злоба, мщеніе.

Ռշալ оплакивать,
горѣвать, сѣновать.

Ռշածծ աւել զգ

жесшого бишь; избишь
кого.

Աղւնգ виноградная
кисль.

Աղմբիտ Олимпиада.

Աղբակ милосши-
вый.

Աղբակ жалостный,
бѣдный.

Աղբակ-թիւ милосшь.

Աղբ ласка, ласка-
шество.

Աղբակ ласкать, лас-
кашествовать.

Աղաք здорово.

Աղաք здоровы-
слящій.

Աղջ привѣшество,
весь, цѣлый.

Աղակ привѣшество-
вашь.

Աղբ преступленіе,
злодѣяніе.

Աղ нѣкто, нѣкто

рый.

Այ сила.

Աջ не.

Աջ нигдѣ.

Աջ никто.

Աջ болѣе не,

Առգան орошать.

Աղбг златоцеѣт-
ный.

Աղбг злато-
крышій.

Աղбг златый.

Աղ золото.

Աղ кость.

Աղбг кошеной.

Աш въшь.

Աш нога. Աш тѣл
вступашь.

Աр который, кто.

Ар сирота, сирот-
ствующій.

Ар-թи сиротство-

сиротствование.

Прѣтѣлъ усынов-
ляшь.

Прѣтѣлъ-бѣлъ усы-
новленіе.

Прѣтъ чадобійца.

Прѣ сынъ.

Прѣ червь.

Прѣ виноградная лоза.

Прѣ другой, особый.

Прѣ швердый, ди-
кій.

Прѣ стѣна.

Прѣ каменьщикъ.

Прѣ оплечаешь.

Прѣ чрево.

Прѣ поелику.

Прѣ гремѣть.

Прѣ сколько.

Прѣ какъ.

Прѣ какъ буд-
шо бы.

Прѣ какъ бы-
шо не было.

Прѣ охопа.

Прѣ посемь.

Прѣ сильнѣе.

Прѣ объшь, обеща-
ніе.

Прѣ даришь.
Прѣ предлагать подарки.

Прѣ

Прѣ правильно, прямо.

Прѣ параллель-
но.

Прѣ право-
славный.

Прѣ исправле-
ніе, правоша.

Прѣ еуешный, без-
полезный.

П-л^л имѣть; брать; П-л^л училщѣ, училище.
покоряшь, управляешь.

П-л^л имѣть П-л^л учить,
ръ наймахъ; Уом шл П-л^л учитель,
л^л при себѣ.

П-л^л унція,

П-л^л ухо.

П-л^л вниманіе; слушаніе, ауді-
енція.

П-л^л прези-
рашь, пренебрегаешь.

П-л^л внима-
тельно слушаешь.

П-л^л процѣ-
шать, изобилловать,
цвѣтами и плодами.

П-л^л плечо, рамо.

П-л^л учиться,

П-л^л училщѣ, училище.

П-л^л учить,

П-л^л учитель,

П-л^л всѣ,

П-л^л гдѣ.

П-л^л веселый, радо-
стный.

П-л^л радовашь
ся, веселишься.

П-л^л П-л^л

П-л^л опрѣка-
ніе, опклоненіе опъ
вѣры.

П-л^л индѣ,
въ нѣкошорыхъ мѣ-
стахъ.

П-л^л О если бы,

П-л^л Урфа,

П-л^л въкшо.

2.

2 не.

2 изюмы

2 богиня,

2 зло, злодѣяніе,

Չարարարս злонаправ- **Չարաւոր** умбранный.

Չարախալար развра- **Չարաւորութիւն** умб-
щенный. ренность.

Չարել мѣришь.

Չարախօս злословъ; **Չարաւմ** измѣреніе. ?
клеветникъ.

Չարախօսել злосло- **Չբեզ լինել** изви-
вить, клеветать, по- няшья.

Չիշել не смѣшь.

Չարախօսութիւն зло-
словіе, клевета, поне- шеніе.

Չբ нѣтъ.

Չարթիւ не мочь.

Չարաջոր худшій;
жестокій, гнусный.

Չօտել не допускашь
приближашья.

Չարեացաւոր пре-
сшупный.

Չարեքանալ четыр-
надцать.

Չարիք зло, несчастіе.

Չորրորդ четвертый.

Չարութիւն злобость, **Չբաւ** переставъ
зло, злодѣйство. быть, существовать.

Չբաւորութիւն нище-
на.

Չար мѣра.

Չեւ еще не.

Պ:

Պակասալի глухой **Պակասել** не доставать,

уменьшаться.

¶ *ᠠᠰᠢᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢ*¶ *ᠠᠰᠢᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢ*

недосташокъ.

¶ *ᠠᠰᠢ* время. ¶ *ᠠᠰᠢ ᠡᠭᠡᠨᠠᠭᠤᠰᠢ*
¶ *ᠠᠰᠢ* временами, иног-
да.¶ *ᠠᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢ* спража.¶ *ᠠᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢ* требовать.¶ *ᠠᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢ* хранишь, ох-
раняешь.¶ *ᠠᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢ* сбережение,
залогъ; опдача на со-
хранение; секвестръ.¶ *ᠠᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢ* охра-
нение, сбережение; береж-
ливость.¶ *ᠠᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢ* сильно про-
сить, умолять.¶ *ᠠᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢ* украше-
ние, нарядъ.¶ *ᠠᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢ* дѣлать.
ся свѣшлымъ.¶ *ᠠᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢ* свѣш-

лостъ, ясность.

¶ *ᠠᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢ*¶ *ᠠᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢ*

условіе.

¶ *ᠠᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢ* кузнеч-
чество.¶ *ᠠᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢ* сыръ.¶ *ᠠᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢ* славный, зна-
менистый.¶ *ᠠᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢ* осаждаешь.¶ *ᠠᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢ* почитать.¶ *ᠠᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢ* за-
щи-
ща.¶ *ᠠᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢ* служба, долж-
ность.¶ *ᠠᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢ* сослужи-
вецъ.¶ *ᠠᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢ* служитель,
служащій.¶ *ᠠᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢ* ста-
росць.¶ *ᠠᠰᠢᠨᠠᠭᠤᠰᠢ* полошно.

Պատկար	приключе-	Պատգամաւորութիւն	посольство.
նի,	произшествіе		
Պատահիլ	случаться;	Պատել	окружать, ог-
встрѣчаться.			раждать.
Պատուիլ	заниматься.	Պատերազմ	война, сра-
			женіе.
Պատանդ	залогъ, ама-	Պատերազմական	воен-
нашъ.			ный.
Պատանեալ	юноша.	Պատերազմիլ	воевать.
Պատանի		Պատերազմող	воюющий.
Պատարել	рвать, пер-	Պատիժ	наказаніе.
дашь.		Պատիւր	обманчивый;
Պատասխանել	опвѣ-		ложный.
чапъ.		Պատիւ	честь.
Պատասխանի	опвѣпъ.	Պատկեր	образъ, изо-
Պատասխանի տալ			браженіе.
Պատասխանել		Պատկերահան	
Պատանել	обвершы-	Պատկերանկար	
гашъ.			живописецъ.
Պատարագ	жертва;	Պատճառ	причина.
даръ; обѣдня.		Պատմութեան	Ис-
Պատգամ	заповѣдь,		торическій.
приказъ.		Պատմագիր	Историкъ,
Պատգամաբու	оракуль-		
прорицатель.			

бытописатель.

Պատկերովъ повѣснѣвать
разсказывать.

Պատկերաթիւն Исторія,
повѣснѣваніе.

Պատկերաշինարանъ ограда.

Պատկերաշինարանъ обве-
денный, укрѣпленный
валомъ, оградой.

Պատկերաշինարանъ

Պատկերաշինարանъ
приличный.

Պատկերաշինարանъ
приличеснѣвать.

Պատկերաշինարանъ
прекрасный.

Պատկերաշինարանъ
подножіе.

Պատկերաշինարանъ
приказаніе.

Պատկերաշինարանъ
приказывать.

Պատկերաշինարանъ
окошко.

Պատկերաշինարանъ
наказывать.

Պատկերաշինարանъ
наказывать.

вашъ.

Պատկերաշինարանъ
вашъ.

Պատկերաշինարանъ
госповый.

Պատկերաշինարանъ
приготовлять, устраивать.

Պատկերաշինարանъ
приготовленіе.

Պատկերաշինարանъ
обманушый,
обольщенный.

Պատկերաշինարանъ
Патрицій.

Պատկերաշինարանъ
скрытый.

Պատկերաշինարանъ
обстоятельснѣвать.

Պատկերաշինարանъ
шея.

Պատկերաշինարանъ
имѣть
свободное время.

Պատկերաշինարանъ
окружать.

Պատկերաշինարանъ
окруженіе.

Պատկերաշինարանъ
ушучнять.

Պատկերաշինարանъ
шучный.

Պատկերաշինարանъ
шуч.

образный.

ἰσχυρῶς нужда, необходи-
мость; употребленіе
ἰσχυρῶς πάλιν ἰσχυρῶς нуж-
дашься въ чемъ.

ἰσχυρὸς крѣпкій, твер-
дый.

ἰσχυρὸς πάλιν ἰσχυρῶς нужда,
употребленіе.

ἰσχυρῶς нужно.

ἰσχυρῶς Πιπτακὸς Пиптакъ.

ἰσχυρῶς Πιπτακὸς Пипта-
горическій.

ἰσχυρῶς Πιπταгорὸς Пиптагоръ.

ἰσχυρῶς Πιπταρὸς Пиптаръ.

ἰσχυρῶς Πιπταίνιος Пиптаиній.

ἰσχυρῶς πάλιν ἰσχυρῶς оскверне-
ніе.

ἰσχυρῶς медный.

ἰσχυρῶς укрѣплять, у-
тверждать.

ἰσχυρῶς πάλιν ἰσχυρῶς слѣдовашь
за.

ἰσχυρῶς πάλιν крѣпость;
твердость.

ἰσχυρῶς Πολιμενὸς Полимень.

ἰσχυρῶς Ποντίος Понтій,

ἰσχυρῶς Πόρσενα Порсена.

ἰσχυρῶς πάλιν плодород-
ный.

ἰσχυρῶς Πτολόμεος Птоломей.

ἰσχυρῶς плодъ.

ἰσχυρῶς Преторъ.

ἰσχυρῶς πάλιν Прет-
орство.

ἰσχυρῶς Πρεκασπὸς Прекаспъ.

ἰσχυρῶς Πριάμος Приамъ.

ἰσχυρῶς люстра.

ἰσχυρῶς стараться, до-
могаешься.

ἰσχυρῶς πάλιν ἰσχυρῶς
горьшъ желаніемъ.

ἰσχυρῶς теплый.

Սամիթ աշի Самнишя-
минь.

Սարաшиւր остроко-
лочный.

Սանձ узда.

Սանձել обуздывать.

Սապառաշի горбатый.

Սանտանիբ гололе-
дица, голошь, льдина.

Սանիբիլ шрепешать,
дрожать; бояться,
спрашиваться.

Սանիւթիւն сильное,
движение, прясение.

Սանիւթիւն երկրի
землепрясение.

Սանիւնաւ усили-
ваться.

Սանիկել убивать.

Սանիկել զորութիւն
сокрушать силу.

Սարդ паук. Սամիթ
паутина.

Սարիլ տեւ Սամիբիլ

Սիւր печальный.

Սեւս уголъ.

Սեւս черный.

Սեւս дыня.

Սեղանի տրախա, столъ;
пресшоль.

Սեղանի տախա столовая.

Սեւեակ комнаша,
келья.

Սեւեքայ Сенека.

Սեւեքերիւ Сеннахе-
римъ.

Սեպհական собствен-
ный, свойственный.

Սեպհական լիւել при-
надлежать, быть свой-
ственнымъ.

Սիւր рубецъ.

Սիւրաւս бѣлый.

Սիւրաւսիւ զեւս бѣлоли-
чный.

Սիւրիլ вкрадываться.

Սիւրաւսիւ լիւս լիւս
vis,

- U mawaw** дерзостный. **U mawaw** шѣнь.
- U mawaw** получать. **U mawaw** унижен-
ный.
- U mawaw** спашоръ,
возспановишель.
- U mawaw** | иму-
ще-
ство.
- U mawaw** | иму-
ще-
ство.
- U mawaw** лгать, говоришь
ложь.
- U mawaw** шворить;
соспавлять, изобре-
ташь.
- U mawaw** Стефанъ.
- U mawaw** часто.
- U mawaw** принуждать.
- U mawaw** подчинен-
ный.
- U mawaw** подзе-
мельный.
- U mawaw** подошва.
- U mawaw** внизу.
- U mawaw** точно, дѣй-
ствительно.
- U mawaw** унижен-
ный.
- U mawaw** невольни-
чество.
- U mawaw** невольникъ.
- U mawaw** раскаиваешь-
ся, сожалѣешь о чемъ.
- U mawaw** крыльцо, па-
перть, преддверіе.
- U mawaw** священный.
- U mawaw** очищать.
- U mawaw** свлпая.
- U mawaw** оруженосецъ.
- U mawaw** быспрошеку-
щій.
- U mawaw** сердцеобраз-
ный.
- U mawaw** твер-
дость духа.
- U mawaw** смѣлый, оп-
важный.
- U mawaw** ревностно

сердечно.

Արթաթ смущенный, Արախան изумлять,
робкий. ся.

Արամութիւն гнивь Արաхуր чюдеса.
негодование.

Արաիւ ушѣшать. Արахуր чюдесный.

Արեւ լի, разпро- Արաւս ծով Սеванское
морѣ, Гокчи.

Ա :

Արիւն օконѣцъ; кон. ла.
чина; слѣдствіе.

Արիւնեւ օканчи-
вать, совершать.

Արիւն щишь.

Արիւնար щишно-
сець.

Արաշարյս լիւել ра-
но вставашъ.

Արաւսուի скоро-
проходящій.

Արարշապատ Вагәр-
шанапъ — городъ.

Արերիս Բաւեր-
Լու Валерій Публичко-

Արախան давній;

Արախу давно.

Արաւեան завирещ-
ніи.

Արաւաշի օкорօ.

Արաքաշ очень рано.

Արաւ փորговла; по-
варь.

Այս горе увы.

Այսիկ приличный.

Այսիկ наслажда-
сь, приличесникова-
ть.

Այեւլն-թիւն	на- слаж- деніе.	րիւն	худшій изъ лю- дей.
Այեւլք		Այեւն-թիւն	ху- дое имя, безчестіе, по- зорь.
Այր	мѣсто; минуша.	Այաւիր	робкій слабодушный.
Այրшт-թիւն	сви- рѣпость, дикость.	Այршт	завѣса.
Այրѣшаւ	дикій.	Այրѣшт	учитель, наставникъ.
Այրիկ	мѣшечко; се- кунда.	Այրѣ	поступать употреблять.
Այ Вань	—городъ.	Այրѣ	почитать, уважать.
Այեւլ	гнать, пресла- доваць.	Այրѣ	плаща, награда; возмездіе.
Այе	монастырь.	Այրѣ	Одѣ
Այе	лихоимство; незаконная прибыль; проценты.	Այрѣ	поведеніе.
Այеւլ-թիւն	воору- жаться.	Այрѣ	боязливость, боязнь.
Այеւլ	шрудь; ус- талость	Այрѣ	Винурія.
Այеւլ	устать; пріобрѣтать, шру- диться.	Այрѣ	предпоч-
Այе	худой.	Այе	

Արհեստի
цель.

мстн. ность, ошибка.

Արհաւ

Արհաւ погрѣшашъ,
погрѣш-ошибахся.

Տ.

Տաղաւաւ поспѣшно
спремглавъ; съ силь-
нымъ безпокойствомъ.

Տաւ давашь, жаловашь,
поручаешь. Տաւ զանձն
'ի մահւք предаваешь себя
смерши, Տաւ տեղեւ у-
сипунашь мѣсто; Տաւ
հողոյ предаваешь земаѣ;
Տաւ 'ի ձեռքս вручаешь.

Տաղաւ бочка.

Տաղաւեւ еще.

Տաղանդ-палаишь.

Տաճար храмъ.

Տանիւլ носишь, пере-
носишь, вмѣщаешь.

Տանձ груша.

Տանջանք мука, мученіе.

Տանջել мучишь, тер-
заешь.

Տաղ зной.

Տաւաւ հորձանեւ

Տաւաւել
низпровергать, разру-
шать, опустошать.

Տաղաւ հավորոճ սковорода, про-
шивень.

Տաւ. буква.

Տաղաւաւ հավորոճ несчаст-
ный, бѣдный.

Տանք десять.

Տանեւորդъ десятый.

Տարաժամъ не во время,
поздно.

Տարաժանեւլ разпро-
сиранияшь, просни-
раешь.

Տարաժաւթիւլն прост-
ранство.

<i>Šaršarju</i> сумнѣніе.	<i>Šku</i> свиданіе, видѣ.
<i>Šaršer</i> опланный, не- сходснвующій.	<i>Šušh</i> видѣ, образъ, родѣ.
<i>Šaršmushr</i> Тарен- шинцы.	<i>Šušhēl</i> видѣшь, смо- прѣшь.
<i>Šarhēl[ē]m</i> Таркви- ній.	<i>Šum[r]ēl</i> свиданіе; лицезрѣніе.
<i>Šaršarū</i> Таршарь, адѣ.	<i>Šuol</i> зришель.
<i>Šaršarūshh</i> адскій.	<i>Šer</i> Господѣ, госпо- динѣ.
<i>Šaršal</i> спрасно же- лашь.	<i>Šerē[r]ēl</i> господа- ство, государство.
<i>Šaršarh</i> плоскость, равнина, равный.	<i>Šerēlshh</i> господа- ній, гос- подскій.
<i>Štēl</i> безобразный, не- пригожій.	<i>Šerēlshh</i>
<i>Štē</i> незнающѣ, не- свѣдушѣ.	<i>Štērl</i> Тигрь—рѣка,
<i>Štēlshhēl</i> заняшь мѣсто.	<i>Štērlē</i> вселенная,
<i>Štēlshh</i> совмѣстныѣ.	<i>Šhēl</i> госпожа.
<i>Štēl</i> мѣсто.	<i>Šhēl</i> Тимонѣ.
<i>Šhēlshh</i> <i>Šaršal</i>	<i>Šhēlshh</i> дѣйствитель- но.
	<i>Šhēl</i> владѣшь, упра- вляшь.

рѣшь, смягчать.

Зашѣсуша, сухой.

Зашѣхнухушѣ сухопущ-
ный.

Зашѣху и зѣху днемъ
и ночью.

Зашѣху | доселѣ.

Зашѣху |

Зашѣху плешень, ограда;
кашалогъ.

Зашѣху желать.

Зашѣху [ѣху] желаніе;
соспрананіе.

Зашѣху гибель,

Зашѣху болѣзнь; зараза.

Зашѣху болѣзнен-
ный.

Зашѣху болѣть; сожа-
лѣнь.

Зашѣху [ѣху] [ѣху]

Зашѣху знакъ, признакъ;
видъ.

Зашѣху доколѣ.

Зашѣху холодъ, холод-
ный.

Зашѣху показывать.

Зашѣху опровергать.

Зашѣху разсѣвать;
разшочать.

Ф

Фашѣху Фабрицій | ключать.

Фашѣху бѣгство.

Фашѣху бѣжать.

Фашѣху записка ключи.

Фашѣху закрывать; за-

Фашѣху ласка.

Фашѣху ласкать.

Фашѣху древо; палка.

Фашѣху Паша.

Фашаѣль Пашалыкъ, белекъ.

Фашаѣль | славолуби- Филіпп-
вый, пше- побургъ.

Фашаѣль | славный.

Фашаѣль славный.

Фашаѣль- |

Фашаѣль — —
слава.

Фашаѣль доказапельство.

Фашаѣль богашый, о-
бильный.

Фашаѣль- | богаш-
ство, обиліе.

Фашаѣль обнимаѣть.

Фашаѣль Фарось—ост-
ровъ.

Фашаѣль- | Сла-
волюбіе.

Фашаѣль- | сла-
волюбіе.

Фашаѣль мягкій, нѣж-
ный.

Фашаѣль женихъ; зать.

Фашаѣль перья; спе.

Филіпп-
побургъ.

Философъ.

Философія.

Филіппъ-
побургъ.

Финики-
янинъ.

Филозофъ-
слоновая кость.

Филозофъ-
заемъ, ссуда.

Филозофъ-
переспа-
вляѣть, перемѣщаѣть, по-
реносиѣть, перевозиѣть.

Филозофъ-
въ замѣнь, за-

Филозофъ-
мѣняѣть,
замѣняѣть.

Филозофъ-
намѣсникъ.

Филозофъ-
мѣняѣть, за-

Филозофъ-
замѣняѣть;
награждаѣть.

Филозофъ-
замѣняѣть.

возмездіе.

Ф^рш^ру Вице—Ко-
роль, Вицeroй.Ф^рш^ру Вице—Ко-
роль, Вицeroй.Ф^рш^ру обратишься
въ.Ф^рш^ру прилѣжаніе, спа-
раніе; нужда.Ф^рш^ру прахъ, пыль.Ф^рш^ру опытъ; опытный.Ф^рш^ру ш^рш^руФ^рш^ру — —
испытать.Ф^рш^ру спѣшитъ.Ф^рш^ру скоро, пос-
пѣшно.Ф^рш^ру искъ, процессъ
пѣжба.Ф^рш^ру взаимный.Ф^рш^ру ш^рш^ру измѣня-
емый, непостоянный.Ф^рш^ру ш^рш^ру измѣ-
няемость, измѣ-

неніе; непостоянство.

Ф^рш^ру попеременно,
обозодный.Ф^рш^ру | малый;
| млад-
| шій.Ф^рш^ру испускатъ
духъ, умираютъ.Ф^рш^ру Фригiанинъ.Ф^рш^ру спаситель-
ный.Ф^рш^ру ш^рш^ру иску-
пать, освобождать.Ф^рш^ру ш^рш^ру искупить цѣною злата.Ф^рш^ру искупленіе,
освобожденіе. Ф^рш^ру
Ф^рш^ру безвозмездно.Ф^рш^ру спасать, из-
бавлять.Ф^рш^ру пѣна.Ф^рш^ру надуваться,
гордиться.

Քահանայ Святи- ный,
никъ, Іерей.

Քահանայապետ Перво-
священникъ.

Քահանայապետական
Первосвященнический.

Քահանայապետութիւն
Первосвященство.

Քաղաք городъ.

Քաղաքական город-
скій, городской.

Քաղաքակից сограж-
даинъ.

Քաղաքաւարիւղ учтиво
обращаешь.

Քաղաքաւարութեամբ
учтиво.

Քաղաքաւարութիւն
учтивость; пошника.

Քաղիւլ рвать, изде-
лать.

Քաղց голодь.

Քաղցր сладкій, пріят-

Քաղցրաստանութիւն
благораствореніе.

Քաղցրաստանութիւն
милосивно взиранъ на
кого.

Քաղցրութիւն сла-
дось.

Քաղաքիւլ рушашъ.

Քան нежели.

Քանդակագործ рѣшникъ
ваятель.

Քանդակիւլ вырѣзы,
вашъ, ваянъ.

Քանդակիւլ տես Քան-
դակագործ :

Քանդիւլ ломать, ру-
шашъ, разорашъ.

Քանդակիւլ разрушеніе

Քան թէ տես Քան :

Քանի մի нѣсколько.

Քանիցս անդամъ сколько

разъ,	коликкокрашно.	Կարակարկառ	куча ка- мней, камни.
Կախարտես Տաշանդ:		Կաշակով	каменотесъ, каменосѣкъ, камено- сѣчный.
Կաջ	храбрый.		
Կաջալերել	ободряшь.	Կարաջէն	каменный.
Կաջալերութիւն	обо- дреніе.	Կարողել	проповѣды- вать, обнародывать; увѣщавать.
Կաջահմուտ	весьма	Կերել	скоблишь; спрогаешь, касаешься.
	искусный.		
Կաջահիդ	славно ме- шающий.	Կերթողաճար	Грамма- шикъ, Поэтъ.
Կաջահարտիկ	храбро	Կերուբ	искусный.
сражающійся.		Կերսոն	Херсонъ.
Կաջապէս	храбро.	Կիլի	Хилонъ.
Կաջառողջ	весьма здо- ровый.	Կիմիագործ	Химикъ.
Կաջիկ տես Կաջ:		Կիւֆ	небо во ршу, прихошь.
Կաջութիւն	храбрость.	Կիրան	пошь, шрудъ.
Կառակուրդ	чешверо- угольный.	Կուն	сонъ. Դ քուն
Կառաւուն	сорокъ.	Լիւել	спашь.
Կարակաւն	каменная	Կարդ	Курды.
гора.			

Քսրճ ҃рець:

Քսի ҃кошелекъ.

Քսենի ҃рши Ксено-
крапъ.

Քսерքս ҃ Ксеркъс.

Քսевкс ҃ Ксеекъс.

Քրթիշէլ տէս Տրան-
շէլ.

Քրիստոնէայ ҃ Христі-
авинъ.

Քրիստոնէայ ҃իւն Хри-
стіанство.

Քրիստос ҃ Христось.

Քրիստոսի ҃ Хри-
стомъ вѣнчанный.

Քրիստ ҃ жрица.

Քրիշէլ ҃ подѣшь, пруд-
днись.

Քоз ҃ покровъ, покры-
вало.

Օգգա ҃ Окка—мѣра.

Օգնել ҃ помогашъ,
вспомоществовашъ.

Օգնութիւն ҃ помощь.

Օգոստիս ҃ Август-
стѣйшій.

Օգու ҃ польза.

Օգտել ҃ пользоваться, по-
могашъ.

Օդ ҃ воздухъ.

Օթլան ҃ жилище.

Օթլանիլ ҃ имѣть по-
легъ.

Օթանդանութիւն ҃ вспо-
моществованіе.

Օթ ҃ приданое, вѣно.

Օթանել ҃ мазать, собо-
рывать масломъ.

Օդրճ ҃ даръ, подарокъ.

Օ ҃ И такъ.

Օսմանեան ҃ Осман-
скій.

Ошр

чуждый.

Ошрпш

Ошрпш пр чужестра-
нецъ.Ор день. Ор шд еже-
дневно.Оршнтр законода-
тель.

Оршр законъ.

Ор шм ор со дня на
день.Оршнш примѣрь. об-
разецъ. Оршнш шд ш
шд подавать примѣрь.

Оршш судьба.

Оршшд благословлять.

Оршшд шд блгосло-
веніе.

152.

